საქართველოს ახალგაზრდა ეკონომისტთა ასოციაცია	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ანგარიში

აგროქიმიკატების სფეროში ლიცენზიისა და ნებართვის სისტემის კვლევის შესახებ

პროექტი ხორციელდება
IRIS Centre-ის და **USAID**-ის მხარდაჭერით

თბილისი
2004

შინაარსი

შესავალი ... 3
აგროქიმიკატების სფეროს საკანონმდებლო რეგულირება ... 6
- საქართველოს კანონი პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების შესახებ ... 7
- აგროქიმიკატების მარკირება ... 11

ლიცენზია ... 12
- ლიცენზირებადი საქმიანობის სახეები და სალიცენზიო მოსაკრებლები ... 12
- ლიცენზიის გაცემის წესი ... 16
  - ლიცენზიის გამცემი ორგანოს უფლება–მოვალეობანი ... 25
  - ლიცენზიის გაცემაზე უარის თქმის საფუძვლები ... 26
  - სალიცენზიო მოწმობის დაკარგვა ან დაზიანება ... 26
  - ლიცენზიის მოქმედების შეჩერება და განახლება ... 27
  - ლიცენზიის გაუქმება ... 28
- ნებართვა ... 30
- სანებართვო სახეები და მოსაკრებლები ... 30
- განცხადება ნებართვის მისაღებად და სანებართვო პირობები ... 30
- ნებართვის გაცემის წესი ... 32
- ნებართვის გაცემაზე უარის თქმის საფუძვლები ... 38
- ნებართვის მოქმედების შეჩერება ... 39
- ნებართვის გაუქმება ... 39

გასაჩივრების წესი ... 41
- სამინისტროში გასაჩივრება ... 41
- სასამართლოში გასაჩივრება ... 42

სალიცენზიო-სანებართვო რეესტრი ... 43
ლიცენზიის/ნებართვის მფლობელი საწარმოების რეორგანიზაცია ... 44
კონტროლის სისტემა ... 45
პასუხისმგებლობა ... 48
- ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობა ... 48
- სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობა ... 48

ობიექტის ჰიგიენური სერტიფიკატი ... 50
სერტიფიკაცია ... 52
- სავალდებულო სერტიფიკაცია ... 52

აგროქიმიკატების სახელმწიფო სარეგისტრაციო გამოცდები და რეგისტრაცია ... 55
- აგროქიმიკატების სარეგისტრაციო სახელმწიფო გამოცდები ... 55
- სარეგისტრაციო მასალების ექსპერტიზის წესი და ვადები ... 57
- აგროქიმიკატების სარეგისტრაციო სახელმწიფო გამოცდის შედეგების მიღებისა და რეგისტრაციის წესი ... 58
- სარეგისტრაციო გამოცდებისათვის საჭირო აგროქიმიკატების ნიმუშების შემოტანის წესი ... 59
- გამოსაცდელი აგროქიმიკატების ნიმუშების შემოტანის, მიღების სარეგისტრაციო გამოცდების ადგილამდე გადაზიდვის თავისებურებანი ... 59

პრობლემები და რეკომენდაციები ... 60
რეზიუმე ... 63

შესავალი

საქართველო ისტორიულად მიეკუთვნება აგრალურ ქვეყანას, სოფლის მეურნეობა საქართველოში ამჟამადაც რჩება ქვეყნის ეკონომიკის პრიორიტეტულ და წამყვან დარგად. სახელმწიფო ატარებს მთელ რიგ ღონისძიებებს, რათა სოფლის მეურნეობა უფრო მეტად განვითარდეს, ამ სფეროში დასაქმებულ სუბიექტებს მიეცეთ შესაძლებლობა იმოქმედონ თავისუფლი საბაზრო პრინციპების დაცვით.

დარგის მნიშვნელობიდან და პრიორიტეტულობიდან გამომდინარე, იგი სამართლებრივი თუ ეკონომიკური ბერკეტით რეგულირებას მოითხოვს. ამ ღონისძიებებიდან უპირველესი უნდა იყოს სამეწარმეო საქმიანობის თავისუფალი განვითარებისათვის ატმოსფეროს შექმნა და მეტი ინვესტირება სახელმწიფო თუ კერძო დონეზე.

სოფლის მეურნეობის სფეროში სხვადასხვა აგროკულტურების მოყვანა პირდაპირ დაკავშირებულია მიწათმოქმედებასთან. იმისათვის რომ მიღწეულ იქნეს მაღალმოსავლიანობა, სხვა პირობებთან ერთად უნდა არსებობდეს ნოყიერი ნიადაგი. ამა თუ იმ მიწის ნაკვეთზე ხანგრძლივად ზემოქმედების (სხვადასხვა აგროკულტურების მოყვანის მიზნით დამუშავება) შედეგად ხდება ნიადაგის ნოყიერების შემცირება და თუ პერიოდულად არ მოხდა შესაბამისი სახეობების აგროქიმიკატების შეტანა, შესაძლოა ნიადაგის გამოფიტვამდეც კი მივიდეს საქმე. აგროქიმიკატები ნიადაგის გამდიდრების შესაძლებლობას იძლევა.

აგროქიმიკატები თავისი წარმოებიდან, შემადგენლობიდან თუ შენახვის წესიდან გამომდინარე მოითხოვს გარკვეული სახის ზედამხედველობას სულ მცირე მათი არსებობის შესახებ ინფორმაციის სისტემატიზაციას. სახელმწიფო ცდილობს აგროქიმიკატებისა და ნიადაგის დაცვის სფეროში გარკვეული ბარიერების დაწესებით მიეცეს კონტროლის შესაძლებლობა სფეროში დასაქმებულ პირებზე. ერთ–ერთ ასეთ ბარიერს წარმოადგენს ლიცენზია/ნებართვა.

სახელმწიფოს უნდა გააჩნდეს ისეთი რეგულირების სისტემა, რომ იგი იყოს რეალური შედეგის მომტანი და არ უნდა ზღუდავდეს მეწარმეობას იმაზე მეტად ვიდრე ეს საჭიროა კანონიერი მიზნების მისაღწევად. წინააღმდეგ შემთხვევაში ეს ბარიერები იქნება სამეწარმეო საქმიანობის არა მომწესრიგებელი, არამედ შემაფერხებელი ფაქტორი. აღნიშნულის უზრუნველყოფისათვის კი საჭიროა არსებობდეს თანამედროვე მოთხოვნების შესაბამისი საკანონმდებლო ბაზა, რომელიც შეძლებს უზრუნველყოს მართვის სისტმის გამჭირვალობა და ეფექტურობა, ხოლო დღეისათვის არსებული უმეტეს შემთხვევაში ზღუდავს სამეწარმეო საქმიანობის განვითარებას.

პრობლემის ძირითადი არსი მდგომარეობდა იმაში, რომ საქართველოში ამ სფეროში არსებული სისტემა ნაწილობრივ საბჭოთა მოდელს იმეორებდა, თუმცა დამახინჯებული ფორმით. პრობლემა ამ მიმართულებით წარმოიშვა იქიდან გამომდინარე, რომ საქართველოში არ არსებობდა რეალურად ფუნქციონირებადი სისტემა და ძირითადი საქმიანობა ხორციელდებოდა ცენტრალიზებული წესით. ამდენად, ადგილობრივი კადრები დასაქმებული იყვნენ მხოლოდ ცენტრალური ხელისუფლების

ბრძანებების აღსრულებით და შესაბამისად ისინი, ისევე როგორც საზოგადოების დიდი ნაწილი მოუმზადებლად შეხვდნენ ახალ სახელმწიფოებრივ წყობას.

ზემოთ აღნიშნული პრობლემებისა და ლიცენზირების სისტემაში არსებული ხარვეზების გამოსასწორებლად რეალური ნაბიჯები ძირითადად 1999 წლიდან გადაიდგა და მისი დახვეწა დღესაც მიმდინარეობს. ამ სფეროში რეფორმების მიმდინარეობა შეიძლება სამ ეტაპად დავყოთ.

პირველი ეტაპი – 1992-1999 წლები. პრაქტიკულად ხასიათდებოდა სრული განუკითხაობით.

- არ არსებობს არც ერთი კანონი ლიცენზირების სფეროში;
- ქვეყანას არ გააჩნია ლიცენზირების სისტემის ერთიანი პრინციპები და ამ სფეროს დახვეწის სახელმწიფოებრივი ხედვა;
- ლიცენზიის სახეობების და პირობების დადგენა ხდება სახელმწიფო უწყებების სხვადასხვა დონის ჩინოვნიკების დონეზე;
- სახელმწიფო სამსახურები ერთმანეთის მიყოლებით ამტკიცებენ ურთიერთგამომრიცხავ დოკუმენტებს.

მეორე ეტაპი – 1999-2002 წლები, როდესაც მიღებულ იქნა კანონი „სამეწარმეო საქმიანობის ლიცენზირების შესახებ“ (1999 წლის 14 მაისი), ამ დროისათვის პირველად დაფიქსირდა საქართველოში ლიცენზირებას დაქვემდებარებული საქმიანობები, მაგრამ სამწუხაროდ მხოლოდ ამით შემოიფარგლა სფეროს სრულყოფა. შესაბამისად ეს კანონი ვერ გახდებოდა ლიცენზირების სისტემის სრულყოფისათვის საკმარისი. „სამეწარმეო საქმიანობის ლიცენზირების შესახებ“ კანონს მოჰყვა სხვა მრავალი კანონქვემდებარე-ნორმატიული აქტი, რომელიც ხშირ შემთხვევაში ეწინააღმდეგებოდა არათუ ამ კანონს, არამედ თვით კონსტიტუციასაც.

მესამე ეტაპი – 2002 წელი და მიმდინარეობს დღესაც. იგი უკავშირდება ახალი და თვისობრივად განსხვავებული კანონის მიღებას „სამეწარმეო საქმიანობის ლიცენზიისა და ნებართვის გაცემის საფუძვლების შესახებ“ (2002 წელი 14 მაისი).

- კანონით დადგინდა სრული ჩამონათვალი სალიცენზიო/სანებართვო საქმიანობებისა;
- კანონით დადგინდა, რომ სალიცენზიო/სანებართვო საქმიანობა შეიძლება დაწესდეს მხოლოდ „სამეწარმეო საქმიანობის ლიცენზიისა და ნებართვის გაცემის საფუძვლების შესახებ“ კანონით;
- კანონით აიკრძალა ყოველგვარი დამატებითი სალიცენზიო/სანებართვო პირობის დაწესება, რომელიც არ არის მითითებული კანონში.

ჩვენი აზრით სწორედ „სამეწარმეო საქმიანობის ლიცენზიისა და ნებართვის გაცემის საფუძვლების შესახებ“ კანონი თავისი პრინციპებით წარმოადგენს რეალურ ნაბიჯს ამ სფეროში კორუფციასთან ბრძოლისა და ქვეყანაში სამეწარმეო საქმიანობის განვითარებისათვის, თუმცა ამ კანონით ლიცენზირებას და ნებართვებს დაქვემდებარებული საქმიანობები კვლავაც ძალზედ ფართოა.

„სამეწარმეო საქმიანობის ლიცენზიისა და ნებართვის გაცემის საფუძვლების შესახებ“ კანონმა ლიცენზიას დაუქვემდებარა აგროქიმიკატების წარმოება და ვაჭრობა, აგროქიმიურ და ნიადაგის დაცვისა და აგროქიმიკატების ხარისხის განსაზღვრის სფეროში ლაბორატორიული საქმიანობა, ხოლო აგროქიმიკატების ექსპორტი და იმპორტი ნებართვას.

„სამეწარმეო საქმიანობის ლიცენზიისა და ნებართვის გაცემის საფუძვლების შესახებ“ კანონის საფუძველზე აგროქიმიკატების სფეროში მიღებულ იქნა კანონი „აგროქიმიკატების წარმოების, აგროქიმიკატებით ვაჭრობის, აგროქიმიური და ნიადაგის დაცვის და აგროქიმიკატების ხარისხის განსაზღვრის სფეროში ლაბორატორიული საქმიანობის ლიცენზიისა და აგროქიმიკატების ექსპორტისა და იმპორტის ნებართვების გაცემის შესახებ", რომელიც ამოქმედდა 2003 წლის 1 ივნისიდან.

აგროქიმიკატების სფეროში აღნიშნული კანონით რეგულირდება:

- სოფლის მეურნეობასა და სატყეო მეურნეობაში გამოსაყენებელი აგროქიმიკატების ლიცენზიას დაქვემდებარებული სფეროების სალიცენზიო/სანებართვო პირობები;
- ურთიერთობები, რომლებიც წარმოიშობა ლიცენზიისა და ნებართვის გამცემ ორგანოებსა და ლიცენზიის/ნებართვის მაძიებელს შორის.

„აგროქიმიკატების წარმოების, აგროქიმიკატებით ვაჭრობის, აგროქიმიური და ნიადაგის დაცვის და აგროქიმიკატების ხარისხის განსაზღვრის სფეროში ლაბორატორიული საქმიანობის ლიცენზიისა და აგროქიმიკატების ექსპორტისა და იმპორტის ნებართვების გაცემის შესახებ" კანონით რეგულირდება შემდეგი აგროქიმიკატებით განხორციელებული საქმიანობა:

- მინერალური სასუქებით – ნივთიერება, რომელიც შეიცავს მცენარეთათვის საჭირო საკვებ ელემენტებს არაორგანული ნაერთების სახით;
- ორგანული სასუქებით – მცენარისათვის საჭირო საკვები ნივთიერებები ორგანული ნაერთების სახით;
- მიკროსასუქებით – სასუქები, რომლებშიც საკვები ნივთიერება წარმოდგენილია მიკრო ელემენტებით (ბორი, თუთია, მოლიბდენი, სპილენძი და ა. შ.);
- რთული სასუქებით – სასუქები, რომლებიც შეიცავს ერთიან ტექნოლოგიურ პროცესში მიღებულ, მცენარისათვის საჭირო ორ ან მეტ საკვებ ელემენტს;
- ორგანულ–მინერალური სასუქებით – რომლებიც შეიცავს როგორც მინერალურ, ისე ორგანულ ნივთიერებებს;
- ქიმიური მელიორანტები – ქიმიური, ბიოლოგიური და სხვა ბუნებრივი ნაერთები, რომლებიც გამოიყენება ნიადაგის გასაუმჯობესებლად;
- წარმოების ნარჩენებით – მრეწველობაში ძირითადი პროდუქციის გადამუშავების შედეგად მიღებული ნარჩენები, რომლებიც გამოიყენება სასუქად, ნიადაგის გასაუმჯობესებლად;
- საკვები დანამატები – მეცხოველეობისა და მეფრინველეობის საკვების გასამდიდრებლად გამოსაყენებელი ქიმიური და ბიოლოგიური საშუალებები.

აგროქიმიკატების სფეროს საკანონმდებლო რეგულირება

სფეროს პირველი მარეგულირებელი კანონი„პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების შესახებ" 1998 წელს იქნა მიღებული. აღნიშნულის საფუძველზე სოფლის მეურნეობისა და სურსათის მინისტრის ბრძანებით გამოიცა შემდეგი ნორმატიული აქტები:

- „საქართველოში აგროქიმიკატების სახელმწიფო სარეგისტრაციო გამოცდის და რეგისტრაციის დებულების დამტკიცების შესახებ";
- „საქართველოში 2001-2006 წლებში გამოსაყენებლად ნებადართული აგროქიმიკატების კატალოგი/სია/ დამტკიცების შესახებ";
- „საქართველოში სახელმწიფო სარეგისტრაციო გამოცდებისათვის საჭირო პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების ნიმუშების, ეტალონური პრეპარატების და ანალიტიკური სტანდარტების შემოტნის წესის შესახებ".

2002 წელს „სამეწარმეო საქმიანობის ლიცენზიისა და ნებართვის გაცემის შესახებ" კანონის საფუძველზეც აგროქიმიკატების სფეროში გარკვეულ საქმიანობებზე დაწესდა ლიცენზია და ნებართვა, აღნიშნული კანონიდან გამომდინარე მიღებულ იქნა „აგროქიმიკატების წარმოების, აგროქიმიკატებით ვაჭრობის და ნიადაგის განსაზღვრის სფეროში ლაბორატორიული საქმიანობის ლიცენზიის და აგროქიმიკატების ექსპორტისა და იმპორტის ნებართვის გაცემის შესახებ" კანონი.

სფეროს არეგულირებს შემდეგი კანონმდებლობა:

დოკუმენტის სახელი	დოკუმენტის სახე	მიღების თარიღი
პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების შესახებ	კანონი	25.11.1998
აგროქიმიკატების წარმოების, აგროქიმიკატებით ვაჭრობის და ნიადაგის განსაზღვრის სფეროში ლაბორატორიული საქმიანობის ლიცენზიის და აგროქიმიკატების ექსპორტისა და იმპორტის ნებართვის გაცემის შესახებ	კანონი	7.05.2003
სამეწარმეო საქმიანობის ლიცენზიისა და ნებართვის გაცემის შესახებ	კანონი	14.05.2002
საქართველოში აგროქიმიკატების სახელმწიფო სარეგისტრაციო გამოცდის და რეგისტრაციის დებულების დამტკიცების შესახებ	სოფლის მეურნეობისა და სურსათის მინისტრის ბრძანება	01.05.2001
საქართველოში 2001-2006 წლებში გამოსაყენებლად ნებადართული აგროქიმიკატების კატალოგი/სია/ დამტკიცების შესახებ	სოფლის მეურნეობისა და სურსათის მინისტრის ბრძანება	01.05.2001
საქართველოში სახელმწიფო სარეგისტრაციო გამოცდებისათვის საჭირო პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების ნიმუშების, ეტალონური პრეპარატების და ანალიტიკური სტანდარტების შემოტანის წესის შესახებ	სოფლის მეურნეობისა და სურსათის მინისტრის ბრძანება	14.11.2000

საქართველოს კანონი პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების შესახებ

საქართველოს კანონი პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების შესახებ მიღებულ იქნა 1998 წლის 25 ნოემბერს. 2003 წლის 7 მაისს კანონში განხორციელდა ცვლილებები და დამატებები "სამეწარმეო საქმიანობის ლიცენზიისა და ნებართვის გაცემის საფუძვლების შესახებ" კანონთან შესაბამისობაში მოყვანის მიზნით.

"პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების შესახებ" კანონის მიზანია უზრუნველყოს აგროქიმიკატების ეფექტური გამოყენება და განსაზღვროს გარემოსათვის უსაფრთხო მოხმარების სამართლებრივი საფუძვლები.

კანონი აწესრიგებს ურთიერთობებს, რომლებიც წარმოიშობა აგროქიმიკატების სფეროში საქმიანობის განხორციელების დროს:

- წარმოება;
- მარკირება;
- შეფუთვა;
- შენახვა;
- ტრანსპორტირება;
- გამოყენება;
- გაუვნებელყოფა;
- განთავსება;
- ინფორმაციის გაცვლა;
- რეკლამა;
- ექსპორტ–იმპორტი.

აგროქიმიკატების ეფექტურ გამოყენებასა და უსაფრთხო მოხმარებას უზრუნველყოფს შემდეგი კანონები:

- "ნიადაგის დაცვის შესახებ" კანონი;
- "ვეტერინარიის შესახებ" კანონი;
- „FAO"1
- "სასოფლო-სამეურნეო კარანტინის შესახებ" კანონი;
- "პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების შესახებ" კანონი;
- სხვა ნორმატიული აქტები.

"პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების" კანონის თანახმად, ის აგროქიმიკატები, რომლებიც შეტანილია საქართველოს სახელმწიფო კატალოგში[2] (იხ. დანართი) და არაა ამოღებული ხმარებიდან შეიძლება გასხვისდეს და მიმოქცეულ იქნეს ფიზიკურ და იურიდიულ პირებს შორის.

აკრძალული და მკაცრად შეზღუდული პესტიციდების მიმოქცევა ხორციელდება სპეციალური ნებართვით, რაზედაც პასუხისმგებელნი არიან სოფლის მეურნეობის სამინისტროს შესაბამისი სამსახურები.

"სამეწარმეო საქმიანობის ლიცენზიისა და ნებართვის გაცემის საფუძვლების შესახებ" კანონი არ იცნობს „სპეციალურ", „გენერალურ", „წინასწარ" და ა.შ.

---

[1]გაერთიანებული ერების სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაცია

[2] საქართველოს ტერიტორიაზე გამოსაყენებლად ნებადართული პესტიციდების ჩამონათვალი

ნებართვებს, აქედან გამომდინარე, გაურკვეველია რა იგულისხმება სპეციალური ნებართვის გაცემაში.

აგროქიმიკატების სფეროში ეფექტურ გამოყენებასა და უსაფრთხო მოხმარებას საერთაშორისო სტანდარტების დაცვით უზრუნველყოფენ:

- სოფლის მეურნეობის სამინისტრო;
- გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო;
- შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო.

აგროქიმიკატების სფეროში მოქმედებს შემდეგი ადმინისტრაციული ბარიერები:

- ✓ სერტიფიკატი – აგროქიმიკატები ექვემდებარება სავალდებულო სერტიფიკაციას (იხ. თავი სერტიფიკაცია). სფეროში გაიცემა შესაბამისობის სერტიფიკატი, წარმოშობის სერტიფიკატი, ხოლო აგროქიმიკატების დამამზადებელ საწარმოზე და სავაჭრო ობიექტზე სანიტარიულ-ჰიგიენური სერტიფიკატი;
- ✓ აგროქიმიკატების რეგისტრაცია – აღნიშნული პროცესი ხორციელდება აგროქიმიური და ნიადაგის ნაყოფიერების სამსახურის სამუშაო აპარატის მიერ და მას ექვემდებარება ყველა აგროქიმიკატი, რომელზეც მიღებულია დადებითი დასკვნა გამოცდების შედეგების საფუძველზე;
- ✓ ლიცენზია – გაიცემა აგროქიმიური და ნიადაგის ნაყოფიერების სამსახურის მიერ აგროქიმიკატების წარმოებასა ან ვაჭრობაზე, აგროქიმიური და ნიადაგის დაცვის და აგროქიმიკატების ხარისხის განსაზღვრის სფეროში ლაბორატორიულ საქმიანობაზე;
- ✓ ნებართვა – გაიცემა აგროქიმიური და ნიადაგის ნაყოფიერების სამსახურის მიერ აგროქიმიკატების იმპორტისთვის, ექსპორტისათვის.

აგროქიმიკატების სახელმწიფო სტანდარტებსა და ტექნიკურ პირობებს ამტკიცებს საქართველოს სტანდარტიზაციის, მეტროლოგიისა და სერტიფიკაციის სახელმწიფო დეპარტამენტი.

ამჟამად აგროქიმიკატების სფეროში არ არის დამტკიცებული არც ერთი სტანდარტი. სახელმწიფო სამსახური საქმიანობის განხორციელებისას ხელმძღვანელობს მეთოდოლოგიებით (სპეციალური ლიტერატურით), რაც გარკვეულ პრობლემებს ქმნის პრაქტიკაში, მათი შესასრულებლად სავალდებულობის კუთხით.

"პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების შესახებ" კანონით განსაზღვრულია:

- სარეგისტრაციო ორგანოების ამოცანები და უფლებამოსილებანი;
- სახელმწიფო სარეგისტრაციო გამოცდები;
- სარეგისტრაციო გამოცდების შედეგების ექსპერტიზა;
- სახელმწიფო რეგისტრაცია.

(რეგისტრაციის საკითხთან დაკავშირებულ პროცედურებს განვიხილავთ თავში „აგროქიმიკატების სახელმწიფო სარეგისტრაციო გამოცდები და რეგისტრაცია").

"პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების შესახებ" კანონით გათვალისწინებულია აგროქიმიკატების შემუშავებისას ისეთი მეთოდების გამოყენება, რომლებიც უზრუნველყოფენ ადამიანის ჯანმრთელობასა და გარემოზე ნეგატიური ზემოქმედების საშიშროების გამორიცხვას, აგრეთვე დამამზადებლის ვალდებულებები, რომელიც შემდეგში მდგომარეობს:

1. უზრუნველყოს აგროქიმიკატების წარმოება საქართველოს კანონმდებლობის და „FAO" – მოთხოვნების შესაბამისად;
2. დაიცვას ტექნოლოგიური დისციპლინა და ტექნიკური უსაფრთხოების წესები;
3. უზრუნველყოს აგროქიმიკატების საცალო ვაჭრობისა და მომხმარებლისათვის მოსახერხებელი დაფასოება;
4. დაიცვას აგროქიმიკატების შეფუთვის, მარკირებისა და შენახვის საერთაშორისო მოთხოვნები;
5. სისტემატურად შეამოწმოს სარეალიზაციოდ გამიზნული აგროქიმიკატების სისუფთავე და ხარისხი;
6. უზრუნველყოს ანალიტიკური სტანდარტების გამოშვება სოფლის მეურნეობის პროდუქციაში, კვების პროდუქტებში, სამკურნალო ნედლეულში და გარემოში აგროქიმიკატების რაოდენობის კონტროლისათვის;

აგროქიმიური და ნიადაგის ნაყოფიერების სამსახურის განმარტებით „პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების შესახებ" კანონით განსაზღვრული ზოგიერთი მოთხოვნები აგროქიმიკატების სფეროს არ ეხება, დარგის სპეციფიკიდან გამომდინარე ისინი (მაგალითად: ტექნიკური პროდუქტი, ანალიტიკური სტანდარტი და ა, შ,) ვერ გავრცელდება აგროქიმიკატების სფეროზე. პრობლემის მოგვარების მიზნით აუცილებელია კანონში შევიდეს ცვლილებები და გაიმიჯნოს მოთხოვნები აგროქიმიკატების და პესტიციდების მიმართ.

7. შეწყვიტოს აგროქიმიკატების რეალიზაცია და საკუთარი სახსრებით მოახდინოს მათი უტილიზაცია, თუ შეუძლებელი ხდება აგროქიმიკატების უსაფრთხო გამოყენება, ტრანსპორტირება და შენახვა, მიუხედავად ყველა რეკომენდაციისა და წესის შესრულებისა;

კანონის შესაბამისად სახელმწიფო კონტროლსა და ზედამხედველობას, აგროქიმიკატების უსაფრთხო გამოყენების, ტრანსპორტირებისა და შენახვის სფეროში ახორციელებს აგროქიმიური და ნიადაგის ნაყოფიერების სამსახური, თუმცა საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს 2004 წლის 6 მაისის მონაცემებით სოფლის მეურნეობის სამინისტროს აგროქიმიური და ნიადაგის ნაყოფიერების სამსახური არ არის რეგისტრირებული მაკონტროლებელ ორგანოდ. შესაბამისად სამინისტრო ვერ განახორციელებს ვერანაირ კონტროლს აგროქიმიკატების სფეროში.

8. საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს შესაბამის სამსახურებს და აღმასრულებელი ხელისუფლების უფლებამოსილ ორგანოებს მიაწოდოს ინფორმაცია წარმოებაში არსებული აგროქიმიკატების რაოდენობის შესახებ;

აგროქიმიკატების რაოდენობის შესახებ ინფორმაცია მოცემულია სასოფლო–სამეურნეო დანიშნულების ქიმიური ნივთიერებების ერთიანი სახელმწიფო რეესტრში (იხ. თავი სასოფლო–სამეურნეო დანიშნულების ქიმიური ნივთიერებების ერთიანი სახელმწიფო რეესტრი), აგრეთვე აგროქიმიური და ნიადაგის ნაყოფიერების სამსახური ვალდებულია შემოტანილი, გამოყენებული და ნაშთად დარჩენილი აგროქიმიკატები აღრიცხონ და მონაცემები წარუდგინონ სტატისტიკის ორგანოებს.

9. აწარმოოს აგროქიმიკატები რეალური საჭიროების მიხედვით.

აგროქიმიური და ნიადაგის ნაყოფიერების სამსახურის განმარტებით რეალური საჭიროება დგინდება ნიადაგის ყოველწლიურად გამოკვლევის საფუძველზე (გამოკვლევა ხდება თვით აგროქიმიური და ნიადაგის ნაყოფიერების სამსახურის მიერ და ამ სფეროში აკრედიტირებული ლაბორატორიების მიერ). აღნიშნული პირობის არსებობის საფუძველია ის, რომ აგროქიმიკატების სახით საქმე გვაქვს ისეთ ნივთიერებასთან

რომლეთა უტილიზაცია გარკვეული სახით მავნებელია გარემოსთვის და დაკავშირებულია ხარჯებთან.

- აკრძალულია იმ პესტიციდისა და აგროქიმიკატების წარმოება, რომელთაც არ აქვთ გავლილი სახელმწიფო რეგისტრაცია.

„სამეწარმეო საქმიანობის ლიცენზიისა და ნებართვის გაცემის საფუძვლების შესახებ" საქართველოს კანონის შემოღებამდე რეგისტრაცია ანიჭებდა მეწარმეს პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების წარმოების, შემოტანისა და რეალიზაციის უფლებას. კერძოდ, "პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების შესახებ" კანონის მე-3 მუხლის "ე" ქვეპუნქტის მიხედვით: "პესტიციდისა და აგროქიმიკატის სახელმწიფო რეგისტრაცია – პროცესი, რომლის საფუძველზე აღმასრულებელი ხელისუფლების უფლებამოსილი ორგანო სარეგისტრაციო გამოცდების ორგანიზაციისა და რეგისტრაციის სფეროში სამეცნიერო მონაცემების კომპლექსური შეფასების შემდეგ იძლევა პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების საქართველოში წარმოების, შემოტანის, შენახვის, რეალიზაციის, გამოყენებისა და რეკლამის უფლებას." ამრიგად, ლიცენზია/ნებართვა და რეგისტრაცია სამართლებრივად ერთ იდ აიგივე უფლებას იძლევა, თუ არ დავამატებთ, რომ რეგისტრაცია დამატებით შენახვისა და რეკლამის უფლებას ანიჭებს.

„სამეწარმეო საქმიანობის ლიცენზიისა და ნებართვის გაცემის საფუძვლების შესახებ" კანონი „პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების" კანონის შემდგომაა მიღებული, იგი წარმოადგენს ლიცენზირების სფეროში სპეციალურ კანონს და ცვლილებები მასთან შესაბამისობაში მოსაყვანად უნდა განხორციელდეს. საკანონმდებლო ცვლილებებით მკაცრად უნდა გაიმიჯნოს რეგისტრაციისა და ლიცენზია/ნებართვის დანიშნულება, წინააღმდეგ შემთხვევაში სამართლებრივი გაურკვევლობა იქმნება.

სასოფლო–სამეურნეო დანიშნულების ქიმიური ნივთიერებების ერთიანი სახელმწიფო რეესტრი

ზოგადად ქიმიურ ნივთიერებებს, მათ შორის აგროქიმიკატების, შესახებ ერთიანი მონაცემთა ბაზის არსებობის მიზნით იქმნება სასოფლო–სამეურნეო დანიშნულების ქიმიური ნივთიერებების ერთიანი სახელმწიფო რეესტრი.

სასოფლო–სამეურნეო დანიშნულების ქიმიური ნივთიერებების ერთიანი სახელმწიფო რეესტრში მოცემულია ძირითადი ინფორმაცია შემდეგ საკითხებზე:

- ქიმიური ნივთიერებები;
- მიკროორგანიზმების მიერ წარმოქმნილი ბიოლოგიურად აქტიური ნივთიერებების თვისებები;
- ეფექტიანობა;
- ადამიანისა და გარემოზე ზემოქმედება;
- დამამზადებლი;
- მიმწოდებლი;
- გამოყენებული ნივთიერებების კატეგორიები;
- რაოდენობა, გამოყენების მიზნები და სფერო;
- უსაფრთხოების წესები;
- საგანგებო სიტუაციებში გასატარებელი ღონისძიებები და სხვა.

რეესტრი უნდა ჩაერთოს საერთაშორისო საინფორმაციო ქსელში. სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების ქიმიური ნივთიერებების ერთიანი სახელმწიფო რეესტრის წარმოებას, მათ რეგისტრაციას შესაბამის სახელმწიფო დაწესებულებებთან და საერთაშორისო ორგანიზაციებთან

ინფორმაციის გაცვლის მიზნით, მათ შორის, საერთაშორისო ვაჭრობაში აკრძალული და მკაცრად შეზღუდული ქიმიკატების შესახებ, ახდენს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო.

საქართველოს კანონით “პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების შესახებ” განსაზღვრულია აგროქიმიკატებთან დაკავშირებული შემდეგი ოპერაციების განხორციელება:

- ეფექტური გამოყენება და უსაფრთხო მოხმარება;
- მარკირება;
- ტრანსპორტირების და შენახვის წესები;
- სარეალიზაციო პირობები;
- გაუვნებელყოფა და განთავსება;
- ექსპორტ–იმპორტი.

აგროქიმიკატების მარკირება

მარკირების ძირითადი მოთხოვნები დაწესებულია კანონმდებლობით, რაც მოიცავს შემდეგს:

1. „FAO“ საერთაშორისო სტანდარტების თანახმად აგროქიმიკატების მიმოქცევისას ჭურჭელზე (ტარაზე) რამდენიმე საერთაშორისო ენაზე მითითებული უნდა იყოს:

ა) აგროქიმიკატის დასახელება;
ბ) დანიშნულება;
გ) სარეგისტრაციო მოწმობის ნომერი;
დ) მწარმოებელის სრული დასახელება, რეკვიზიტები;
ე) მოქმედი ნივთიერება და მისი რაოდენობა;
ვ) გამოშვებული პარტიის ვარგისიანობის ვადა;
ზ) ინსტრუქცია აგროქიმიკატის გამოყენების წესის შესახებ;
თ) ანდიტოდები;
ი) შეზღუდვები.

2. ჭურჭელზე (ტარაზე) გამოყენებული უნდა იქნეს გამაფრთხილებელი სიმბოლო, პიქტოგრამა და წერილობითი გამაფრთხილებელი ინსტრუქცია;
3. აგროქიმიკატის ჭურჭელზე (ტარაზე) რამდენიმე საერთაშორისო ენაზე მითითებული უნდა იყოს მისი ხელახალი გამოყენების დაუშვებლობა და ინსტრუქცია ჭურჭლის უსაფრთხო უტილიზაციისა და გაუვნებელყოფის შესახებ;
4. აგროქიმიკატების მიმწოდებელნი და რეალიზატორები ვალდებულნი არიან უზრუნველყონ მათი გამოყენების რეკომენდაციების და ტარის ეტიკეტის თარგმნა ქართულ ენაზე, რომლის იდენტურობაზე პასუხისმგებელნი არიან სარეგისტრაციო ორგანოები;

გარდა ზემოაღნიშნული ძირითადი მოთხოვნებისა, ცალკეული დეტალები შემუშავებული და დამტკიცებული უნდა იქნეს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ.

სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ მარკირების წესი არაა შემუშავებული.

„პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების შესახებ” კანონით მარკირების წესების დაცვაზე კონტროლი ევალებათ აგროქიმიური და ნიადაგის ნაყოფიერების სამსახურს თავიანთი კომპეტენციის ფარგლებში.

ლიცენზია

ლიცენზია – სოფლის მეურნეობის სამინისტროს აგროქიმიური და ნიადაგის ნაყოფიერების სამსახურის მიერ გაცემული დოკუმენტი, რომლის საფუძველზე მეწარმეს აქვს უფლება განახორციელოს აგროქიმიკატების წარმოება, ვაჭრობა, აგროქიმიური და ნიადაგის დაცვის და აგროქიმიკატების ხარისხის განსაზღვრის სფეროში ლაბორატორიული საქმიანობა. ლიცენზია გაიცემა უვადოდ.

ლიცენზირებადი საქმიანობის სახეები და სალიცენზიო მოსაკრებლები

„აგროქიმიკატების წარმოების, აგროქიმიკატებით ვაჭრობის, აგროქიმიური და ნიადაგის დაცვის და აგროქიმიკატების ხარისხის განსაზღვრის სფეროში ლაბორატორიული საქმიანობის ლიცენზიის და აგროქიმიკატების ექსპორტისა და იმპორტის ნებართვების გაცემის შესახებ“ კანონის შესაბამისად ლიცენზია გაიცემა შემდეგ სფეროებზე:

1. მინერალური სასუქების წარმოება და ვაჭრობა;
2. ორგანული სასუქების წარმოება და ვაჭრობა;
3. ქიმიური მელიორანტების წარმოება და ვაჭრობა;
4. ორგანულ–მინერალური სასუქების წარმოება და ვაჭრობა;
5. რთული სასუქების წარმოება და ვაჭრობა;
6. მიკროსასუქების წარმოება და ამ სასუქებით ვაჭრობა;
7. მეცხოველეობისა და მეფრინველეობის საკვების გასამდიდრებლად საკვები დანამატების წარმოება და ამ პროდუქციით ვაჭრობა;

„სალიცენზიო და სანებართვო მოსაკრებლების შესახებ“ კანონით მოსაკრებელი განსაზღვრულია:
აგროქიმიკატების წარმოებზე – 438 ლარი;
აგროქიმიკატებით ვაჭრობზე – 414 ლარი.

ᲡᲐᲚᲘᲪᲔᲜᲖᲘᲝ ᲡᲐᲮᲔᲡ ᲬᲐᲠᲛᲝᲐᲓᲒᲔᲜᲡ ᲐᲒᲠᲝᲥᲘᲛᲘᲙᲐᲢᲔᲑᲘᲡ ᲬᲐᲠᲛᲝᲔᲑᲐ ᲓᲐ ᲕᲐᲭᲠᲝᲑᲐ, ᲮᲝᲚᲝ ᲙᲐᲜᲝᲜᲘᲗ, ᲐᲦᲜᲘᲨᲜᲣᲚ ᲡᲐᲮᲔᲖᲔ ᲛᲝᲡᲐᲙᲠᲔᲑᲔᲚᲘ ᲐᲠᲐᲐ ᲒᲐᲜᲡᲐᲖᲦᲕᲠᲣᲚᲘ, ᲐᲦᲜᲘᲨᲜᲣᲚᲘᲓᲐᲜ ᲒᲐᲛᲝᲛᲓᲘᲜᲐᲠᲔ ᲡᲤᲔᲠᲝᲨᲘ ᲛᲝᲡᲐᲙᲠᲔᲑᲔᲚᲘ ᲐᲠ ᲐᲠᲡᲔᲑᲝᲑᲡ.

ᲞᲠᲝᲑᲚᲔᲛᲘᲡ ᲒᲐᲓᲐᲭᲠᲘᲡ ᲛᲘᲖᲜᲘᲗ ᲠᲔᲙᲝᲛᲔᲜᲓᲘᲠᲔᲑᲣᲚᲘᲐ ᲙᲐᲜᲝᲜᲨᲘ ᲨᲔᲕᲘᲓᲔᲡ ᲪᲕᲚᲘᲚᲔᲑᲐ, ᲡᲐᲚᲘᲪᲔᲜᲖᲘᲝ ᲡᲐᲮᲔ ᲒᲐᲮᲓᲔᲡ ᲐᲒᲠᲝᲥᲘᲛᲘᲙᲐᲢᲔᲑᲘᲡ ᲬᲐᲠᲛᲝᲔᲑᲐ ᲐᲜ ᲕᲐᲭᲠᲝᲑᲐ.

ᲛᲜᲘᲨᲕᲜᲔᲚᲝᲕᲐᲜᲘᲐ ᲐᲦᲘᲜᲘᲨᲜᲝᲡ, ᲠᲝᲛ ᲛᲔᲪᲮᲝᲕᲔᲚᲔᲝᲑᲘᲡᲐ ᲓᲐ ᲛᲔᲤᲠᲘᲜᲕᲔᲚᲔᲝᲑᲘᲡ ᲡᲐᲙᲕᲔᲑᲘᲡ ᲒᲐᲡᲐᲛᲓᲘᲓᲠᲔᲑᲚᲐᲓ ᲡᲐᲙᲕᲔᲑᲘ ᲓᲐᲜᲐᲛᲐᲢᲔᲑᲘᲡ ᲬᲐᲠᲛᲝᲔᲑᲐ ᲓᲐ ᲐᲛ ᲞᲠᲝᲓᲣᲥᲪᲘᲘᲗ ᲕᲐᲭᲠᲝᲑᲐᲖᲔ ᲚᲘᲪᲔᲜᲖᲘᲐᲡ ᲒᲐᲡᲪᲔᲛᲡ ᲐᲒᲠᲔᲗᲕᲔ ᲕᲔᲢᲔᲠᲘᲜᲐᲠᲘᲘᲡ ᲓᲔᲞᲐᲠᲢᲐᲛᲔᲜᲢᲘ „ᲕᲔᲢᲔᲠᲘᲜᲐᲠᲣᲚᲘ ᲡᲐᲛᲔᲬᲐᲠᲛᲔᲝ ᲡᲐᲥᲛᲘᲐᲜᲝᲑᲘᲡ ᲚᲘᲪᲔᲜᲖᲘᲘᲡᲐ ᲓᲐ ᲜᲔᲑᲐᲠᲗᲕᲘᲡ ᲒᲐᲪᲔᲛᲘᲡ ᲨᲔᲡᲐᲮᲔᲑ“ ᲙᲐᲜᲝᲜᲘᲡ ᲡᲐᲤᲣᲫᲕᲔᲚᲖᲔ. ᲘᲡᲛᲘᲡ ᲙᲘᲗᲮᲕᲐ: ᲠᲐᲛᲓᲔᲜᲐᲓ ᲚᲝᲒᲘᲙᲣᲠᲘᲐ ᲔᲠᲗ ᲡᲤᲔᲠᲝᲖᲔ ᲒᲐᲡᲪᲔᲛᲓᲔᲡ ᲚᲘᲪᲔᲜᲖᲘᲐᲡ ᲝᲠᲘ ᲐᲓᲛᲘᲜᲘᲡᲢᲠᲐᲪᲘᲣᲚᲘ ᲝᲠᲒᲐᲜᲝ, ᲐᲦᲡᲐᲜᲘᲨᲜᲐᲕᲘᲐ, ᲠᲝᲛ ᲝᲠᲘᲕᲔ ᲚᲘᲪᲔᲜᲖᲘᲘᲡ ᲒᲐᲛᲪᲔᲛᲘ ᲝᲠᲒᲐᲜᲝ ᲬᲐᲠᲛᲝᲐᲓᲒᲔᲜᲡ ᲡᲝᲤᲚᲘᲡ ᲛᲔᲣᲠᲜᲔᲝᲑᲘᲡ ᲡᲐᲛᲘᲜᲘᲡᲢᲠᲝᲡ ᲓᲐᲥᲕᲔᲛᲓᲔᲑᲐᲠᲔᲑᲣᲚ ᲣᲬᲧᲔᲑᲐᲡ, ᲠᲝᲓᲔᲡᲐᲪ ᲝᲠᲘᲕᲔ ᲡᲐᲮᲔᲚᲛᲬᲘᲤᲝ ᲝᲠᲒᲐᲜᲝᲡ ᲛᲘᲔᲠ ᲒᲐᲪᲔᲛᲣᲚᲘ ᲚᲘᲪᲔᲜᲖᲘᲐ ᲛᲝᲥᲛᲔᲓᲘᲐ ᲓᲐ ᲗᲐᲜᲐᲑᲐᲠᲣᲤᲚᲔᲑᲘᲐᲜᲘᲐ. ᲐᲦᲜᲘᲨᲜᲣᲚᲛᲐ ᲨᲔᲘᲫᲚᲔᲑᲐ ᲓᲐᲑᲜᲔᲣᲚᲝᲑᲐ ᲒᲐᲛᲝᲘᲬᲕᲘᲝᲡ ᲐᲛ ᲡᲐᲮᲔᲝᲑᲐᲖᲔ ᲡᲐᲛᲔᲬᲐᲠᲛᲔᲝ ᲡᲐᲥᲛᲘᲐᲜᲝᲑᲘᲡ ᲠᲔᲒᲣᲚᲘᲠᲔᲑᲘᲡ ᲛᲮᲠᲘᲕ, ᲒᲐᲮᲓᲔᲡ ᲙᲝᲠᲣᲤᲪᲘᲘᲡ ᲬᲧᲐᲠᲝ ᲓᲐ ᲨᲔᲓᲔᲒᲐᲓ ᲨᲔᲣᲥᲛᲜᲐᲡ ᲛᲔᲬᲐᲠᲛᲔᲔᲑᲡ ᲞᲠᲝᲑᲚᲔᲛᲔᲑᲘ.

ᲐᲒᲠᲝᲥᲘᲛᲘᲣᲠᲘ ᲓᲐ ᲜᲘᲐᲓᲐᲒᲘᲡ ᲜᲐᲧᲝᲤᲘᲔᲠᲔᲑᲘᲡ ᲡᲐᲛᲡᲐᲮᲣᲠᲘᲡᲐ ᲓᲐ ᲞᲠᲝᲔᲥᲢᲘᲡ ᲔᲥᲡᲞᲔᲠᲢᲔᲑᲘᲡ ᲞᲝᲖᲘᲪᲘᲘᲗ ᲐᲦᲜᲘᲨᲜᲣᲚ ᲡᲤᲔᲠᲝᲖᲔ ᲚᲘᲪᲔᲜᲖᲘᲐ/ᲜᲔᲑᲐᲠᲗᲕᲐ ᲣᲜᲓᲐ ᲒᲐᲡᲪᲔᲡ ᲕᲔᲢᲔᲠᲘᲜᲐᲠᲘᲘᲡ ᲓᲔᲞᲐᲠᲢᲐᲛᲔᲜᲢᲛᲐ. ᲐᲛᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲐᲣᲪᲘᲚᲔᲑᲔᲚᲘ ᲓᲠᲝᲣᲚᲘ ᲡᲐᲙᲐᲜᲝᲜᲛᲓᲔᲑᲚᲝ ᲪᲕᲚᲘᲚᲔᲑᲔᲑᲘ, ᲠᲐᲗᲐ ᲐᲦᲛᲝᲘᲤᲮᲕᲠᲐᲡ ᲡᲤᲔᲠᲝᲗᲐ ᲙᲕᲔᲗᲐ.

აგროქიმიური და ნიადაგის ნაყოფიერების სამსახურის განცხადებით დღეისათვის ჯერ არც ერთ მეწარმეს მოუთხოვია მეცხოველეობისა და მეფრინველეობის საკვების გასამდიდრებლად საკვები დანამატების წარმოებისა და ამ პროდუქციით ვაჭრობის ლიცენზია. ხოლო თუ ლიცენზიის მაძიებელი აღნიშნული ლიცენზიის მისაღებად განცხადებას წარადგენს აგროქიმიური და ნიადაგის ნაყოფიერების სამსახურში, სამსახურის მიერ მისი გაგზავნა მოხდება ვეტერინარიის დეპარტამენტში.

8. წარმოების ნარჩენებით ვაჭრობა – 414 ლარი;
9. ნიადაგის და აგროქიმიური გამოკვლევებისა და აგროქიმიკატების ხარისხის განსაზღვრისათვის ქიმიური ლაბორატორიის საქმიანობა – 462 ლარი.

„სამეწარმეო საქმიანობის ლიცენზიისა და ნებართვის გაცემის საფუძვლების შესახებ" კანონის შესაბამისად ლიცენზიას გასცემს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება – აგროქიმიური და ნიადაგის ნაყოფიერების სამსახური.

როგორც ზემოთ აღინიშნა, სალიცენზიო სახეს წარმოადგენს აგროქიმიკატების წარმოება და ვაჭრობა. თუმცა, კანონით პირობები თითოეულისათვის ცალ-ცალკე მუხლებითაა განსაზღვრული. რაც იმას ნიშნავს, რომ სალიცენზიო სახესთვის კანონით პირობები არ არსებობს. პრობლემის გადასაჭრელად ზემოთ ხსენებული საკანონმდებლო ცვლილებების რეკომენდაცია ამ შემთხვევაშიც მართებულია.

განცხადება ლიცენზიის მისაღებად და სალიცენზიო პირობები

წარმოებაზე ლიცენზიის მისაღებად მაძიებელი ლიცენზიის გამცემს წარუდგენს წერილობით განცხადებას. განცხადებაში აღინიშნება:
– ლიცენზიის გამცემი ორგანოს დასახელება რომელსაც მიმართავს მაძიებელი;
– განმცხადებლის ვინაობა და მისამართი: სამეწარმეო რეესტრში რეგისტრაციის შესახებ მონაცემები (სახელწოდება, ორგანიზაციულ-სამართლებრივი ფორმა, ადგილსამყოფელი, ხელმძღვანელი პირი, მარეგისტრირებელი ორგანო, რეგისტრაციის ნომერი და თარიღი);
– რა სახის აგროქიმიკატების წარმოების ლიცენზიის მიღებას ითხოვს მაძიებელი;

უნდა მიეთითოს მხოლოდ ლიცენზირებადი საქმიანობის სახეობა და არა აგროქიმიკატების დასახელება, რომლის წარმოებასაც აპირებს.

– განცხადების წარდგენის თარიღი და ხელმოწერა;
განცხადებას თან უნდა ერთვოდეს შემდეგი დოკუმენტები:
– შესაბამისი ინფორმაცია აგროქიმიკატის დასახელების, საწყისი ნივთიერებისა და სხვა მაჩვენებლების შემცველობის, წარმოების ადგილმდებარეობის (მისამართის) შესახებ;
– შესაბამისი ინფორმაცია აგროქიმიკატის გამოყენების არეალის, რეკომენდაციებისა და ეფექტიანობის მონაცემების შესახებ;

ეს პირობა არ უნდა იყოს დაწესებული ლიცენზიის მისაღებად. აგროქიმიკატების გამოყენების არეალი უნდა იცოდეს თვითონ სამსახურმა. მეწარმე მხოლოდ აწარმოებს პროდუქციას და მან არ იცის თავიდანვე თუ

ვინ იყიდის ან სად გამოიყენებენ მის მიერ წარმოებულ პროდუქციას. აქედან გამომდინარე, ზემოთ ჩამოთვლილი პირობების არსებობა უსაფუძვლოა.

– მონაცემები წარმოების მატერიალურ–ტექნიკური ბაზის შესახებ;

აღნიშნული სალიცენზიო პირობა გულისხმობს მხოლოდ წარმოების მატერიალურ–ტექნიკური ბაზის აღწერილობით ჩამონათვალს.

– აგროქიმიკატის სასაქონლო ნიშანი (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) და ეტიკეტის ნიმუში;
– შესაბამისი ინფორმაცია აგროქიმიკატში საწყისი ნივთიერებისა და სხვა მაჩვენებლის განსაზღვრის მეთოდების შესახებ;
– შესაბამისი ინფორმაცია აგროქიმიკატის წარმოების ფორმის (ფხვნილი, გრანულისებრი, სითხე, სუსპენზია), შეფუთვისა და ტარაში აგროქიმიკატების რაოდენობის შესახებ;
– სახელმწიფო სანიტარიული ზედამხედველობის ინსპექციის მიერ გაცემული დოკუმენტი ობიექტის სანიტარიულ–ჰიგიენური ნორმებისა და წესების მოთხოვნებთან შესაბამისობაზე;

ობიექტის ჰიგიენური სერტიფიკატის ნაცვლად დროებით გაიცემა ობიექტზე ჰიგიენური დასკვნა, რომელიც არის მისი შემცვლელი დოკუმენტი. ეს შეთანხმებულია ლიცენზიის გამცემ სამსახურებთან.

– ინფორმაცია აგროქიმიკატების წარმოებით დაკავებული პასუხისმგებელი პირების კვალიფიკაციის, გამოცდილების შესახებ.

დამატებით აგროქიმიკატებით **ვაჭრობაზე** ლიცენზიის მისაღებად წარსადგენ დოკუმენტაციას თან უნდა ახლდეს:
– შესაბამისი ინფორმაცია ვაჭრობის ფორმის (საბითუმო, საცალო) შესახებ;
– აგროქიმიკატების შესანახად საწყობისა და სავაჭრო ფართობის ფლობის დამადასტურებელი დოკუმენტის ასლი, მათი ტევადობა და მისამართი;

- ✓ სალიცენზიო/სანებართვო პირობა განსაზღვრული უნდა იყოს მხოლოდ კანონით[3].

აგროქიმიკატების შესანახად საწყობისა და სავაჭრო ფართობის ტევადობა არ არის შეზღუდული.

აგროქიმიკატების სფეროში არ არსებობს სტანდარტი, რომლის საფუძველზეც ლიცენზიის გამცემს აქვს უფლება ლიცენზიის მფლობელ მეწარმეს მოსთხოვოს სავაჭრო თუ სასაწყობო ფართობთან მიმართებაში რაიმე კონკრეტული, განსაზღვრული სიდიდის არსებობა.

– სახელმწიფო სანიტარიული ზედამხედველობის ინსპექციის მიერ გაცემული დოკუმენტი საწყობისა და სავაჭრო ფართობის სანიტარიულ–ჰიგიენური ნორმებისა და წესების მოთხოვნებთან შესაბამისობაზე;
– ინფორმაცია აგროქიმიკატების გამყიდველების, კონსულტანტების კვალიფიკაციის მონაცემების შესახებ.

ლიცენზიის გამცემი ორგანოს განმარტებით აღნიშნულის მოთხოვნა განპირობებულია იმით რომ, აგროქიმიკატების ეფექტური გამოყენების

---

[3] „სამეწარმეო საქმიანობის ლიცენზიისა და ნებართვის გაცემის საფუძვლების შესახებ“ კანონი.

მიზნით საჭიროა წესების დაცვა. ამიტომ აუცილებელია ვაჭრობისას ადგილზე იმყოფებოდეს პირი, რომელიც შეძლებს გარკვეული რეკომენდაციები გასცეს. თუმცა პროექტის ექსპერტების აზრით ეს ჩანაწერი არ გულისხმობს, რომ აუცილებელია მეწარმეს ჰყავდეს აგროქიმიკატების სპეციალისტი.

აგროქიმიური და ნიადაგის დაცვის და აგროქიმიკატების ხარისხის განსაზღვრის სფეროში ლაბორატორიული საქმიანობის ლიცენზიის მისაღებად დამატებით წარსადგენი დოკუმენტაცია:

– ჩამონათვალი იმ სალიცენზიო ლაბორატორიული საქმიანობისა (ცალ-ცალკე სამუშაოთა სახეების მიხედვით), რომლის ლიცენზიის მიღებაზეც იგი აკეთებს განცხადებას; ინფორმაცია ლაბორატორიის ადგილმდებარეობის (მისამართის), შენობის ფართობის, ტექნიკური მდგომარეობის შესახებ;

სალიცენზიო სახეს წარმოადგენს აგროქიმიური და ნიადაგის დაცვის და აგროქიმიკატების ხარისხის განსაზღვრის სფეროში ლაბორატორიული საქმიანობა. „სამეწარმეო საქმიანობის ლიცენზიისა და ნებართვის გაცემის საფუძველზე სალიცენზიო/სანებართვო საქმიანობა განისაზღვრება მხოლოდ კანონით. შესაბამისად აღნიშნული ჩანაწერი აზრს მოკლებულია და საჭიროებს კანონში ცვლილებას.

აგროქიმიური და ნიადაგის ნაყოფიერების სამსახურის განმარტებით სხვადასხვა სახის აგროქიმიკატის გამოკვლევას, ნიადაგში ნივთიერებების განსაზღვრას ერთმანეთისგან განსხვავებული ლაბორატორიები, ტექნოლოგია და მეთოდები სჭირდება, შესაბამისად ერთ ლაბორატორიას შეუძლია განსაზღვროს რამდენიმე კონკრეტული ნივთიერება, მაგრამ არა ყველა. ლიცენზიის გამცემი ორგანოს განმარტებით ლიცენზია გაიცემა მაგ: რკინის შემცველელობის განმსაზღვრელ ლაბორატორიულ საქმიანობაზე და არა ზოგადად ლაბორატორიულ საქმიანობაზე. აღსანიშნავია, რომ ლიცენზიის მაძიებელი ლაბორატორია უკვე უნდა იყოს აკრედიტირებული საქსტანდარტის მიერ. აკრედიტაცია კი ხდება კონკრეტული ლაბორატორიული კვლევის ან სერტიფიკაციის სამუშაოების ჩატარებაზე.

მაძიებლის მიერ ინფორმაციული თვალსაზრისით განცხადებაში აღნიშნული იქნება, თუ რომელ ლაბორატორიულ საქმიანობას განახორციელებს იგი, ხოლო ლიცენზიას მიიღებს კანონით დადგენილი სახეობის მიხედვით. იმ შემთხვევაში თუ ლიცენზიის მიღების შემდეგ ლიცენზიის მფლობელი შეცვლის ლაბორატორიულ საქმიანობას იგი ვალდებულია შეატყობინოს ლიცენზიის გამცემ ორგანოს, რათა მან განახორციელოს შესაბამისი რეესტრული ცვლილებები.

– სახელმწიფო სანიტარიული ზედამხედველობის ინსპექციის მიერ გაცემული დოკუმენტი ლაბორატორიის სანიტარიულ-ჰიგიენური ნორმებისა და წესების მოთხოვნებთან შესაბამისობის შესახებ;

– ინფორმაცია ლაბორატორიის აღჭურვილობის, ხელსაწყო-აპარატურის ცალ-ცალკე ჩვენებით (მწარმოებელი ქვეყანა, მარკა, გამოშვების წელი);

მოთხოვილი ინფორმაცია უნდა იყოს აღწერილობითი სახით, ვინაიდან, როგორც უკვე მრავალჯერ აღვნიშნეთ სალიცენზიო/სანებართვო პირობა განსაზღვრული უნდა იყოს მხოლოდ კანონით. შესაბამისად ჩანაწერი: ინფორმაცია ლაბორატორიის აღჭურვილობის, ხელსაწყო-აპარატურის ცალ-ცალკე ჩვენებით (მწარმოებელი ქვეყანა, მარკა, გამოშვების წელი), გულისხმობს, რომ მეწარმემ უნდა მიაწოდოს ინფორმაცია ლიცენზიის გამცემ სამსახურს ლაბორატორიაში არსებული ტექნიკური აღჭურვილობის აღწერილობითი ჩამონათვალი. დაუშვებელია, რომ სამსახურმა არ გასცეს ლიცენზია მეწარმეზე მის ხელთ არსებული ტექნიკური აღჭურვილობის მიზეზით. ვინაიდან კანონით არ არსებობს არანაირი შეზღუდვა. სრულიად საწინააღმდეგო აღმოჩნდა ლიცენზიის გამცემი ორგანოს წარმომადგენლების განმარტება აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით, რომელთა განმარტებით

ამ პირობის საფუძველს სწორედ ის ფაქტი წარმოადგენს, რომ მეწარმემ არ განახორციელოს თავისი საქმიანობა მოძველებული დანადგარებით.

– ლაბორატორიის აკრედიტაციის დამადასტურებელი მოწმობა[4];

ლიცენზიის საფუძველზე პირს უფლება აქვს განახორციელოს ნიადაგისა და აგროქიმიური გამოკვლევის, აგროქიმიკატების ხარისხის განსაზღვრის სფეროში ლაბორატორიული სამუაოები. აღნიშნული უფლებები ლაბორატორიას, აკრედიტაციის საფუძველზეც ენიჭება.

პროექტის ექსპერტების პოზიციით არ შეიძლება აკრედიტირებული დაწესებულების ლიცენზირება. განსაკუთრებით მისი სალიცენზიო პირობად დაყვანა წარმოუდგენელია.

უნდა აღინიშნოს, რომ „საქსტანდარტის” მიერ მოწოდებული ინფორმაციით 1993 წლის შემდეგ მხოლოდ ერთი ლაბორატორიაა აკრედიტირებული ამ სფეროში. რაც იმის დასტურია, რომ ამ სახის საქმიანობაზე არ არსებობს მოთხოვნა.

– ინფორმაცია ლაბორატორიაში ტექნოლოგიურ პროცესზე პასუხისმგებელ პირთა კვლაიფიკაციის, გამოცდილების შესახებ;
– მეწარმის მიერ დამტკიცებული ლაბორატორიული კვლევის შედეგების დამკვეთზე გაცემის ფორმა.

ლიცენზიის გაცემის წესი

ლიცენზია გაიცემა საჯარო ადმინისტრაციული წარმოების წესით, რომლის დაწყების საფუძველია ლიცენზიის მაძიებლის მიერ აგროქიმიური და ნიადაგის დაცვის სამსახურში განცხადებისა და მასზე თანდართული საბუთების შეტანა, რომელიც უფლებამოსილია გასცეს მოთხოვნილი სახის ლიცენზია.

ლიცენზიის გამცემი ორგანო ვალდებულია განცხადება რეგისტრაციაში გაატაროს მიღების დღესვე და დაუსვას მას რეგისტრაციის თარიღი და ნომერი; განმცხადებლის მოთხოვნისას კი, ვალდებულია დაუყოვნებლივ გასცეს ცნობა განცხადების რეგისტრაციაში გატარების შესახებ. ლიცენზიის მაძიებლის მიერ წარდგენილი განცხადებისა და მასზე თანდართული მასალების მიღებასა და რეგისტრაციაში გატარებას ახდენს, როგორც წესი, ლიცენზიის გამცემი ორგანოს კანცელარია.

მაძიებლის მიერ წარდგენილი დოკუმენტაცია სამსახურის კანცელარიის მიერ გადაეცემა ლიცენზიის გამცემ სამმართველოს უფროსს, რომელიც თავისი რეზოლუციით გაანაწილებს შემოსულ საკითხს სამმართველოს თანამშრომლებს შორის.

თავდაპირველად, ლიცენზიის გამცემი ორგანო განცხადების რეგისტრაციიდან 3 დღის ვადაში ამოწმებს აკმაყოფილებს თუ არა წარმოდგენილი განცხადება და მასზე თანდართული მასალა დადგენილ მოთხოვნებს. ადმინისტრაციული წარმოების ეს საფეხური გულისხმობს

[4] „საქსტანდარტის” მიერ გაცემული დოკუმენტი, რომელიც ადასტურებს ლაბორატორიის სტანდარტებთან შესაბამისობას, რომ იგი უფლებამოსილია განახორციელოს აღნიშნული საქმიანობა სტანდარტიზაციისა და სერტიფიკაციის სფეროში.

იმის შემოწმებას, რომ განცხადება შეესაბამება თუ არა ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 78-ე და „სამეწარმეო საქმიანობის ლიცენზიისა და ნებართვის გაცემის საფუძვლების შესახებ“ კანონის მე-9 მუხლის მოთხოვნებს; ასევე “აგროქიმიკატების წარმოების, აგროქიმიკატებით ვაჭრობის, აგროქიმიური და ნიადაგის დაცვის და აგროქიმიკატების ხარისხის განსაზღვრის სფეროში ლაბორატორიული საქმიანობის ლიცენზიის და აგროქიმიკატების ექსპორტისა და იმპორტის ნებართვის გაცემის შესახებ” კანონის მე-7,8,9 მუხლების მოთხოვნებს, ასევე, უნდა შემოწმდეს განცხადებას ერთვის თუ არა სალიცენზიო მოსაკრებლის გადახდის დამადასტურებელი ქვითარი. უნდა აღინიშნოს, რომ შესაბამისობის შემოწმებისას არ ხდება წარმოდგენილი დოკუმენტების განხილვა და იგი მოიცავს ძირითადად განცხადების შინაარსის გაცნობასა და თანდართული დოკუმენტების ჩამონათვალის შემოწმებას. შესაბამისობის შემოწმებისას ყურადღება ეთმობა შემდეგ გარემოებებს:

1. განცხადება ან მასზე დართული მასალები ხომ არ არის წარმოდგენილი უცხო ენაზე. საქმისწარმოება ლიცენზიის გამცემ ორგანოში მიმდინარეობს სახელმწიფო (ქართულ) ენაზე და ლიცენზიის მაძიებელი ვალდებულია ყველა დოკუმენტი წარადგინოს ქართულ ენაზე. თუ რომელიმე დოკუმენტი ან შემდგომ მოთხოვნილი დოკუმენტი ქართულ ენაზე არ არის წარმოდგენილი, ვადა მაძიებლის მიერ დაცულად ითვლება და ლიცენზიის გამცემმა ორგანომ მაძიებელს უნდა განუსაზღვროს ვადა დოკუმენტის თარგმნისა და მისი სანოტარო წესით დადასტურებისათვის, რომელიც არ შეიძლება იყოს 3 დღეზე ნაკლები. სანოტარო წესით დადასტურებული დოკუმენტის წარმოდგენამდე საქმისწარმოების ვადა შეჩერებულად ითვლება;

2. თუ განმცხადებლის მიერ მოთხოვნილი ლიცენზიის გაცემა მიეკუთვნება სხვა ორგანოს უფლებამოსილებას, ადმინისტრაციული ორგანო ვალდებულია არა უგვიანეს 5 დღისა გადაუგზავნოს განცხადება და მასზე თანდართული საბუთები უფლებამოსილ ადმინისტრაციულ ორგანოს, რომლის შესახებაც 2 დღის ვადაში შესაბამისი დასაბუთებით ადმინისტრაციული ორგანო აცნობებს განმცხადებელს;

3. წარმოდგენილი დოკუმენტაციის დადგენილ მოთხოვნებთან შესაბამისობის შემოწმებისას გამოვლინდება საქმის სირთულე ანუ შესაძლებელი იქნება თუ არა ერთთვიან ვადაში გადაწყვეტილების მიღება და საჭირო ხომ არ არის ვადის გაგრძელება 3 თვემდე. უნდა აღინიშნოს, რომ 3 თვემდე გაგრძელება არის მაქსიმუმი (რომელიც მოიცავს ერთთვიან ვადასაც) და ვადის გაგრძელებისას ლიცენზიის გამცემმა უნდა იხელმძღვანელოს საქმის სირთულით, სავარაუდოდ რა ვადაში შეძლებს გადაწყვეტილების მიღებას და იგი შეიძლება იყოს თვენახევარი, ორი თვე ან 10 დღით გაგრძელებული და ა.შ. ვადის გაგრძელების შესახებ გადაწყვეტილება უნდა იქნეს მიღებული ადმინისტრაციული აქტის (მაგ., ბრძანების) ფორმით, რომლის გამოცემისათვის ცალკე ადმინისტრაციული წარმოება არ იმართება. ადმინისტრაციული აქტი უნდა შეიცავდეს დასაბუთებას, თუ რატომ გახდა აუცილებელი ვადის გაგრძელება და იგი მიიღება არა უგვიანეს 7 დღისა განცხადების რეგისტრაციიდან. ვადის გაგრძელების შესახებ ადმინისტრაციული აქტის მიღებიდან არა უგვიანეს

მომდევნო დღეს უნდა ეცნობოს მაძიებელს, რომ ვადა გაგრძელებულია და გადაეცეს მას ვადის გაგრძელების შესახებ ადმინისტრაციული აქტის ასლი;

4. თუ დადგენილი დოკუმენტები არ იქნა სრულად წარდგენილი, მაშინ ლიცენზიის გამცემმა ორგანომ უნდა მოსთხოვოს განმცხადებელს წარადგინოს აუცილებელი დოკუმენტები და განუსაზღვროს მათი წარდგენის ვადა, რომელიც არ უნდა იყოს 5 დღეზე ნაკლები. დოკუმენტების წარმოსადგენად განსაზღვრული ვადა უნდა იყოს გონივრული, ე.ი. ლიცენზიის გამცემმა ორგანომ მიახლოებით უნდა გათვალოს, თუ რა ვადაში შეძლებს მაძიებელი დოკუმენტების წარმოდგენას, გათვალისწინებულ უნდა იქნეს რეალური ვითარება და თუ შესაძლებელია, მოსმენილ იქნეს მაძიებლის პოზიციაც იმის შესახებ, თუ რა ვადაში შეუძლია მას აღნიშნული დოკუმენტის წარმოდგენა. მოთხოვნაში კონკრეტულად უნდა მიეთითოს თუ რა დოკუმენტი ან ინფორმაცია უნდა წარმოადგინოს მაძიებელმა, წინააღმდეგ შემთხვევაში მისთვის განსაზღვრული ვადა გასულად არ ითვლება და მისი ათვლა დაიწყება მოთხოვნის დაკონკრეტებისას. თუ ამ ვადაში არ იქნა წარდგენილი დოკუმენტები, ლიცენზიის გამცემ ორგანოს უფლება აქვს (მაგრამ არ არის ვალდებული) განმცხადებლის მოთხოვნით მხოლოდ ერთხელ, არა უმეტეს 15 დღით დამატებით გააგრძელოს დოკუმენტების წარმოდგენის ვადა. დამატებით მოთხოვნილი დოკუმენტების წარუდგენლობა იწვევს ლიცენზიის მოთხოვნის შესახებ განცხადების განუხილველად დატოვებას. დოკუმენტების წარსადგენად განმცხადებლისათვის მიცემული დამატებითი ვადა არ ჩაითვლება საქმის–წარმოების საერთო ვადაში, ე.ი. მოცემულ შემთხვევაში საქმისწარმოება შეჩერებულია. ვადის დინება განახლდება შესაბამისი დოკუმენტების წარდგენიდან. განცხადების განუხილველად დატოვებისას განმცხადებელს უფლება აქვს კვლავ მიმართოს ადმინისტრაციულ ორგანოს ლიცენზიის მისაღებად; ასეთ შემთხვევაში საქმისწარმოება და შესაბამისად ვადების ათვლა იწყება თავიდან. ადმინისტრაციულ წარმოებაში ვადის ათვლა იწყება განცხადების წარდგენიდან.

განცხადებისა და მასზე თანდართული მასალების შესაბამისობის დადგენიდან მომდევნო 3 დღის განმავლობაში უნდა გამოქვეყნდეს ცნობა საჯარო გაცნობისათვის დოკუმენტების წარდგენის შესახებ. ცნობაში უნდა მიეთითოს:

– ლიცენზიის გამცემი ორგანო, რომელშიც მიმდინარეობს ადმინისტრაციული წარმოება და მისი მისამართი;
– ლიცენზიის მოთხოვნით წარდგენილი განცხადების მოკლე შინაარსი;
– ლიცენზიის გაცემის ან გაცემაზე უარის თქმის შესახებ ადმინისტრაციული აქტის გამოცემის ვადა;
– ნებისმიერი პირის მიერ საკუთარი მოსაზრების წარდგების ვადა;
– ნებისმიერი პირის უფლება, რომ მას მოსაზრების წარდგენისას შეუძლია არ დაასახელოს თავისი ვინაობა;
– ცნობის გამოქვეყნების თარიღი.

საჯარო გაცნობისათვის დოკუმენტების წარდგენის შესახებ ცნობა უნდა გამოქვეყნდეს ლიცენზიის გამცემი ორგანოს ოფიციალურ ბეჭდვით ორგანოში. თუ ლიცენზიის გამცემ ორგანოს არა აქვს ოფიციალური

ბეჭდვითი ორგანო, მაშინ ცნობა ქვეყნდება იმ ბეჭდვით ორგანოში, რომელიც ვრცელდება ლიცენზიის გამცემი ორგანოს სამოქმედო ტერიტორიაზე და გამოიცემა კვირაში ერთხელ მაინც. უსახსრობის ან სხვა მოტივით ცნობის ბეჭდვით ორგანოში გამოქვეყნების შეუძლებლობისას, ლიცენზიის გამცემი ორგანო ვალდებულია სულ მცირე ზემოაღნიშნული ცნობა განათავსოს სამსახურის ოფიციალურ დაფაზე (ე.წ. სტენდზე), სადაც ნებისმიერ პირს ექნება შესაძლებლობა დაუბრკოლებლად გაეცნოს მას ანუ ცნობა ისეთ ადგილას უნდა განთავსდეს, რომ მისი გაცნობა ყველასათვის ხელმისაწვდომი უნდა იყოს და მის გასაცნობად დაინტერესებულ პირს შენობაში შესასვლელად საშვის მიღება არ უნდა დასჭირდეს.

საჯარო გაცნობისათვის დოკუმენტების წარდგენის შესახებ ცნობის გამოქვეყნებიდან 20 დღის ვადაში ნებისმიერ პირს უფლება აქვს ლიცენზიის გამცემ ორგანოში გაეცნოს ლიცენზიის მაძიებლის მიერ წარმოდგენილ დოკუმენტებსა და სხვა დაინტერესებული პირების მოსაზრებებს, ასევე საქმეში არსებულ სხვა მასალას, გააკეთოს ამონაწერები, საკუთარი ხარჯით გადაიღოს ასლები, წარადგინოს საკუთარი მოსაზრება წერილობით, დაესწროს საქმის ზეპირ მოსმენას. მოსაზრების წარდგენა შეუძლია არა მხოლოდ განმცხადებელს, არამედ სხვა ნებისმიერ პირსაც, რომელიც უფლებამოსილია არ დაასახელოს თავისი ვინაობა, ე.ი. დარჩეს ანონიმურად. აქვე ერთმანეთისაგან უნდა გავმიჯნოთ ნებისმიერი პირისა და ნებისმიერი დაინტერესებული პირის ცნებები. ნებისმიერი დაინტერესებული პირი არის ისეთი პირი, რომლის უფლებებზე ან კანონიერ ინტერესებზე ლიცენზიის გაცემა პირდაპირ და უშუალო გავლენას ახდენს; დაინტერესებულ პირად ითვლება ასევე ლიცენზიის მაძიებელი. ნებისმიერი პირი კი არის ისეთი პირი, რომლის უფლებებზე და ინტერესებზე ლიცენზიის გაცემა უშუალო გავლენას არ ახდენს, მაგრამ სურს გამოხატოს თავისი პოზიცია ლიცენზიის კონკრეტულ სუბიექტზე გაცემასთან დაკავშირებით. მათ შორის მნიშვნელოვანი განსხვავებაა ადმინისტრაციულ წარმოებაში მონაწილეობის თვალსაზრისითაც: ნებისმიერი პირი მოსაზრებას წარმოადგენს საჯარო გაცნობისათვის დოკუმენტების წარდგენის შესახებ ცნობის გამოქვეყნებიდან 20 დღის ვადაში და უფლება აქვს მხოლოდ დაესწროს ზეპირი მოსმენის სხდომას, ხოლო ნებისმიერ დაინტერესებულ პირს ენიჭება უფლება ახსნა-განმარტებით გამოვიდეს ზეპირი მოსმენის სხდომაზე.

განმცხადებელს უფლება აქვს ადმინისტრაციულ წარმოებას დაესწროს პირადად ან იყოს წარმოდგენილი წარმომადგენლით. წარმომადგენელი შეიძლება იყოს ნებისმიერი ქმედუნარიანი ფიზიკური პირი. წარმომადგენლობის დროს სავალდებულოა ლიცენზიის გამცემი ორგანოსათვის წარდგენილი იყოს კანონის შესაბამისად გაცემული და გაფორმებული რწმუნებულება (მინდობილობა). ფიზიკური პირის – საქართველოს მოქალაქის, უცხო ქვეყნის მოქალაქის ან მოქალაქეობის არმქონე პირის – მიერ გაცემული რწმუნებულება უნდა დამოწმდეს სანოტარო წესით. რწმუნებულებას იურიდიული პირის ან სხვა ორგანიზაციის სახელით გასცემს დირექტორი ან ის პირი, რომელსაც წესდებით ენიჭება ასეთი უფლებამოსილება. იურიდიული პირის მიერ გაცემული რწმუნებულებას სანოტარო დამოწმება არ ესაჭიროება და საკმარისია მისი მოთავსება იურიდიული პირის სატიტულო ფურცელზე.

რწმუნებულების გარდა, წარმომადგენელმა შეიძლება მონაწილეობა მიიღოს დავალების ხელშეკრულებითაც. დავალების ხელშეკრულებას სანოტარო წესით დამოწმება არ ესაჭიროება, მაშინაც კი, როცა მისი ერთ-ერთი მხარე ფიზიკური პირია.

განმცხადებელს ლიცენზიის გაცემის ან გაცემაზე უარის თქმის შესახებ გადაწყვეტილების გამოცემამდე წერილობითი სახით შეუძლია აცილება განუცხადოს ლიცენზიის გამცემი ორგანოს თანამდებობის პირს, რომელსაც კანონის შესაბამისად არა აქვს უფლება მონაწილეობას იღებდეს ადმინისტრაციულ წარმოებაში. საქმის ზეპირი მოსმენის სხდომაზე აცილების თაობაზე შუამდგომლობა შეიძლება დაყენებულ იქნეს ზეპირადაც. აცილების საფუძველია, თუ ადმინისტრაციულ წარმოებაში მონაწილეობას იღებს ის თანამდებობის პირი, რომელიც:

ა) თვითონ არის დაინტერესებული მხარე საქმეში;
ბ) საქმეში მონაწილე დაინტერესებული მხარის ან მისი წარმომადგენლის ნათესავია (მოცემულ შემთხვევაში ნათესავებად ითვლება: პირდაპირი ხაზის ნათესავი; მეუღლე, მეუღლის და-ძმა და პირდაპირი ხაზის ნათესავი; აღმავალი ხაზის პირდაპირი ნათესავის და-ძმა; და–ძმა, მათი მეუღლეები და შვილები);
გ) საქმეში მონაწილე დაინტერესებული მხარის წარმომადგენელია;
დ) იყო ექსპერტი მოცემულ საქმესთან დაკავშირებით;
ე) შრომით ურთიერთობაშია საქმეში მონაწილე დაინტერესებულ მხარესთან;
ვ) თვითონ, ან მისი ოჯახის წევრი ფლობს აქციებს ან საწესდებო კაპიტალის წილს იმ საწარმოში, რომელიც წარმოადგენს დაინტერესებულ მხარეს;
ზ) საქმეში მონაწილე დაინტერესებული მხარის ან მისი წარმომადგენლის ოჯახის წევრია.

ლიცენზიის გამცემი უფლებამოსილია მაძიებლის თანდასწრებით ადგილზე შეამოწმოს სალიცენზიო პირობები სათანადო წერილობითი დასკვნის გაფორმებით.

ნებისმიერი პირის მიერ მოსაზრების წარმოდგენის ვადის გასვლიდან (ანუ საჯარო გაცნობისათვის დოკუმენტების წარდგენის შესახებ ცნობის გამოქვეყნებიდან 20 დღის შემდეგ) 5 დღის ვადაში იმართება საქმის ზეპირი მოსმენა. ზეპირი მოსმენის გამართვის შესახებ მაძიებელს უნდა ეცნობოს ზეპირი მოსმენის სხდომის გამართვამდე 7 დღით ადრე მაინც და მოწვეულ იქნეს ზეპირ მოსმენაში მონაწილეობის მისაღებად. მოსაწვევ უწყებაში უნდა მიეთითოს ადმინისტრაციული ორგანოს უფლებამოსილება – საქმე განიხილოს და გადაწყვიტოს დაინტერესებული მხარის მონაწილეობის გარეშეც.

ლიცენზიის გამცემი ორგანო ვალდებულია განუმარტოს განმცხადებელს მისი უფლებები და მოვალეობები, გააცნოს განცხადების განხილვის წესი და ვადა, მიუთითოს განცხადებაში დაშვებული შეცდომის შესახებ.

ლიცენზიის გამცემი ორგანო ლიცენზიის თაობაზე გადაწყვეტილებას იღებს მხოლოდ ზეპირი მოსმენის გამართვის საფუძველზე, რომლის ხანგრძლივობა, როგორც წესი, არ უნდა აღემატებოდეს ერთ სამუშაო დღეს. ლიცენზიის გამცემმა ორგანომ უნდა გამოიკვლიოს ყველა წარდგენილი დოკუმენტი, მოუსმინოს განმცხადებელსა და

ადმინისტრაციულ წარმოებაში მონაწილე სხვა დაინტერესებულ პირს, განიხილოს მაძიებლის ანდა მისი წარმომადგენლის მიერ დაყენებული შუამდგომლობები (აცილების, მტკიცებულებათა წარდგენის და ა.შ). თუ ექსპერტიზა ჰქონდა დანიშნული, უფლება აქვს სხდომაზე გამოიძახოს ექსპერტი და კითხვები დაუსვას მის მიერ წარმოდგენილ დასკვნასთან დაკავშირებით. ექსპერტისათვის კითხვის დასმის უფლება აქვს მაძიებელსა და საქმეში ჩართულ დაინტერესებულ პირსაც. სხდომაზე შეიძლება გამოძახებულ იქნენ მოწმეები ამა თუ იმ ფაქტის დასადასტურებლად.

ზეპირი მოსმენის სხდომა საჯაროა და ნებისმიერ პირს აქვს უფლება დაესწროს მას, თუმცა სხდომაზე გამოსვლის უფლებით სარგებლობენ მაძიებელი და დაინტერესებული პირი. სხდომაზე დგება ოქმი, სადაც აღინიშნება საქმის მიმდინარეობა, განხილვის დრო და ადგილი, სხდომაზე მონაწილე მხარეები, ექსპერტებისა და მოწმეების ვინაობა, განსახილველი საკითხის მოკლე აღწერა. ოქმს ხელს აწერს სხდომის თავმჯდომარე და მდივანი.

აგროქიმიური და ნიადაგის ნაყოფიერების სამსახური ლიცენზიის გაცემაზე ან ლიცენზიის გაცემაზე უარის თქმის თაობაზე გადაწყვეტილებას იღებს “აგროქიმიკატების წარმოების, აგროქიმიკატებით ვაჭრობის, აგროქიმიური და ნიადაგის დაცვის და აგროქიმიკატების ხარისხის განსაზღვრის სფეროში ლაბორატორიული საქმიანობის ლიცენზიის და აგროქიმიკატების ექსპორტისა და იმპორტის ნებართვის გაცემის შესახებ” კანონით დადგენილი მოთხოვნებისა და პირობების შესაბამისობის ადგილზე შემოწმების საფუძველზე.
[5]
გადაწყვეტილება ლიცენზიის გაცემის ან გაცემაზე უარის თქმის შესახებ მიიღება საქმეზე ყველა გარემოების დადგენის, მტკიცებულებების გამოკვლევის, შეფასებისა და წარმოდგენილი არგუმენტების ურთიერთშეჯერების საფუძველზე. გადაწყვეტილება ლიცენზიის გაცემის ან გაცემაზე უარის თქმის შესახებ მიიღება ინდივიდუალური ადმინისტრაციული აქტის სახით განცხადების დადგენილ მოთხოვნებთან შესაბამისობის შემოწმებიდან 1 თვის ვადაში, ზეპირი მოსმენის გამართვიდან 10 დღის ვადაში. ადმინისტრაციული აქტი შეიძლება გამოიცეს ბრძანების, განკარგულების ან გადაწყვეტილების სახით. ადმინისტრაციული აქტი გამოიცემა წერილობით და ძალაში შედის გამოქვეყნების მომენტიდან. გამოქვეყნების მიმართ გამოიყენება იგივე წესები, რაც საჯარო გაცნობისათვის დოკუმენტების წარდგენის შესახებ ცნობის გამოქვეყნებისათვის არის დადგენილი. ლიცენზიის თაობაზე მიღებული აქტის გამოქვეყნება სავალდებულოა. კონკრეტულად თუ რა სახით იქნება ადმინისტრაციული აქტი გამოცემული (ბრძანების, განკარგულების, დადგენილების და ა.შ.), ეს დამოკიდებულია ლიცენზიის გამცემი ორგანოს დებულებაზე. ლიცენზია (სალიცენზიო მოწმობა) გაიცემა ადმინისტრაციული აქტის გამოცემიდან 3 დღის ვადაში.

ინფორმაცია ლიცენზიის გაცემის ან გაცემაზე უარის თქმის შესახებ უნდა გამოქვეყნდეს ადმინისტრაციული აქტის გამოცემიდან 10 დღის ვადაში ოფიციალურ ბეჭდვით ორგანოში – „საქართველოს საკანონმდებლო მაცნეში“. გამოსაქვეყნებელი ინფორმაცია მოიცავს მოკლე წერილობით პუბლიკაციას, სადაც იქნება აღნიშნული ლიცენზიის მფლობელის ან იმ პირის სახელწოდება, რომელსაც უარი ეთქვა

ლიცენზიის გაცემაზე (ორგანიზაციულ-სამართლებრივი ფორმის მითითებით, ასეთი სუბიექტის არსებობის შემთხვევაში, მაგ., ინდ. მეწარმე, შპს, სს, სპს,), გამცემი ორგანოს დასახელება, ბრძანების ნომერი და თარიღი, რომლითაც გადაწყვეტილება იქნა მიღებული, გაცემის შემთხვევაში ლიცენზირებული საქმიანობის სახეობა და ლიცენზიის მოქმედების ვადა.

ადმინისტრაციული ორგანოს გადაწყვეტილება ლიცენზიის გაცემის, ასევე ლიცენზიის გაცემაზე უარის თქმის, მისი მოქმედების შეჩერების ან განახლების ან/და გაუქმების შესახებ წარმოადგენს ადმინისტრაციულ აქტს, რომელიც უნდა შეიცავდეს შემდეგ რეკვიზიტებს:

ა) ადმინისტრაციული აქტის სახეს (მაგ., ბრძანება №);
ბ) გამომცემ ორგანოს დასახელებას;
გ) ადმინისტრაციული აქტის სათაურს (მაგ., ბრძანება № ლიცენზიის გაცემის შესახებ ან ლიცენზიის გაცემაზე უარის თქმის შესახებ);
დ) უფლებამოსილი თანამდებობის პირის გვარს, სახელსა და ხელმოწერას;
ე) გამოცემის დროსა და ადგილს;
ვ) ადმინისტრაციული აქტის გამომცემი ორგანოს მიერ მინიჭებულ სარეგისტრაციო ნომერს;
ზ) ადმინისტრაციულ აქტში უნდა მიეთითოს ის ორგანო, რომელშიც შეიძლება ამ აქტის გასაჩივრება, მისი მისამართი და საჩივრის წარდგენის ვადა (მაგ., „ბრძანება ლიცენზიის გაცემის შესახებ შეიძლება 1 თვის ვადაში გასაჩივრდეს სამინისტროში, შემდეგ მისამართზე...“).

ადმინისტრაციული წარმოების დადგენილი ვადის დარღვევა ჩაითვლება ლიცენზიის გაცემაზე უარის თქმად, რომლის გასაჩივრებაც შესაძლებელია.

ადმინისტრაციული წარმოებისას დარღვეული ანუ გაშვებული ვადის აღდგენა შესაძლებელია, თუ ვადის გაშვება მოხდა საპატიო გარემოებების არსებობისას, როგორიცაა დაუძლეველი ძალა (მიწისძვრა, წყალდიდობა ან ა.შ.), ლიცენზიის მაძიებლის ავადმყოფობა ანდა სხვა საპატიო მიზეზი და ლიცენზიის გამცემი ორგანოს ბრალი. გაშვებული ვადის აღდგენისათვის ლიცენზიის მაძიებელმა წერილობითი განცხადებით უნდა მიმართოს საპატიო გარემოებების აღმოფხვრიდან არა უგვიანეს 15 დღეში და უნდა დაადასტუროს საპატიო გარემოებების არსებობა განცხადებაზე ავადმყოფობის ცნობის დართვით და სხვა. ლიცენზიის გამცემი ორგანო გაშვებული ვადის აღდგენის განცხადებას განიხილავს 5 დღის ვადაში და იღებს ერთ-ერთ შემდეგ გადაწყვეტილებას (ადმინისტრაციული აქტის ფორმით): ვადის აღდგენის ან ვადის აღდგენის დაუშვებლობის შესახებ.

ლიცენზიის გაცემის თაობაზე
ს ქ ე მ ა

განცხადებისა და მასზე თანდართული მასალების წარდგენა ლიცენზიის გამცემ ორგანოში	
განცხადების რეგისტრაცია	მიღებისთანავე
ლიცენზიის მაძიებლის მიერ წარდგენილი დოკუმენტების შესაბამისობის შემოწმება დადგენილ მოთხოვნებთან	განცხადების რეგისტრაციიდან 3 დღეში
საქმისათვის არსებითი მნიშენელობის მქონე გარემოებათა დასადგენად ვადის არა უმეტეს 3 თვემდე გაგრძელების შესახებ დასაბუთებული გადაწყვეტილების მიღება	განცხადების რეგისტრაციიდან 7 დღის ვადაში. ამის შესახებ არა უგვიანეს მომდევნო სამუშაო დღისა ეცნობება განმცხადებელს
დოკუმენტების ან ინფორმაციის არასრულად წარდგენისას ლიცენზიის მაძიებლისათვის მათ წარსადგენად ვადის (არანაკლებ 5 დღის) განსაზღვრა	
ლიცენზიის მაძიებლის თხოვნით მხოლოდ ერთხელ დამატებით, არა უმეტეს 15 დღით მოთხოვნილი დოკუმენტების ან ინფორმაციის წარდგენის ვადის გაგრძელება	”

საჭიროების შემთხვევაში ექსპერტიზის დანიშვნა და სათანადო მასალების ექსპერტისათვის გადაგზავნა	დადგენილ მოთხოვნებთან დოკუმენტების შესაბამისობის შემოწმებიდან 3 დღის ვადაში
ექსპერტის მიერ დასკვნის წარმოდგენა	მასალების მიღებიდან 2 კვირის ვადაში
ლიცენზიის თაობაზე წარდგენილი მასალების საჯარო გაცნობისათვის ცნობის გამოქვეყნება	შესაბამისობის დადგენიდან 3 დღეში
ლიცენზიის მისაღებად წარმოდგენილი დოკუმენტების გაცნობა და საკუთარი მოსაზრების წარდგენა ნებისმიერი პირის მიერ	საჯარო გაცნობისათვის დოკუმენტების წარდგენის შესახებ ცნობის გამოქვეყნებიდან 20 დღის ვადაში
ზეპირი მოსმენის დანიშვნა	ლიცენზიის მაძიებელს ეცნობება საქმის ზეპირი მოსმენის შესახებ მის გამართვამდე 7 დღით ადრე მაინც და მოწვეულ უნდა იქნეს ზეპირ მოსმენაში მონაწილეობის მისაღებად
ზეპირი მოსმენა	მოსაზრებების წარდგენის ვადის გასვლიდან 5 დღეში

ლიცენზიის მაძიებლისათვის უფლებებისა და მოვალეობების განმარტება, განცხადების განხილვის წესისა და ვადის გაცნობა	
↓	
ლიცენზიის გამცემი ორგანოს მიერ წარდგენილი დოკუმენტის გამოკვლევა, განმცხადებლისა და ადმინისტრაციულ წარმოებაში მონაწილე სხვა დაინტერესებული პირის მოსაზრების მოსმენა და გადაწყვეტილების მიღება საქმეზე ყველა გარემოების დადგენის, შეფასებისა და წარმოდგენილი არგუმენტების ურთიერთშეჯერების საფუძველზე	
↓	
გადაწყვეტილების მიღება ლიცენზიის გაცემის ან მის გაცემაზე უარის თქმის შესახებ	განცხადების დადგენილ მოთხოვნებთან შესაბამისობის დადგენიდან ერთ თვეში ზეპირი მოსმენიდან 10 დღეში
↓	
სალიცენზიო მოწმობის გაცემა	ლიცენზიის გაცემის შესახებ გადაწყვეტილების მიღებიდან 3 დღის ვადაში

ლიცენზიის გამცემი ორგანოს უფლება–მოვალეობანი

- ლიცენზიის გამცემი ორგანო გასცემს ლიცენზიას კანონით დადგენილი წესით, შეაქვს მასში ცვლილებები, შეაჩერებს, განაახლებს ან აუქმებს მის მოქმედებას;
- აწარმოებს უწყებრივ სალიცენზიო რეესტრს;
- გადაწყვეტილების მიღებიდან 10 დღის ვადაში აცნობებს სახელმწიფო სალიცენზიო რეესტრის მწარმოებელ ორგანოს (იუსტიციის სამინისტროს) ლიცენზის გაცემის, მასში ცვლილებების შეტანის, მისი მოქმედების შეჩერების, განახლების ან გაუქმების შესახებ;
- გადაწყვეტილების მიღებიდან 10 დღის ვადაში აქვეყნებს ინფორმაციას ლიცენზიის გაცემის, მისი მოქმედების შეჩერების ან მისი გაუქმების შესახებ, გარდა საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული

კოდექსით განსაზღვრული საიდუმლო ინფორმაციისა, საქართველოს ოფიციალურ ბეჭდვით ორგანოში – „საქართველოს საკანონმდებლო მაცნეში;

- ინახავს მაძიებლის მიერ წარდგენილ დოკუმენტაციას;
- ახორციელებს კონტროლს მეწარმის საქმიანობაზე სალიცენზიო/სანებართვო პირობებთან დაკავშირებით.

ლიცენზიის გაცემაზე უარის თქმის საფუძვლები

ლიცენზია არ გაიცემა თუ:

- მაძიებლის მიერ წარდგენილი დოკუმენტაცია არ აკმაყოფილებს კანონით დადგენილ სალიცენზიო პირობებს;
- მაძიებელი ითხოვს იმ საქმიანობაზე ლიცენზიას, რომელის ლიცენზიაც მას უკვე გაუუქმდა და გაუქმებიდან არ გასულა 1 წელი;
- მაძიებელს შეჩერებული აქვს ამავე ლიცენზირებად სფეროში მიღებული ლიცენზიის მოქმედება და არ არის აღმოფხვრილი მისი შეჩერების საფუძველი.

✓ აკრძალულია ლიცენზიის გაცემაზე უარის თქმა გასაცემი ლიცენზიების რაოდენობის შეზღუდვის მოტივით.

✓ ნებისმიერი პირი, რომელიც აკმაყოფილებს სალიცენზიო პირობებს, უნდა გაიცეს ლიცენზია. აზროქიმიკატების სფეროში სამომხმარებლო ბაზარი არ არის შეზღუდული და დაუშვებელია, რომ ლიცენზიის გამცემმა ორგანომ ჩათვალოს, რომ გარკვეული რაოდენობის ლიცენზიის მეტი არ არის საჭირო და უარი უთხრას განმცხადებელს.

სალიცენზიო მოწმობის დაკარგვა ან დაზიანება

სალიცენზიო მოწმობის დაკარგვის ან დაზიანების შემთხვევაში ლიცენზიის მფლობელი ლიცენზიის გამცემს მიმართავს წერილობითი განცხადებით სალიცენზიო მოწმობის დუბლიკატის მიღების თაობაზე.

ლიცენზიის გამცემი განცხადების მიღებიდან 2 დღეში გასცემს სალიცენზიო მოწმობის დუბლიკატს. შესაბამისი ინფორმაცია შეიტანება უწყებრივ და სახელმწიფო სალიცენზიო რეესტრში.

✓ სალიცენზიო მოწმობის დუბლიკატს აქვს ისეთივე იურიდიული ძალა, როგორიც მის დედანს.

სალიცენზიო მოწმობის დუბლიკატის მოსაკრებელი განისაზღვრება „სალიცენზიო და სანებართვო მოსაკრებლის შესახებ“ საქართველოს კანონით და შეადგენს 10 ლარს.

✓ დუბლიკატის გაცემასთან დაკავშირებით ლიცენზიის გამცემი ორგანო ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის შესაბამისად წარმართავს მარტივ ადმინისტრაციულ წარმოებას.

ლიცენზიის დუბლიკატის გაცემასთან დაკავშირებით სახელმწიფო ორგანოებისათვის ხშირ შემთხვევაში გაურკვეველია თუ რა არის

ლიცენზიის დუბლიკატი: ეს არის ლიცენზიის ქსეროასლი, ლიცენზიის ახალი მოწმობა თუ სხვა რამ. გაურკვევლობას თუ ერთგვარ დაბნეულობას იწვევს ის ფაქტი, რომ სალიცენზიო მოწმობა (ლიცენზია) არის მკაცრი აღრიცხვის დოკუმენტი, რომელიც შეიცავს სპეციალურ რეკვიზიტებს (სპეციალურ ნომერს, გაცემის თარიღსა და ა.შ.), რომელიც განსაკუთრებული წესით ბარდება ლიცენზიის ორგანოს და პასუხისმგებელია მის თითოეულ ცალზე. ლიცენზიის დუბლიკატი არის ჩვეულებრივ ახალი სალიცენზიო მოწმობა, იმ განსხვავებით, რომ მასზე თვალსაჩინო ადგილას აღინიშნება წარწერა: „დუბლიკატი“ ან „ასლი“. რაც შეეხება ნუმერაციას: ლიცენზია წარწერით „დუბლიკატი“ იქნება ადრე დაკარგული თუ დაზიანებული ლიცენზიის შემცველი ახალი დოკუმენტი თავისი ნომრით, რომლის ნუმერაცია ბუნებრივია არ ემთხვევა დაკარგული თუ დაზიანებული ლიცენზიის ნომერს შესაძლებელია საერთოდ შემუშავდეს დუბლიკატისათვის ახალი სალიცენზიო მოწმობის ფორმა და სათანადო წესით დამტკიცდეს იგი.

ლიცენზიის მოქმედების შეჩერება და განახლება

ლიცენზიის გამცემი იღებს გადაწყვეტილებას ლიცენზიის მოქმედების შეჩერების შესახებ, თუ ლიცენზიის მფლობელი არღვევს კანონით დადგენილ სალიცენზიო პირობებს.

თუ ლიცენზიის შეჩერების შესახებ გადაწყვეტილების მიღების დაყოვნებამ შეიძლება არსებითი ზიანი მიაყენოს საჯარო ან კერძო ინტერესებს, ლიცენზიის გამცემი უფლებამოსილია ადმინისტრაციული წარმოების გარეშე მიიღოს დასაბუთებული გადაწყვეტილება ლიცენზიის მოქმედების შეჩერების შესახებ. გადაწყვეტილება ლიცენზიის მფლობელს უნდა ეცნობოს არა უგვიანეს მომდევნო სამუშაო დღისა.

ლიცენზიის გამცემი ლიცენზიის მოქმედების შეჩერების შესახებ გადაწყვეტილებაში მიუთითებს კანონით დადგენილ სალიცენზიო პირობებს, რომელთა შესრულებაც (გამოსწორებაც) გამოიწვევს ლიცენზიის მოქმედების განახლებას.

ლიცენზიის მოქმედება შეჩერდება გამომწვევი მიზეზების აღმოფხვრამდე, მაგრამ არა უგვიანეს 3 თვისა.

ლიცენზიის მოქმედების შეჩერების შესახებ გადაწყვეტილება შეიძლება გასაჩივრდეს სოფლის მეურნეობის სამინისტროში ან სასამართლოში.

ლიცენზიის მოქმედება განახლდება ლიცენზიის განახლების შესახებ ადმინისტრაციული აქტის საფუძველზე. ლიცენზიის გამცემი უფლებამოსილია ლიცენზიის მოქმედების განახლების ადმინისტრაციული წარმოების დასრულებამდე, წარდგენილ მასალებზე დაყრდნობით, განაახლოს ლიცენზიის მოქმედება.

- ✓ თუ ლიცენზიის მოქმედების შეჩერება ან ლიცენზიის გაუქმება ზიანს აყენებს, საზოგადოებრივ ან სახელმწიფო ინტერესებს, ლიცენზიის მფლობელს, კანონის საფუძველზე, უფლება აქვს გარკვეული ვადით გააგრძელოს ლიცენზიით გათვალისწინებული საქმიანობა ლიცენზიის გამცემის ზედამხედველობით.
- ✓ ლიცენზიის თაობაზე გადაწყვეტილების გასაჩივრება არ იწვევს არსებული გადაწყვეტილების შეჩერებას, თუ

ლიცენზიის გამცემი ან სასამართლო არ მიიღებს სხვა გადაწყვეტილებას.

ლიცენზიის გაუქმება

ლიცენზიის გაცემაზე გადაწყვეტილების გაუქმების საფუძველია, თუ:

- იგი გასცა არაუფლებამოსილმა ორგანომ ან პირმა;
- იგი ეწინააღმდეგება კანონს ან არსებითად ირღვევა ლიცენზიის მომზადების ან გამოცემის კანონმდებლობით დადგენილი მოთხოვნები;

> ✓ ლიცენზია გაუქმდება, თუ იგი გაიცა ისეთ საქმიანობაზე, რომელიც კანონით არის აკრძალული. ლიცენზიის გაუქმების დამოუკიდებელი საფუძველია მისი გაცემის წესის არსებითი დარღვევა. კანონით პირდაპირ განისაზღვრა, რომ ლიცენზია უნდა გაიცეს საჯარო ადმინისტრაციული წარმოების წესით. საჯარო ადმინისტრაციულ წარმოებაში (ლიცენზიის გაცემის წესი) „არსებითი მოთხოვნების დარღვევად“ ითვლება თუ არ გამოქვეყნდა ცნობა საჯარო გაცნობისათვის დოკუმენტის წარდგენის შესახებ, მაძიებელი და სხვა დაინტერესებული პირები არ იქნენ მოწვეული საქმის ზეპირ მოსმენაზე, მაძიებელს არ ეცნობა საქმის განხილვის ვადის გაგრძელების შესახებ, ლიცენზიის გაცემის ან გაცემაზე უარის თქმის შესახებ აქტი გამოიცა შესაბამისობის დადგენიდან 1 თვის გასვლის შემდეგ, დაირღვა მოსაზრებების წარდგენის 20 დღიანი ვადა, ადმინისრტაციული აქტი ლიცენზიის გაცემის ან გაცემაზე უარის თქმის შესახებ არ გამოქვეყნდა.

- ლიცენზიის გაუქმება პირდაპირ მითითებულია კანონში;
- არსებობს ახლად აღმოჩენილი ან ახლად გამოვლენილი გარემოება, აგრეთვე შესაბამისი სამეცნიერო-ტექნიკური აღმოჩენა ან გამოგონება, რაც ლიცენზიის გამცემს ართმევს შესაძლებლობას გამოსცეს ასეთი ადმინისტრაციული აქტი და ლიცენზიის მოქმედებამ (საქმიანობამ) შეიძლება მნიშვნელოვანი ზიანი მიაყენოს სახელმწიფო ან საზოგადოებრივ ინტერესებს;
- არსებობს ლიცენზიის მფლობელის მოთხოვნა;
- სახეზეა ლიცენზიის მფლობელის გარდაცვალება (დადგენილი წესით გარდაცვლილად ან უგზო-უკვლოდ დაკარგულად აღიარება ან ქმედუუნაროდ ცნობა) ანდა ლიკვიდაცია;

> ✓ ლიცენზიის მფლობელის გარდაცვლილად გამოცხადების, უგზო-უკვლოდ დაკარგულად აღიარების, ქმედუუნარობის აღიარების ან ლიკვიდაციის საფუძვლით ლიცენზია გაუქმდება მაშინ, თუ წარმოდგენილი იქნება თითოეული ამ საფუძვლის შესახებ სასამართლო გადაწყვეტილება; თითოეული ზემოაღნიშნული ფაქტი (ლიცენზიის მაძიებლის გარდაცვლილად გამოცხადება, ქმედუუნაროდ აღიარება, უგზო-უკვლოდ დაკარგულად აღიარება, ხოლო იურიდიული პირის შემთხვევაში კი – ლიკვიდაცია) დადგენილი უნდა იყოს სასამართლოს მიერ.

- ლიცენზიის მოქმედების შეჩერების ვადა გასულია და არ აღმოიფხვრა მისი შეჩერების საფუძველი;

> ✓ სალიცენზიო პირობების დარღვევისას ლიცენზიის გამცემი ორგანო აჩერებს ლიცენზიის მოქმედებას არა უმეტეს 3 თვის ვადით. ამ ვადაში დარღვეული სალიცენზიო პირობების გამოუსწორებლობა იქნება ლიცენზიის გაუქმების საფუძველი.

- გაუქმდა ან შეიცვალა შესაბამისი ნორმატიული აქტი, რაც ადმინისტრაციულ ორგანოს ართმევს შესაძლებლობას გამოსცეს ასეთი ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი და ადმინისტრაციული აქტის მოქმედებამ შეიძლება მნიშვნელოვანი ზიანი მიაყენოს სახელმწიფო ან საზოგადოებრივ ინტერესებს. ასეთ შემთხვევაში, დაინტერესებულ მხარეს, რომელსაც ზიანი მიადგა, მისი მოთხოვნის საფუძველზე მიეცემა ანაზღაურება.

ლიცენზიის გამცემი ლიცენზიის გაუქმების შესახებ გადაწყვეტილებას იღებს ლიცენზიის გაცემისათვის დადგენილი წესით.

თუ ლიცენზიის მოქმედების შეჩერების ვადის გასვლისას არ აღმოიფხვრა მისი შეჩერების საფუძველი და თუ გადაწყვეტილების მიღების დაყოვნებამ შეიძლება არსებითი ზიანი მიაყენოს საჯარო ან კერძო ინტერესებს, ლიცენზიის გამცემი ვალდებულია 3 დღეში მიიღოს დასაბუთებული გადაწყვეტილება ლიცენზიის გაუქმების შესახებ. ლიცენზიის გამცემი ლიცენზიის მფლობელს დაუყოვნებლივ შეატყობინებს ლიცენზიის გაუქმების თაობაზე ადმინისტრაციული წარმოების დაწყების შესახებ.

- ✓ სალიცენზიო მოწმობა გამცემს უნდა დაუბრუნდეს ლიცენზიის გაუქმების შესახებ გადაწყვეტილების ძალაში შესვლიდან 3 დღის ვადაში.
- ✓ „სამეწარმეო საქმიანობის ლიცენზიისა და ნებართვის გაცემის საფუძვლების შესახებ“ კანონის მოთხოვნით გამოიცა პრეზიდენტის ბრძანებულება №472 „ავტონომიურ რესპუბლიკის შესაბამისი სამინისტროებისა და უწყებებისათვის ლიცენზიებისა და ნებართვების გაცემის უფლებამოსილების გადაცემის წესის შესახებ“. საქმიანობის ნუსხაში არ არის შეტანილი აგროქიმიკატების სფერო, აქედან გამომდინარე, ამ დარგის მართვა ავტონომიურ რესპუბლიკაში არის ცენტრალიზებული და ლიცენზიის გაცემის უფლებამოსილება არ არის გადაცემული ავტონომიური რესპუბლიკისათვის.

ნებართვა

ნებართვა – სოფლის მეურნეობის სამინისტროს აგროქიმიური და ნიადაგის ნაყოფიერების სამსახურის მიერ გაცემული დოკუმენტი, რომლის საფუძველზე პირს აქვს უფლება განახორციელოს აგროქიმიკატების ექსპორტი ან/და იმპორტი. ნებართვა გაიცემა ერთჯერადად.

> ან/და კავშირი გულისხმობს, რომ ნებართვა გაიცემა ცალ–ცალკე ექსპორტისა და იმპორტის და ასევე ორივე ოპერაციის ერთდროულად განხორციელებაზე. საინტერესოა ერთი ნებართვის ფარგლებში, როდესაც იგი გაიცემა ერთჯერადად, როგორ განხორციელდება ერთდროულად ორი ოპერაცია, ექსპორტი და იმპორტი. ასევე არსებობს მეორე პრობლემაც – „სალიცენზიო და სანებართვო მოსაკრებლების შესახებ“ კანონით მოსაკრებელი განსაზღვრულია ერთ სანებართვო სახეობაზე: აგროქიმიკატების ექსპორტისა და იმპორტის ნებართვა – 300 ლარი. ხოლო დანარჩენ სახეობაზე მოსაკრებელი არ არის განსაზღვრული. რის საფუძველზეც შეიძლება ითქვას, რომ ნებართვა დანარჩენ სახეობებზე უფასოა.

სანებართვო სახეები და მოსაკრებლები

„აგროქიმიკატების წარმოების, აგროქიმიკატებით ვაჭრობის, აგროქიმიური და ნიადაგის დაცვის და აგროქიმიკატების ხარისხის განსაზღვრის სფეროში ლაბორატორიული საქმიანობის ლიცენზიის და აგროქიმიკატების ექსპორტისა და იმპორტის ნებართვების გაცემის შესახებ“ კანონის შესაბამისად ნებართვა გაიცემა შემდეგ საქებზე:

1. მინერალური სასუქები;
2. მიკროსასუქები;
3. რთული სასუქები ქიმიური მელიორანტები;
4. ორგანული სასუქები;
5. ორგანულ-მინერალური სასუქები;
6. წარმოების ნარჩენები;
7. საკვები დანამატები მეცხოველეობის და მეფრინველეობის საკვების გასამდიდრებლად.

ნებართვებს გასცემს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს საქვეუწყებო დაწესებულება– აგროქიმიური და ნიადაგის ნაყოფიერების სამსახური.

- ✓ აგროქიმიური და ნიადაგის ნაყოფიერების სამსახურს უფლება აქვს გასცეს არარეგისტრირებული აგროქიმიკატის იმპორტზე ნებართვა თუ იგი განკუთვნილია სამეცნიერო–კვლევითი მიზნებისათვის.

სანებართვო მოწმობის ფორმა განისაზღვრება საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის ნორმატიული აქტით.

განცხადება ნებართვის მისაღებად და სანებართვო პირობები

ნებართვის მისაღებად მაძიებელი ნებართვის გამცემ ორგანოს მიმართავს წერილობითი განცხადებით. რომელშიც აღინიშნება;

– ნებართვის გამცემი ორგანოს დასახელება, რომელსაც მიმართავს მაძიებელი;

– ნებართვის მაძიებლის ვინაობა და მისამართი;
– სამეწარმეო რეესტრის შესახებ მონაცემები;

• ფიზიკური პირის შემთხვევაში – დაბადების ადგილი და თარიღი, სამუშაო და საზხოვრებელი ადგილის მისამარი.

• ინდივიდუალური მეწარმის და იურიდიული პირის შემთხვევაში– სახელწოდება, ორგანიზაციულ-სამართლებრივი ფორმა, ადგილ–სამყოფელი, ხელმძღვანელი პირი, რეგისტრაციის ნომერი და თარიღი.

– რომელი ნებართვის მიღებას ითხოვს მაძიებელი;
– განცხადების წარდგენის თარიღი და ხელმოწერა.

განცხადებას თან უნდა ერთვოდეს შემდეგი დოკუმენტები:

– აგროქიმიკატების დასახელება და რაოდენობა, რომლის იმპორტს ან ექსპორტს ახორციელებს ნებართვის მაძიებელი;
– აგროქიმიკატების შეფუთვის ფორმა;
– აგროქიმიკატების წარმოშობის სერტიფიკატი;
– აგროქიმიკატების საწარმოებისათვის სახელმწიფო სანიტარიული ზედამხედველობის ინსპექციის მიერ გაცემული დოკუმენტი ობიექტის სანიტარიულ–ჰიგიენური ნორმებისა და წესების მოთხოვნებთან შესაბამისობის შესახებ;

ობიექტის ჰიგიენური სერტიფიკატი, როგორც წესი დგინდება წარმოების შემთხვევაში, ე. ი. ლიცენზირებისას. სრულად გაუგებარია ექსპორტ/იმპორტის დროს რომელი ობიექტის ჰიგიენური სერტიფიკატი უნდა იქნეს წარმოდგენილი. შესაბამისად ეს დებულება რეალურად იქნება უმოქმედო.

– პროდუქციის ხარისხის სერტიფიკატი;
– ინფორმაცია აგროქიმიკატების გამოყენების არეალის და რეკომენდაციების შესახებ.

ლიზენზიის გამცემი ორგანოს განმარტებით საქართველოს ნიადაგი კუთხეების მიხედვით სხვადასხვა თვისებებით ხასიათდება, აქედან გამომდინარე, საჭიროა განისაზღვროს თითოეული ნიადაგისთვის გამოსაყენებელი აგროქიმიკატი.

სამეცნიერო–კვლევითი მიზნებისათვის აგროქიმიკატების იმპორტზე ნებართვა გაიცემა „პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების შესახებ“ კანონის შესაბამისად, რომლის მიხედვითაც სოფლის მეურნეობის სამინისტროს შესაბამის სამსახურებს უფლება აქვთ ნებართვა გასცენ არარეგისტრირებული აგროქიმიკატების შემოტანაზე, თუ ისინი განკუთვნილია სამეცნიერო–კვლევითი მიზნებისათვის.

ნებართვის გაცემის წესი

ნებართვის გაცემის ან მის გაცემაზე უარის თქმის შესახებ გადაწყვეტილებას ნებართვის გამცემი ორგანო იღებს მარტივი ადმინისტრაციული წარმოების წესით. თუ ნებართვის გაცემა ეხება პირთა ფართო წრის ინტერესებს, ნებართვის გამცემი ორგანო უფლებამოსილია ნებართვა გასცეს საჯარო ადმინისტრაციული წარმოების წესით (ლიცენზიის გაცემის წესის ანალოგიურად).

საქმისწარმოება იწყება ჩვეულებრივ წერილობითი განცხადებისა და მასზე თანდართული მასალების წარდგენით ნებართვის გამცემ ორგანოში. განცხადება ნებართვის გამცემი ორგანოს კანცელარიის მიერ რეგისტრაციაში ტარდება მიღებისთანავე და დაესმება მას რეგისტრაციის თარიღი და ნომერი.

თავდაპირველად ნებართვის გამცემი ორგანო განცხადების რეგისტრაციიდან 3 დღის ვადაში ამოწმებს აკმაყოფილებს თუ არა წარმოდგენილი განცხადება და მასზე თანდართული მასალა დადგენილ მოთხოვნებს ანუ სანებართვო პირობებს, რომლებიც დადგენილია მხოლოდ კანონით. ადმინისტრაციული წარმოების ეს საფეხური გულისხმობს იმის შემოწმებას, რომ განცხადება შეესაბამება თუ არა ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 78-ე და „სამეწარმეო საქმიანობის ლიცენზიისა და ნებართვის გაცემის საფუძვლების შესახებ“ კანონის 22-ე მუხლის მოთხოვნებს; ასევე, უნდა შემოწმდეს განცხადებაზე თანდართული მასალები შეესაბამება თუ არა “აგროქიმიკატების წარმოების, აგროქიმიკატებით ვაჭრობის, აგროქიმიური და ნიადაგის დაცვის და აგროქიმიკატების ხარისხის განსაზღვრის სფეროში ლაბორატორიული საქმიანობის ლიცენზიის და აგროქიმიკატების ექსპორტისა და იმპორტის ნებართვის გაცემის შესახებ” კანონის მე-17 მუხლის მოთხოვნებს და ერთვის თუ არა მას სანებართვო მოსაკრებლის გადახდის დამადასტურებელი ქვითარი. შესაბამისობის შემოწმებისას დგინდება შემდეგი გარემოებები:

1. განცხადება ან მასზე დართული მასალები ხომ არ არის წარმოდგენილი უცხო ენაზე. თუ რომელიმე დოკუმენტი ან შემდგომ მოთხოვნილი დოკუმენტი ქართულ ენაზე არ არის წარმოდგენილი ნებართვის გამცემმა ორგანომ მაძიებელს უნდა განუსაზღვროს ვადა დოკუმენტის თარგმნისა და მისი სანოტარო წესით დადასტურებისათვის, რომელიც არ შეიძლება იყოს 3 დღეზე ნაკლები;

2. თუ განმცხადებლის მიერ მოთხოვნილი ნებართვის გაცემა მიეკუთვნება სხვა ორგანოს უფლებამოსილებას, ადმინისტრაციული ორგანო ვალდებულია არა უგვიანეს 5 დღისა გადაუგზავნოს განცხადება და მასზე თანდართული საბუთები უფლებამოსილ ადმინისტრაციულ ორგანოს, რომლის შესახებაც 2 დღის ვადაში შესაბამისი დასაბუთებით აცნობებს განმცხადებელს;

3. საქმისწარმოების ვადის გაგრძელების აუცილებლობა. უნდა აღინიშნოს, რომ ვადის 3 თვემდე გაგრძელება არის მაქსიმუმი (რომელშიც მიეთვლება 15 დღიანი ვადაც) და ვადის გაგრძელებისას

ნებართვის გამცემმა უნდა იხელმძღვანელოს საქმის სირთულით, სავარაუდოდ რა ვადაში შეძლებს გადაწყვეტილების მიღებას და იგი შეიძლება იყოს თვენახევარი, ორი თვე ან 15 დღით გაგრძელება და ა.შ. ვადის გაგრძელების შესახებ გადაწყვეტილება უნდა იქნეს მიღებული ადმინისტრაციული აქტის (მაგ., ბრძანების) ფორმით, რომლის გამოცემისათვის ცალკე ადმინისტრაციული წარმოება არ იმართება. ადმინისტრაციული აქტი უნდა შეიცავდეს დასაბუთებას, თუ რატომ გახდა აუცილებელი ვადის გაგრძელება და იგი მიიღება არა უგვიანეს 3 დღისა განცხადების რეგისტრაციიდან. ვადის გაგრძელების შესახებ ადმინისტრაციული აქტის მიღებიდან არა უგვიანეს მომდევნო დღეს უნდა ეცნობოს მაძიებელს, რომ ვადა გაგრძელებულია და გადაეცეს მას ვადის გაგრძელების შესახებ ადმინისტრაციული აქტის ასლი;

4. თუ დადგენილი დოკუმენტები არ იქნა წარდგენილი, მაშინ ნებართვის გამცემმა ორგანომ უნდა მოსთხოვოს განმცხადებელს წარადგინოს აუცილებელი დოკუმენტები და განუსაზღვროს მათი წარდგენისათვის 3 დღიანი ვადა. მოთხოვნაში კონკრეტულად უნდა მიეთითოს თუ რა დოკუმენტი ან ინფორმაცია უნდა წარმოადგინოს მაძიებელმა, წინააღმდეგ შემთხვევაში მისთვის განსაზღვრული ვადა გასულად არ ითვლება და მისი ათვლა დაიწყება მოთხოვნის დაკონკრეტებისას. თუ ამ ვადაში არ იქნა წარდგენილი დოკუმენტები, ნებართვის გამცემ ორგანოს უფლება აქვს (მაგრამ არ არის ვალდებული) განმცხადებლის მოთხოვნით მხოლოდ ერთხელ, არა უმეტეს 15 დღით დამატებით გააგრძელოს დოკუმენტების წარმოდგენის ვადა. დამატებით მოთხოვნილი დოკუმენტების წარუდგენლობა იწვევს ნებართვის მოთხოვნის შესახებ განცხადების განუხილველად დატოვებას. დოკუმენტების წარსადგენად განმცხადებლისათვის მიცემული დამატებითი ვადა არ მიეთვლება საქმისწარმოების საერთო ვადაში, ე.ი. მოცემულ შემთხვევაში საქმისწარმოება შეჩერებულია. ვადის დინება განახლდება შესაბამისი დოკუმენტების წარდგენიდან, დოკუმენტების წარმოუდგენლობისას კი, განცხადება რჩება განუხილველი. თუ მეწარმე დამატებით განსაზღვრულ ვადაში ვერ ახერხებს მოთხოვნილი დოკუმენტაციის წარმოდგენას და განცხადების განუხილველად დატოვებით არ დაკარგოს მოსაკრებელი, სასურველია წარმოადგინოს წერილობითი განცხადება ნებართვის მისაღებად შეტანილი დოკუმენტაციის უკან გატანის შესახებ. ამის შემდეგ, მეწარმეს უფლება აქვს აღმოფხვრას ხარვეზი და იგივე დოკუმენტაცია კვლავ შეიტანოს ნებართვის გამცემ ორგანოში;

5. ექსპერტიზის დანიშვნის აუცილებლობა. ცალკეულ შემთხვევებში, როდესაც წამოიჭრება ისეთი საკითხები, რომლებიც სპეციალურ ცოდნას მოითხოვს და გადაწყვეტილების მიღება შეუძლებელი ხდება ამ საკითხების გარკვევის გარეშე, ნებართვის გამცემი ნიშნავს ექსპერტიზას.

ნებართვის გამცემი ორგანო ვალდებულია განცხადების დადგენილ მოთხოვნებთან შესაბამისობის შემოწმებიდან 3 დღის განმავლობაში განცხადებისა და მასზე თანდართული დოკუმენტების ასლები გადაუგზავნოს ექსპერტს. ექსპერტი დასკვნას წარადგენს 7 დღის ვადაში, თუმცა მისი წარუდგენლობა არ დააბრკოლებს განცხადების განხილვასა და გადაწყვეტილების მიღებას. განსაკუთრებულ შემთხვევებში, როცა 7 დღეში დასკვნის წარდგენა შეუძლებელია და საქმის გარემოებების

გათვალისწინებით დასკვნის გარეშე გადაწყვეტილების გამოტანა მიზანშეუწონელია, ნებართვის გამცემი უფლებამოსილია, ხოლო დაინტერესებული მხარის მოთხოვნის შემთხვევაში ვალდებულია დასკვნის წარდგენის ვადა გააგრძელოს არა უმეტეს 7 დღით. დაინტერესებული მხარე უფლებამოსილია გაასაჩივროს ეს გადაწყვეტილება. ექსპერტიზის მიმდინარეობისას ვადის დინება შეჩერებულია.

ნებართვის მიღებისას ადმინისტრაციულ წარმოებაში პირი მონაწილეობს პირადად ან წარმომადგენლის მეშვეობით, რომლის მიმართაც იგივე წესები გამოიყენება, რაც ლიცენზიის მიღების შესახებ ადმინისტრაციული წარმოებისას იყო აღნიშნული. ანალოგიურად გამოიყენება ამ ადმინისტრაციულ წარმოებაში მონაწილე თანამდებობის პირთა აცილების წესი.

ნებართვის გაცემის თაობაზე ადმინისტრაციულ წარმოებაში მიწვეული უნდა იქნეს განმცხადებელი; მას უნდა მიეცეს შესაძლებლობა გამოთქვას თავისი მოსაზრება (მათ შორის, წერილობით) გაეცნოს საქმის მასალებს, გადაიღოს მათი ასლები, წარმოადგინოს მტკიცებულებები, დააყენოს შუამდგომლობები. ნებართვის გამცემი ორგანო ვალდებულია განმცხადებელს განუმარტოს მისი უფლება-მოვალეობები, გააცნოს საქმის განხილვის წესი და ვადები.

ნებართვის გამცემი ორგანო იკვლევს წარმოდგენილ მტკიცებულებებს, უსმენს მხარეებს, განიხილავს დაყენებულ შუამდგომლობებს, გამოძახებული მოწმეებისა და ექსპერტისაგან იღებს ახსნა-განმარტებებს, რის შემდეგაც იღებს გადაწყვეტილებას ნებართვის გაცემის ან მის გაცემაზე უარის თქმის შესახებ. ნებართვის თაობაზე ადმინისტრაციული აქტი უნდა გამოიცეს განცხადების წარდგენიდან (რეგისტრაციიდან) 15 დღის ვადაში.

საქმის განხილვისას თუ გამოვლინდება ისეთი გარემოებები, რამაც შეიძლება გამოიწვიოს ნებართვის გაცემაზე უარის თქმა, ნებართვის გაცემაზე უარის თქმის შესახებ ადმინისტრაციული აქტის გამოცემამდე ადმინისტრაციული ორგანო ვალდებულია მისცეს განმცხადებელს განცხადების უარმყოფელ გარემოებათა შესახებ საკუთარი აზრის წარდგენის შესაძლებლობა, თუ:

1. უარი ეფუძნება ინფორმაციას განმცხადებლის შესახებ (მაგ., საქმისწარმოებისას გამოვლინდა, რომ განცხადება წარმოდგენილია არარსებული სუბიექტის მიერ ან არასწორია რეესტრული მონაცემები);
2. ინფორმაცია, რომელსაც ეფუძნება უარი, განსხვავდება განმცხადებლის მიერ წარმოდგენილი ინფორმაციისაგან.

ამ გარემოებათა შესახებ საკუთარ მოსაზრებას განმცხადებელი ნებართვის გამცემს 3 დღის ვადაში წარუდგენს. მისი წარდგენა არ არის საჭირო, როცა მოცემულ საკითხზე განმცხადებელს უკვე წარდგენილი აქვს საკუთარი მოსაზრება, აგრეთვე გადაუდებელ შემთხვევაში, როცა ადმინისტრაციული აქტის გამოცემის დაყოვნებამ შეიძლება არსებითი ზიანი მიაყენოს საჯარო ინტერესს. ასეთ შემთხვევაში ადმინისტრაციული ორგანო ვალდებულია მიუთითოს, თუ რა გადაუდებელი გარემოება არსებობს.

თუ განმცხადებელს უარი ეთქვა ნებართვის მიღებაზე, მას ხელმეორედ იმავე მოთხოვნით განცხადების შეტანა შეუძლია მხოლოდ მაშინ, თუ აღმოიფხვრება ის გარემოება, რაც გახდა ნებართვის გაცემაზე უარის თქმის საფუძველი ან შეიცვლება ფაქტობრივი ან სამართლებრივი მდგომარეობა, რომელიც საფუძვლად დაედო ადმინისტრაციული აქტის გამოცემას ანდა თუ არსებობს ახლად აღმოჩენილი ან ახლად გამოვლენილი გარემოებები (მტკიცებულებები), რომლებიც განაპირობებენ განმცხადებლისათვის უფრო ხელსაყრელ ადმინისტრაციული აქტის გამოცემას. ფაქტობრივი გარემოებების შეცვლა სახეზეა, როდესაც ნებართვის გამცემი ორგანოსათვის ხელმეორედ მიმართვისას განმცხადებლის ფაქტობრივი მდგომარეობა შეცვლილია: მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა, ტექნოლოგიურ პროცესზე პასუხისმგებელი პერსონალი, დოკუმენტაცის სრულყოფილება და ა.შ. რაც ადრე რომ ჰქონოდა მაძიებელს, მასზე გაიცემოდა ნებართვა; სამართლებრივი მდგომარეობის შეცვლა უკავშირდება საკანონმდებლო ცვლილებებს – იმ პირობას, რომელსაც განმცხადებელი ადრე ვერ აკმაყოფილებდა, საკანონმდებლო ცვლილებების შემდეგ აკმაყოფილებს ანდა ცვლილებების შედეგად ესა თუ ის პირობა საერთოდ ამოღებულ იქნა კანონიდან, რაც გაცილებით უფრო ადვილს ხდის ნებართვის მიღებას. რაც შეეხება ახლად აღმოჩენილ ან ახლად გამოვლენილ გარემოებებს, ეს დამოკიდებულია კონკრეტულ შემთხვევაზე, რაიმე მტკიცებულების გამოვლენაზე, რომელიც ნებართვის გაცემის პროცესში რომ ყოფილიყო წარმოდგენილი, ნებართვა გაიცემოდა ანდა ნებართვის გაცემასთან დაკავშირებით კონკრეტულ საქმეზე დადგინდა ნებართვის გამცემი ორგანოს წარმომადგენელთა დანაშაულებრივი ქმედება, რამაც შეუშალა ხელი ნებართვის კონკრეტულ სუბიექტზე გაცემას.

ადმინისტრაციული ორგანოს გადაწყვეტილება ნებართვის გაცემის ან მის გაცემაზე უარის თქმის შესახებ წარმოადგენს ადმინისტრაციულ აქტს, რომელიც უნდა შეიცავდეს შემდეგ რეკვიზიტებს:

- ადმინისტრაციული აქტის სახეს;
- გამომცემ ორგანოს დასახელებას;
- აქტის სათაურს;
- უფლებამოსილი თანამდებობის პირის გვარს, სახელსა და ხელმოწერას;
- გამოცემის დროსა და ადგილს;
- გამომცემი ორგანოს მიერ მინიჭებულ სარეგისტრაციო ნომერს;
- ორგანო, რომელშიც შეიძლება გასაჩივრება, მისი მისამართი და საჩივრის წარდგენის ვადა.

ადმინისტრაციული აქტი ნებართვის თაობაზე გამოიცემა წერილობით, ხოლო გადაუდებელ შემთხვევაში კი, ზეპირადაც. ეს ისეთი შემთხვევაა, როცა დაყოვნებამ შეიძლება ზიანი მიაყენოს სახელმწიფო, საზოგადოებრივ ან პირის კანონით დაცულ ინტერესს. ზეპირი სახით გამოცემული აქტი ზეპირი გამოცემიდან 3 დღის ვადაში გამოიცემა წერილობითი ფორმით. მიუხედავად ადმინისტრაციული აქტის ზეპირი ფორმისა, მის საფუძველზე გაცემული ნებართვა წერილობითი დოკუმენტია.

ადმინისტრაციული აქტი ნებართვის გაცემის ან გაცემაზე უარის თქმის შესახებ ძალაში შედის განმცხადებლისათვის გადაცემის მომენტიდან.

მარტივი ადმინისტრაციული წარმოება ნებართვის გაცემის თაობაზე

ს ქ ე მ ა

განცხადებისა და მასზე თანდართული მასალების წარდგენა ნებართვის გამცემ ორგანოში	
ნებართვის გამცემი ორგანოს მიერ განცხადების რეგისტრაცია	მიღებისთანავე
ნებართვის მაძიებლის მიერ წარდგენილი დოკუმენტების შესაბამისობის შემოწმება დადგენილ მოთხოვნებთან	განცხადების რეგისტრაციიდან 3 დღეში
საქმისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე გარემოებათა დასადგენად ვადის არა უმეტეს 3 თვემდე გაგრძელების შესახებ დასაბუთებული გადაწყვეტილების მიღება	განცხადების რეგისტრაციიდან 3 დღის ვადაში. ამის შესახებ არა უგვიანეს მომდევნო სამუშაო დღისა ეცნობება განმცხადებელს
დოკუმენტების ან ინფორმაციის არასრულად წარდგენისას ნებართვის მაძიებლისათვის მათ წარსადგენად 3 დღიანი ვადის მიცემა	

ნებართვის მაძიებლის თხოვნით მხოლოდ ერთხელ დამატებით, არა უმეტეს 15 დღით მოთხოვნილი დოკუმენტების ან ინფორმაციის წარდგენის ვადის გაგრძელება	
საჭიროების შემთხვევაში ექსპერტიზის დანიშვნა და სათანადო მასალების ექსპერტისათვის გადაგზავნა	დადგენილ მოთხოვნებთან დოკუმენტების შესაბამისობის შემოწმებიდან 3 დღის ვადაში
ექსპერტის მიერ დასკვნის წარმოდგენა	მასალების მიღებიდან 7 დღის ვადაში
ექსპერტისათვის დასკვნის წარდგენის ვადის გაგრძელება	არა უმეტეს 7 დღით
ნებართვის გამცემი ორგანოს მიერ ნებართვის მაძიებლისათვის უფლებებისა და მოვალეობების განმარტება, ადმინისტრაციულ წარმოებაში მისი მონაწილეობის უზრუნველყოფა	
წარმოდგენილი მტკიცებულებების გამოკვლევა, ნებართვის მაძიებლის პოზიციის მოსმენა, დაყენებული შუამდგომლობების განხილვა, გამოძახებული მოწმეებისა და ექსპერტისაგან ახსნა-განმარტებების მიღება	

გადაწყვეტილების (ადმინისტრაციული აქტის) მიღება ნებართვის გაცემის ან მის გაცემაზე უარის თქმის შესახებ	განცხადების რეგისტრაციიდან 15 დღეში

↓

სანებართვო მოწმობის გაცემა	ადმინისტრაციული აქტის მიღებიდან 3 დღეში

ნებართვის გაცემაზე უარის თქმის საფუძვლები

ნებართვა არ გაიცემა, თუ:

- წარდგენილი დოკუმენტაცია და/ან წარმოების ფაქტობრივი მდგომარეობა არ აკმაყოფილებს სანებართვო პირობებს;
- მაძიებელი მოითხოვს ისეთ ნებართვას, რომელიც მას გაუუქმდა და გაუქმებიდან არ გასულა 6 თვე;
- მაძიებელს შეუჩერდა ნებართვის მოქმედება და არ აღმოფხვრილა მისი შეჩერების საფუძველი.

✓ აკრძალულია ნებართვის გაცემაზე უარის თქმა გასაცემი ნებართვის რაოდენობის შეზღუდვის მოტივით.

✓ გადაწყვეტილება ნებართვის გაცემაზე უარის თქმის შესახებ შეიძლება გასაჩივრდეს სოფლის მეურნეობის სამინისტროში ან სასამართლოში.

სანებართვო მოწმობის დაკარგვის ან დაზიანების შემთხვევაში ნებართვის მფლობელი ნებართვის გამცემს მიმართავს წერილობითი განცხადებით სანებართვო მოწმობის დუბლიკატის გაცემის თაობაზე.

✓ ნებართვის დუბლიკატის მისაღებად საჭირო არის მხოლოდ წერილობითი განცხადება.

განცხადების მიღებიდან 2 დღეში ნებართვის გამცემი გასცემს სანებართვო მოწმობის დუბლიკატს. დუბლიკატის გაცემისათვის გადასახდელი მოსაკრებელი შეადგენს 10 ლარს[5].

✓ სანებართვო მოწმობის დუბლიკატს აქვს ისეთივე იურიდიული ძალა, როგორიც მის დედანს.

✓ ნებართვა გაიცემა ერთჯერადად.

ნებართვის გაცემა ერთჯერადად ნიშნავს იმიას, რომ იგი გაიცემა ერთ კონკრეტულ ოპერაციაზე, რის განხორციელების შემდეგ იგი ძალადაკარგულია. კონკრეტული ოპერაცია კი, თავის მხრივ, მოიცავს ერთ

[5] „სალიცენზიო და სანებართვო მოსაკრებლის შესახებ" კანონი;

საბაჟო გაფორმებას. ამრიგად ნებართვა არ ითვალისწინებს არანაირ ვადას.

- ✓ აკრძალულია იმ აგროქიმიკატის იმპორტი და ექსპორტი, რომელთაც გაუვიდათ რეგისტრაციის ვადა.
- ✓ აკრძალულია ნებართვის სხვა პირთათვის გადაცემა[6].

ნებართვის მოქმედების შეჩერება

ნებართვის გამცემი იღებს გადაწყვეტილებას ნებართვის მოქმედების შეჩერების შესახებ, თუ ნებართვის მფლობელი არღვევს სანებართვო პირობებს.

ნებართვის მოქმედების შეჩერების შესახებ გადაწყვეტილებას ნებართვის გამცემი იღებს ამ ნებართვის გაცემისათვის დადგენილი წესით.

გადაუდებელ შემთხვევაში, როდესაც გადაწყვეტილების მიღების დაყოვნებამ შეიძლება არსებითი ზიანი მიაყენოს საჯარო ან კერძო ინტერესებს, ნებართვის გამცემი უფლებამოსილია მიიღოს ნებართვის მოქმედების შეჩერების შესახებ დასაბუთებული გადაწყვეტილება დადგენილი ვადის დაუცველად და ამის თაობაზე ადმინისტრაციული წარმოების დაწყების შესახებ დაუყოვნებლივ უნდა აცნობოს ნებართვის მფლობელს.

ნებართვის მოქმედების შეჩერების შესახებ გადაწყვეტილებაში უნდა მიეთითოს, რომელი სანებართვო პირობაა დარღვეული. თუ ნებართვის მფლობელი 3 თვის განმავლობაში გამოასწორებს დარღვეულ სანებართვო პირობას, იგი მიმართავს ნებართვის გამცემს ნებართვის მოქმედების განახლების მოთხოვნით. განცხადებაში მეწარმე უფლებამოსილია დასვას შუამდგომლობა ადმინისტრაციული წარმოების დასრულებამდე ნებართვის მოქმედების განახლების თაობაზე გადაწყვეტილების გამოცემის შესახებ.

- ✓ გადაწყვეტილება ნებართვის მოქმედების შეჩერების ან განახლების შესახებ შეიძლება გასაჩივრდეს სოფლის მეურნეობის სამინისტროში ან სასამართლოში.

ნებართვის გაუქმება

ნებართვის გაუქმების საფუძველია, თუ:

- ნებართვა გასცა არაუფლებამოსილმა ორგანომ ან პირმა;
- იგი ეწინააღმდეგება კანონს, ან არსებითად დარღვეულია მისი მომზადების ან გამოცემის კანონმდებლობით დადგენილი მოთხოვნები;
- არსებობს ახლად აღმოჩენილი ან ახლად გამოვლენილი გარემოება, აგრეთვე შესაბამისი სამეცნიერო-ტექნიკური აღმოჩენა ან გამოგონება, რაც ნებართვის გამცემს ართმევს შესაძლებლობას გამოსცეს ასეთი ადმინისტრაციული აქტი და ნებართვის მოქმედებამ შეიძლება

[6] ნებართვის გადაცემაში იგულისხმება სანებართვო მოწმობის გასხვისება.

მნიშვნელოვანი ზიანი მიაყენოს სახელმწიფო ან საზოგადოებრივ ინტერესებს;

- ნებართვის მფლობელის მიერ არ სრულდება ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტით დადგენილი ვალდებულებები;
- გაუქმდა ან შეიცვალა შესაბამისი ნორმატიული აქტი, რაც ნებართვის გამცემსართმევს შესაძლებლობას გამოსცეს ასეთი ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი და ადმინისტრაციული აქტის მოქმედებამ შეიძლება მნიშვნელოვანი ზიანი მიაყენოს სახელმწიფო ან საზოგადოებრივ ინტერესებს. ამ შემთხვევაში დაინტერესებულ მხარეს, რომელსაც ზიანი მიადგა, მისი მოთხოვნის საფუძველზე მიეცემა ანაზღაურება;
- ამას მოითხოვს ნებართვის მფლობელი;
- სახეზეა ნებართვის მფლობელის გარდაცვალება (დადგენილი წესით გარდაცვლილად ან უგზო-უკვლოდ დაკარგულად აღიარება ან ქმედუუნაროდ ცნობა) და/ან ლიკვიდაცია;
- გავიდა ნებართვის მოქმედების შეჩერების ვადა და ამ ვადაში არ აღმოიფხვრა მისი შეჩერების საფუძველი.

გასაჩივრების წესი

ლიცენზიის/ნებართვის გაცემის ან გაცემაზე უარის თქმის შესახებ, მათი მოქმედების შეჩერების ან განახლების და/ან გაუქმების შესახებ გადაწყვეტილება (ადმინისტრაციული აქტი) შეიძლება გასაჩივრდეს სოფლის მეურნეობის სამინისტროში ან სასამართლოში.

საქმისმწარმოებელი თანამდებობის პირების მოქმედება ან უმოქმედობა შეიძლება გასაჩივრდეს ზემდგომ ადმინისტრაციულ ორგანოში (თანამდებობის პირთან) ან შესაბამის რაიონულ სასამართლოში, კერძოდ:

- ✓ განმცხადებელს უფლება აქვს, ზემდგომ ადმინისტრაციულ ორგანოში (საქმისმწარმოებელი თანამდებობის პირების მოქმედება ან უმოქმედობა) გადაწყვეტილების გასაჩივრების გარეშე, პირდაპირ მიმართოს სასამართლოს.

- ✓ თუ განმცხადებელი ფიზიკური პირი გადაწყვეტილებას ჯერ გაასაჩივრებს ზემდგომ ადმინისტრაციულ ორგანოში და შემდგომ წარადგენს სარჩელს სასამართლოში, იგი თავისუფლდება სახელმწიფო ბაჟისაგან.

- ✓ აკრძალულია დაწესდეს სახელმწიფო ბაჟი ან რაიმე გადასახადი ადმინისტრაციული საჩივრის განხილვისათვის.

სამინისტროში გასაჩივრება

ადმინისტრაციული საჩივარი უნდა იყოს წერილობითი ფორმის, სადაც აღინიშნება:

ა) ადმინისტრაციული ორგანოს (თანამდებობის პირის) დასახელება, სადაც შეიტანება საჩივარი;

ბ) საჩივრის წარმდგენი პირის ვინაობა და მისამართი;

გ) იმ ორგანოს (თანამდებობის პირის) დასახელება, რომლის გადაწყვეტილება (მოქმედება ან უმოქმედობა) საჩივრდება;

დ) გასაჩივრებული გადაწყვეტილების (მოქმედება ან უმოქმედობა) დასახელება;

ე) მოთხოვნა;

ვ) გარემოებები, რომლებსაც მოთხოვნა ეფუძნება;

ზ) საჩივარზე თანდართული საბუთების ნუსხა, ასეთის არსებობის შემთხვევაში.

- ✓ ადმინისტრაციული საჩივარი წარდგენილი უნდა იქნეს ადმინისტრაციული აქტის გამოქვეყნების, ან ოფიციალური წესით მისი გაცნობის დღიდან ერთ თვეში.

- ✓ იგივე წესით გასაჩივრდება, ლიცენზიის/ნებართვის გამცემი ორგანოს მიერ კანონმდებლობით დადგენილი მოთხოვნების შეუსრულებლობა.

სამინისტრო არ განიხილავს საჩივარს, თუ:

ა) არსებობს სასამართლოს გადაწყვეტილება მოცემულ საქმესთან დაკავშირებით;

ბ) სასამართლოში იხილება დავა იმავე მხარეებს შორის, იგივე საკითხზე;

გ) არსებობს ამ ორგანოს გადაწყვეტილება იმავე საკითხზე;

დ) საჩივარი შეიტანა ქმედუუნარო პირმა;

ე) საჩივარი შეიტანა არაუფლებამოსილმა პირმა;
ვ) გასულია ადმინისტრაციული საჩივრის წარდგენის კანონით დადგენილი ერთთვიანი ვადა.

სამინისტრო საჩივრის განხილვის (წარმოებაში მიღების) შესახებ გადაწყვეტილებას იღებს წარდგენიდან 5 დღეში[7]. მანამდე კი, საჩივრის წარმდგენ პირს აძლევს საკუთარი მოსაზრების წარდგენის უფლებას.

სამინისტრო საჩივარს განიხილავს და გადაწყვეტილებას იღებს ერთი თვის ვადაში. იმ შემთხვევაში, თუ საქმისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე გარემოების დადგენისათვის აუცილებელია ერთ თვეზე მეტი, მაშინ სამინისტრო უფლებამოსილია, საჩივრის მიღებიდან არა უგვიანეს 7 დღისა გამოიტანოს დასაბუთებული გადაწყვეტილება საჩივრის განხილვის ვადის ერთი თვით გაგრძელების შესახებ, რაც დაუყოვნებლივ ეცნობება მომჩივანს[8].

სამინისტროს საჩივრის განხილვის შედეგად გამოაქვს ერთ-ერთი შემდეგი გადაწყვეტილება:
1. საჩივრის დაკმაყოფილების შესახებ;
2. საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის შესახებ;
3. საჩივრის ნაწილობრივ დაკმაყოფილების შესახებ.

- ✓ სამინისტროს გადაწყვეტილება შეიძლება გასაჩივრდეს თბილისის საოლქო სასამართლოში.

სასამართლოში გასაჩივრება

სარჩელი სასამართლოს უნდა წარედგინოს ადმინისტრაციული აქტის ან ადმინისტრაციულ საჩივართან დაკავშირებული გადაწყვეტილების გაცნობიდან 6 თვის ვადაში[9].

სარჩელში უნდა აღინიშნოს:
1. სასამართლოს დასახელება, რომელშიც შედის სარჩელი;
2. მოსარჩელის ვინაობა და მისამართი;
3. მოპასუხე ადმინისტრაციული ორგანოს დასახელება და მისამართი, რომლის აქტიც საჩივრდება;
4. მოსარჩელის მოთხოვნა;
5. გარემოებები, რომლებსაც ემყარება მოსარჩელის მოთხოვნა;
6. მტკიცებულებები, რომლებიც ადასტურებენ ამ გარემოებებს;
7. სარჩელზე დართული საბუთების ნუსხა.

- ✓ ლიცენზიის/ნებართვის თაობაზე გადაწყვეტილების გასაჩივრება არ იწვევს მისი მოქმედების შეჩერებას, თუ სამინისტრო ან სასამართლო არ მიიღებს სხვა გადაწყვეტილებას.

---

[7] ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი, 182-ე მუხლი, მე-2 ნაწილი;
[8] ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი, 183-ე მუხლი, მე-3 ნაწილი;
[9] ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსი, 22-ე მუხლი, მე-3 ნაწილი.

სალიცენზიო-სანებართვო რეესტრი

სალიცენზიო/სანებართვო რეესტრის სახეებია:
1. უწყებრივი რეესტრი, რომელსაც აწარმოებს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს აგროქიმიური და ნიადაგის ნაყოფიერების სამსახური;
2. სახელმწიფო რეესტრი, რომელსაც აწარმოებს საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო.

აგროქიმიური და ნიადაგის ნაყოფიერების სამსახური ვალდებულია „საქართველოს საკანონმდებლო მაცნეში“ გამოაქვეყნოს მონაცემები ლიცენზიის გაცემის, მასში ცვლილებების შეტანის, მისი შეჩერების ანდა გაუქმების შესახებ, გადაწყვეტილების მიღებიდან 10 დღის ვადაში.

- ✓ ლიცენზიის შესახებ მონაცემები სახელმწიფო და უწყებრივ სალიცენზიო/სანებართვო რეესტრში შეიტანება სარეგისტრაციო ჩანაწერის სახით.
- ✓ ნებართვის შესახებ მონაცემები შეიტანება მხოლოდ უწყებრივ სალიცენზიო/სანებართვო რეესტრში.
- ✓ ყველას აქვს უფლება, გაეცნოს სალიცენზიო/სანებართვო რეესტრის მონაცემებს და მიიღოს ლიცენზიებთან/ ნებართვებთან დაკავშირებული საჯარო ინფორმაცია.

ინფორმაციის მისაღებად პირი შესაბამის უწყებაში წარადგენს წერილობით განცხადებას. სავალდებულო არ არის განცხადებაში მიეთითოს ინფორმაციის მოთხოვნის მოტივი და მიზანი.

- ✓ აკრძალულია დაწესდეს რაიმე საფასური ინფორმაციის გაცემისათვის, ასლის გადაღებისათვის აუცილებელი საფასურის გარდა.

რეესტრის სამსახური მოთხოვნილ ინფორმაციას (მონაცემებს) გასცემს დაუყოვნებლივ. გაცემის ვადა შეიძლება გაიზარდოს 10 დღემდე, თუ საჯარო ინფორმაციის მოთხოვნაზე პასუხის გაცემა მოითხოვს:
1. სხვა დასახლებულ პუნქტში არსებული მისი სტრუქტურული ქვედანაყოფიდან ან სხვა საჯარო დაწესებულებიდან ინფორმაციის მოძიებას, დამუშავებას ანდა კონსულტაციას;
2. მნიშვნელოვანი მოცულობის, ერთმანეთთან დაუკავშირებელი ცალკეული დოკუმენტების მოძიებასა და დამუშავებას;

თუ ინფორმაციის გაცემისათვის საჭიროა 10-დღიანი ვადა, ადმინისტრაციული ორგანო ვალდებულია მოთხოვნისთანავე აცნობოს ამის შესახებ განმცხადებელს, შესაბამისი დასაბუთებით.

ლიცენზიის (სალიცენზიო მოწმობის) გადაცემასთან დაკავშირებით ყურადღება უნდა გავამახვილოთ საწარმოს რეორგანიზაციისა და ლიკვიდაციის მომენტებზე, განსაკუთრებით კი, რეორგანიზაციის სახეებზე და ლიცენზიების ბედზე აღნიშნულ შემთხვევებში.
ლიკვიდაციის შემთხვევაში საწარმო უქმდება და ბუნებრივია, მასზე გაცემული ლიცენზია ანდა ნებართვა ავტომატურად ძალადაკარგულია. თუმცა, უნდა აღინიშნოს, რომ ლიკვიდაცია არ არის ერთჯერადი აქტი და არ უნდა წარმოვიდგინოთ, რომ ამ დროს საწარმო მხოლოდ ამოიშლება რეესტრიდან. საწარმოს ლიკვიდაცია – ესაა პროცესი, სადაც ინიშნება ლიკვიდატორი, დგინდება კრედიტორების მოთხოვნები, დებიტორები, საწარმო ჩვეულებრივ განაგრძობს ფუნქციონირებას და მიმდინარე საქმეების დასრულების, ყველა მოთხოვნის დადგენისა და ვალდებულების გასტუმრების შემდეგ მარეგისტრირებელი უწყება ამოშლის მას რეესტრიდან. ლიკვიდაცია შეიძლება რამდენიმე წელიც გაგრძელდეს;

რეორგანიზაცია მოიცავს რამდენიმე სახეს, რომელთაც დამოუკიდებელი სამართლებრივი მნიშვნელობა ენიჭება:

- **შეერთება (შერწყმა)** – ორი ან მეტი დამოუკიდებელი საწარმო ერთიანდება ერთ საწარმოდ. ასეთ შემთხვევაში წინამორბედი 2 საწარმოს მიერ აღებული ლიცენზიები გადაეცემა უფლებამონაცვლეს და იგი არ საჭიროებს ახალი ლიცენზიის აღებას, თუმცა საწარმოების რეგისტრაციის შეერთების შედეგად წარმოქმნილი ახალი საწარმოს რეგისტრაციიდან 7 დღის ვადაში უნდა აცნობოს ლიცენზიის გამცემ ორგანოს, რათა მოახდინოს რეესტრული მონაცემების ცვლილება;
- **მიერთება** – არსებობს რამდენიმე დამოუკიდებელი საწარმო, რომლებიც უერთდებიან ერთ საწარმოს. ასეთ შემთხვევაშიც საწარმო არ საჭიროებს ლიცენზირებას და საჭიროა მხოლოდ ზემოაღნიშნული წესით რეესტრული მონაცემების ცვლილება;

- **გაყოფა** – ერთი საწარმო იყოფა ორ ან მეტ დამოუკიდებელ საწარმოდ. ასეთ შემთხვევაში გაყოფამდე აღებული ლიცენზია გადაეცემა ერთ-ერთს, ხოლო თუ დანარჩენ საწარმოებსაც სურთ ლიცენზირებადი საქმიანობის დაწყება, კანონით დადგენილი წესით უნდა მიიღონ ლიცენზია. იმ საწარმოს კი, რომელსაც გადაეცა გაყოფამდე მიღებული ლიცენზია, ეკისრება ვალდებულება მიმართოს ლიცენზიის გამცემ ორგანოს რეესტრული მონაცემების ცვლილებების განსახორციელებლად;
- **გამოყოფა** – არსებობს ერთი საწარმო და მას გამოეყოფა ერთი ან რამდენიმე საწარმო. საწარმო კვლავ განაგრძობს ფუნქციონირებას, მას რჩება ლიცენზია და არ წარმოეშობა რეესტრული ცვლილებების თაობაზე ლიცენზიის გამცემისათვის მიმართვის ვალდებულება. გამოყოფილმა საწარმოებმა უნდა მიმართონ ლიცენზიის გამცემს კანონით დადგენილი წესით ლიცენზიის მისაღებად, თუ ისინი აპირებენ ლიცენზირებადი საქმიანობის დაწყებას;
- **გარდაქმნა** – არსებობს ერთი ორგანიზაციულ-სამართლებრივი ფორმის საწარმო (მაგ. სააქციო საზოგადოება) და იგი გარდაიქმნება სხვა ორგანიზაციულ-სამართლებრივი ფორმის საწარმოდ (მაგ. შპს-დ). ასეთ შემთხვევაში ლიცენზიის ხელახლა აღება საჭირო არ არის და საჭიროა მხოლოდ რეესტრული მონაცემების ცვლილება.

კონტროლის სისტემა

სამეწარმეო საქმიანობის კონსტიტუციურ პრინციპს წარმოადგენს მისი დამოუკიდებლობა და იგი შეიძლება შეიზღუდოს მხოლოდ კანონის საფუძველზე. არავის არა აქვს უფლება თვითნებურად შევიდეს საწარმოში და განახორციელოს მისი შემოწმება. ძირითადად იმ მიზნით, რომ თვითნებურად არავინ შესულიყო საწარმოში და განეხორციელებინა მისი შემოწმება, მიღებული იქნა „სამეწარმეო საქმიანობის კონტროლის შესახებ" კანონი, რომელმაც საქართველოში კონტროლის სისტემა მოაქცია განსაზღვრულ ფარგლებში და მეწარმეთათვის შექმნა მყარი გარანტია მათი სამეწარმეო საქმიანობის უფლების დაცვის თვალსაზრისით. აღნიშნული კანონით საქართველოში კონტროლის სისტემის სტაბილიზაციის მიზნით შეიქმნა მაკონტროლებელ ორგანოთა სახელმწიფო რეესტრი. მაკონტროლებელ ორგანოთა სახელმწიფო რეესტრის მიზანია მაკონტროლებელ ორგანოთა აღრიცხვა და არაუფლებამოსილი ორგანოების მიერ სამეწარმეო საქმიანობის კონტროლის დაუშვებლობა.

იმისათვის, რომ მაკონტროლებელმა ორგანომ განახორციელოს კონტროლი მეწარმის საქმიანობაზე, იგი რეგისტრირებული უნდა იყოს მაკონტროლებელ ორგანოთა სახელმწიფო რეესტრში. მაკონტროლებელ ორგანოთა სახელმწიფო რეესტრს აწარმოებს საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო. აკრძალულია სამეწარმეო საქმიანობაზე კონტროლი განახორციელოს იმ ორგანომ, რომელიც არ არის რეგისტრირებული მაკონტროლებელ ორგანოთა სახელმწიფო რეესტრში. სახელმწიფო, ადგილობრივი თვითმმართველობისა და მმართველობის ორგანომ, აგრეთვე შესაბამისმა ადმინისტრაციულმა ორგანომ მაკონტროლებელ ორგანოთა სახელმწიფო რეესტრში რეგისტრაციისათვის განცხადებით უნდა მიმართოს საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს. განცხადებას უნდა დაერთოს:

- სამეწარმეო საქმიანობის სახეების ჩამონათვალი, რომლებზეც უნდა განახორციელოს კონტროლი;
- მითითება ნორმატიული აქტის (მაგ., კანონის) კონკრეტულ მუხლზე ან მუხლებზე, რომლებიც მას ანიჭებენ სამეწარმეო საქმიანობაზე კონტროლის განხორციელებას.

ლიცენზიის/ნებართვის გამცემ ორგანოებს ლიცენზიის ანდა ნებართვის მფლობელის საქმიანობის კონტროლის უფლება მიანიჭა „სამეწარმეო საქმიანობის ლიცენზიისა და ნებართვის გაცემის საფუძვლების შესახებ" კანონის მე-7 მუხლის პირველი პუნქტის „ვ" ქვეპუნქტითა და მე-20 მუხლის პირველი პუნქტის „ვ" ქვეპუნქტით.

საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო წარმოდგენილ განცხადებასა და თანდართულ მასალებს იხილავს მათი წარდგენიდან 10 დღის ვადაში და იღებს გადაწყვეტილებას მაკონტროლებელ ორგანოდ რეგისტრაციის ან რეგისტრაციაზე უარის თქმის შესახებ. თუ საქართველოს იუსტიციის სამინისტრომ ორგანო გაატარა რეგისტრაციაში როგორც მაკონტროლებელი, მაშინ იგი მასზე გასცემს რეგისტრაციის ცნობას.

კონტროლის შესახებ კანონმდებლობის მიხედვით კონტროლს არ წარმოადგენს კანონმდებლობით გათვალისწინებული ლიცენზიის,

ნებართვის, სერტიფიკატის გაცემა, სავაჭრო ქსელში სერტიფიკატის მოთხოვნა და შესაბამისი აქტის შედგენა. მეწარმის შემოწმება ლიცენზიის ანდა ნებართვის მიღების შემდეგ ექცევა კონტროლის საერთო რეჟიმში და მაკონტროლებელ ორგანოს უფლება არა აქვს სასამართლო ბრძანების გარეშე განახორციელოს მისი კონტროლი.

ლიცენზიის/ნებართვის გამცემ ორგანოებს უფლება აქვთ განახორციელონ მეწარმის საქმიანობაზე კონტროლი მხოლოდ სალიცენზიო ანდა სანებართვო პირობებთან დაკავშირებით; კერძოდ, იმ წესების, ნორმებისა და მოთხოვნების ერთობლიობის შესრულებაზე კონტროლი, რომელთა დაცვაც მოეთხოვება ლიცენზიის/ნებართვის მფლობელს ლიცენზიით/ნებართვით განსაზღვრული საქმიანობის განხორციელებისას. ლიცენზიის ანდა ნებართვის მისაღებად დადგენილი პირობების შემოწმება, როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, კონტროლად არ ითვლება.

შემოწმების დაწყებამდე ლიცენზიის/ნებართვის გამცემი, როგორც მაკონტროლებელი ორგანო ვალდებულია შემოწმების დაწყებამდე მიმართოს იმ რაიონულ (საქალაქო) სასამართლოს, რომლის სამოქმედო ტერიტორიაზე გააჩნია მეწარმეს ადგილსამყოფელი (იურიდიული მისამართი). შუამდგომლობა მეწარმის შემოწმების თაობაზე უნდა შეიცავდეს საკმარის საფუძველს ბრძანების გასაცემად. შუამდგომლობაში მიეთითება შესამოწმებელი მეწარმის ზუსტი მონაცემები – სახელწოდება, ორგანიზაციულ-სამართლებრივი ფორმა, იურიდიული მისამართი – შემოწმების ვადა და ფარგლები ანუ მითითება იმის შესახებ თუ კონკრეტულად მეწარმის საქმიანობის თუ დოკუმენტაციის რა ნაწილი უნდა შეამოწმოს მაკონტროლებელმა ორგანომ. შუამდგომლობას ასევე უნდა დაერთოს მაკონტროლებელი ორგანოს სახელმწიფო რეესტრში რეგისტრაციის ცნობის ასლი, რომელსაც შესაბამისი უწყების მაკონტროლებელ ორგანოდ რეგისტრაციაში გატარებისას გასცემს საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო. თუ ეს ცნობა არ დაერთო შუამდგომლობას, სასამართლო გამოიტანს განჩინებას ხარვეზის შესახებ და წარმოებაში არ მიიღებს შუამდგომლობას.

გამონაკლის შემთხვევაში, როცა შესაძლებელია საფრთხე შეექმნას სახელმწიფო უშიშროებას, ადამიანის სიცოცხლეს ან ჯანმრთელობას ანდა მტკიცებულებებს, მაკონტროლებელ ორგანოს უფლება აქვს სასამართლოსადმი მიმართვის გარეშე შეაჩეროს მეწარმის საქმიანობა შემოწმების საგნის ნაწილში და ამის შემდეგ დაუყოვნებლივ (იმავე დღეს ან თუ ეს ვერ ხერხდება არა უგვიანეს მომდევნო დღისა) მიმართოს მოსამართლეს შემოწმების შესახებ ბრძანების მისაღებად. თუ საწარმოს საქმიანობის შეჩერება შეუძლებელია ან იგი მნიშვნელოვან ზიანს მიაყენებს მეწარმეს ანდა შეჩერების წინააღმდეგია მეწარმე, მაკონტროლებელი ორგანო უფლებამოსილია დაიწყოს მეწარმის შემოწმება და 24 საათის განმავლობაში მიმართოს მოსამართლეს შუამდგომლობით დაწყებული შემოწმების კანონიერად ცნობისა და შემოწმების შესახებ ბრძანების გაცემის თხოვნით. ასეთ შემთხვევაში მაკონტროლებელი ორგანო ვალდებულია სასამართლოსადმი გაგზავნილ შუამდგომლობაში დაასაბუთოს თუ რაში მდგომარეობდა შემოწმების გადაუდებელი აუცილებლობა, რამაც განაპირობა შემოწმების დაწყება მოსამართლის ბრძანების მიღებამდე.

მოსამართლე შუამდგომლობას განიხილავს მაკონტროლებელი ორგანოსა და მეწარმის თანდასწრებით და იღებს გადაწყვეტილებას შუამდგომლობის წარდგენიდან 24 საათის განმავლობაში. შუამდგომლობის განხილვისას მეწარმეს ანდა მის წარმომადგენელს ეძლევა შესაძლებლობა მისცეს განმარტებები და ჩამოაყალიბოს საწინააღმდეგო მოსაზრებები. მოსამართლე ბრძანებას მეწარმის საქმიანობის შემოწმების შესახებ გასცემს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მაკონტროლებელი ორგანო მას წარუდგენს შესაბამის ინფორმაციას დასაბუთებული და საფუძვლიანი ეჭვით მეწარმის მიერ კანონმდებლობის მოთხოვნათა დარღვევის შესახებ. თუ არ არსებობს მეწარმის საქმიანობის ფორმალური და ფაქტობრივი საფუძვლები, მოსამართლეს გამოაქვს დადგენილება მეწარმის შემოწმებაზე უარის თქმის შესახებ. თუ მეწარმის საქმიანობის შემოწმება სასამართლოსადმი მიმართვამდე დაწყებული იყო და მოსამართლე გამოიტანს დადგენილებას მეწარმის შემოწმებაზე უარის თქმის შესახებ, მაშინ მეწარმის შემოწმება დაუყოვნებლივ უნდა შეწყდეს. ასეთ შემთხვევაში მეწარმეს უფლება აქვს მოსთხოვოს მაკონტროლებელ ორგანოს შემოწმებით მიყენებული ზიანის ანაზღაურება.

მოსამართლის მიერ შუამდგომლობის დაკმაყოფილება და მეწარმის საქმიანობის შემოწმების შესახებ ბრძანების მიღება არ არის მაკონტროლებელი ორგანოს მიერ კონტროლის ავტომატურად დაწყების საფუძველი; ამისათვის საჭიროა მოსამართლის მიერ მიღებული ბრძანება შევიდეს კანონიერ ძალაში ანუ უნდა გავიდეს ბრძანების გასაჩივრების ვადა. ბრძანების გასაჩივრება აჩერებს მის ძალაში შესვლას. მოსამართლის ბრძანება შეიძლება გასაჩივრდეს მხარის მიერ შესაბამის საოლქო სასამართლოში ბრძანების ასლის მიღებიდან 24 საათის განმავლობაში. საოლქო სასამართლო საქმეს განიხილავს საჩივრის შეტანიდან 3 დღის განმავლობაში. საოლქო სასამართლოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილება საბოლოოა და იგი არ გასაჩივრდება უზენაეს სასამართლოში.

თუ მოსამართლის მიერ მიღებულია დადგენილება მეწარმის შემოწმებაზე უარის თქმის შესახებ, მაშინ მაკონტროლებელ ორგანოს იგივე ვადაში და წესით შეუძლია ეს დადგენილება გაასაჩივროს საოლქო სასამართლოში. ასეთ შემთხვევაში დაწყებული შემოწმება შეჩერდება და მისი შემდგომი გაგრძელების ან შეწყვეტის ბედი დამოკიდებული იქნება საოლქო სასამართლოს მიერ შესაბამისი გადაწყვეტილების მიღებამდე.

კონტროლის სისტემის სრულყოფის, გამოვლენილი ნაკლოვანებების თავიდან აცილებისა და სახელმწიფოში მეწარმეებზე განხორციელებული კონტროლის თაობაზე ერთიანი სტატისტიკური მონაცემების უზრუნველყოფის მიზნით თითოეული მაკონტროლებელი ორგანო ვალდებულია ყოველი წლის 25 იანვრამდე წარუდგინოს საქართველოს პრეზიდენტს და საქართველოს პარლამენტს ანგარიში გასული წლის განმავლობაში ბრძანების გაცემის შესახებ სასამართლოში წარდგენილი შუამდგომლობების, სასამართლოს მიერ გაცემული ბრძანებების რაოდენობისა და მოსამართლის ბრძანების საფუძველზე განხორციელებული შემოწმების შედეგების შესახებ.

საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს 2004 წლის 6 მაისის მონაცემებით სოფლის მეურნეობის სამინისტროს აგროქიმიური და ნიადაგის ნაყოფიერების სამსახური არ არის რეგისტრირებული მაკონტროლებელ ორგანოდ სალიცენზიო/სანებართვო პირობების შესრულებაზე

პასუხისმგებლობა

ლიცენზიის ანდა ნებართვის გარეშე სამეწარმეო საქმიანობისათვის დარღვევის ხასიათისა და ხარისხის შესაბამისად დაწესებულია ადმინისტრაციული და სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობა. ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობის დაკისრებისათვის საკმარისია მხოლოდ ლიცენზიის ან ნებართვის გარეშე საქმიანობის ფაქტი, მაშინ როდესაც სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობისათვის მხოლოდ საქმიანობის ფაქტი არ არის საკმარისი; დამატებით აუცილებელია ლიცენზიის ან ნებართვის გარეშე საქმიანობის შედეგად მნიშვნელოვანი ზიანი იქნეს გამოწვეული, რაც თავის მხრივ შეფასებასა და მტკიცებას მოითხოვს ან სახეზე უნდა იყოს მეწარმის მიერ დიდი ოდენობით შემოსავლის მიღება.

სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობა დაწესებულია ლიცენზიის/ნებართვის გამცემი ორგანოების მოხელეების საქმიანობაზეც, თუ ისინი დაუსაბუთებლად უარს ეტყვიან ლიცენზიის/ნებართვის მაძიებელს ან მისი გაცემის შემდეგ განახორციელებენ სალიცენზიო/სანებართვო პირობების შემოწმებას კონტროლის მომწესრიგებელი კანონმდებლობის დარღვევით, რაც მეწარმისათვის მნიშვნელოვან ზიანს გამოიწვევს.

ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობა

სამეწარმეო საქმიანობის წესის დარღვევა

1. უნებართვოდ ისეთი საქმიანობის განხორციელება, რომელიც სპეციალურ ნებართვას (ლიცენზიას საჭიროებს, –
გამოიწვევს დაჯარიმებას ოთხასიდან ხუთას ლარამდე.

2. მეურნე სუბიექტის საქმიანობის შეჩერების შემთხვევაში მათ მიერ სავაჭრო ოპერაციების (მომსახურების) განხორციელება, –
გამოიწვევს დაჯარიმებას შრომის ანაზღაურების შვიდასი მინიმალური ოდენობით.

(ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 164 მუხლი)

სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობა

უკანონო სამეწარმეო საქმიანობა

1. სამეწარმეო საქმიანობა რეგისტრაციის ან სპეციალური ნებართვის/ლიცენზიის გარეშე ანდა ლიცენზირების პირობის დარღვევით, რამაც მნიშვნელოვანი ზიანი გამოიწვია ან რასაც თან ახლდა დიდი ოდენობით შემოსავლის მიღება –
ისჯება ჯარიმით ან ტუსაღობით ვადით ოთხ თვემდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორ წლამდე.

2. იგივე ქმედება, ჩადენილი:
ა) ჯგუფურად;
ბ) არაერთგზის;
გ) ასეთი დანაშაულისათვის მსჯავრდებულის მიერ –
ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთ წლამდე.

/სისხლის სამართლის კოდექსი, მუხლი 192/

კანონიერი სამეწარმეო საქმიანობისათვის ხელის შეშლა

დაუსაბუთებლად უარის თქმა საწარმოს რეგისტრაციაზე ან სპეციალური ნებართვის (ლიცენზიის) გაცემაზე, ანდა მისი ეკონომიკური საქმიანობის უფლების ან თავისუფლების შეზღუდვა, საწარმოს საქმიანობაზე კონტროლის კანონმდებლობის დარღვევით განხორციელება, აგრეთვე მის საქმიანობაში ჩარევა, რამაც მნიშვნელოვანი ზიანი გამოიწვია –
ისჯება ჯარიმით ან საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომით ვადით ასოციდან ას ოთხმოც საათამდე ანდა ტუსაღობით ვადით სამ თვემდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.

/სისხლის სამართლის კოდექსი, მუხლი 190/

ობიექტის ჰიგიენური სერტიფიკატი

ნებართვის მისაღებად ერთ-ერთი პირობა არის ობიექტის ჰიგიენური სერტიფიკატი, რომელიც სავალდებულოა ობიექტის ექსპლუატაციისათვის და ადასტურებს ობიექტის სანიტარიულ ნორმებთან შესაბამისობას. სერტიფიკატის მისაღებად თავის მხრივ დადგენილია საკმაოდ მოცულობითი და გაურკვეველი მოთხოვნები, რითაც იგი თვისობრივად ემსგავსება ნებართვას.

მოთხოვნები ობიექტის ჰიგიენურ სერტიფიკატზე დადგენილია სანიტარიული კოდექსით. კერძოდ:

⇒ განცხადება;

⇒ ეპიდემიური თვალსაზრისით მნიშვნელოვანი ობიექტის სანიტარიული მინიმუმის ჩაბარებას დაქვემდებარებულ მუშაკთა ჩამონათვალი;

> შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს ჯერ არ დაუდგენია, თუ რა ტიპის საწარმოა ეპიდემიური თვალსაზრისით მნიშვნელოვანი ობიექტი, აგრეთვე სანიტარიული მინიმუმის ჩაბარებას დაქვემდებარებული მუშაკების ჩამონათვალი და ბოლოს მათი სანიტარიული მინიმუმის ჩაბარების წესი.

⇒ ობიექტის პროექტი (საჭიროების შემთხვევაში);

⇒ ტექნოლოგიური პროცესის (მომსახურების) ნორმატიული და ტექნიკური დოკუმენტაცია;

⇒ პროდუქციაზე ეროვნული ან მეწარმე სუბიექტის სტანდარტი;

⇒ ობიექტზე გამოყენებული ადამიანის ჯანმრთელობისათვის პოტენციურად საშიში მასალის, ნივთიერების, ნაკეთობის, მოწყობილობის, დანადგარის, ხელსაწყოებისა და სამუშაო ინსტრუმენტების უსაფრთხოების დამადასტურებელი დოკუმენტები (ჰიგიენური სერტიფიკატი, ჰიგიენური დასკვნა და სხვა), რომლებიც გაცემულია პროდუქციის დამამზადებელი ქვეყნის უფლებამოსილი ორგანოს მიერ.

ობიექტის ჰიგიენური სერტიფიკატის გაცემის პროცედურით გათვალისწინებულია ობიექტის ჰიგიენური შეფასება (საჭიროების შემთხვევაში ლაბორატორიული გამოცდის, კვლევის მეთოდების გამოყენება) და წარმოდგენილი დოკუმენტაციის განხილვა.

> გაურკვეველია, რას ნიშნავს საჭიროების შემთხვევაში, რადგანაც მიკრობებისა და ბაქტერიების აღმოჩენა შესაძლებელია, მხოლოდ ლაბორატორიული გამოცდის საშუალებით. ჩვენი აზრით, კანონში არ უნდა ხვდებოდეს ჩანაწერები, რომლებიც რეალურად ძმნიან სუბიექტური გადაწყვეტილებების მიღების შესაძლებლობას.

ობიექტის ჰიგიენური სერტიფიკატი გაიცემა (ან გაცემაზე უარი ითქმება) მისი მფლობელის (მესაკუთრის) მიერ სანიტარიული სამსახურის დაწესებულებაში განცხადების წარდგენიდან 15 დღეში, ხოლო თუ ობიექტის შესწავლა საჭიროებს ლაბორატორიული გამოცდის, კვლევის მეთოდების გამოყენებას – 30 დღეში.

ობიექტის ჰიგიენური სერტიფიკატის გაცემაზე უარის თქმის შემთხვევაში სანიტარიული სამსახურის დაწესებულება ვალდებულია ობიექტის მფლობელს (მესაკუთრეს) წერილობით აცნობოს:

⇒ სანიტარიული ნორმებითა და სხვა ნორმატიული დოკუმენტებით გათვალისწინებული მოთხოვნები, რომლებსაც არ აკმაყოფილებს ობიექტი;

⇒ სანიტარიულ-ტექნიკურ, პროფილაქტიკურ სანიტარიულ-ჰიგიენურ და სანიტარიულ-ეპიდსაწინააღმდეგო ღონისძიებათა ჩამონათვალი, რომელთა შესრულების შემდეგ შესაძლებელია განმეორებით დადგეს ობიექტის ჰიგიენური სერტიფიკატის გაცემის საკითხი.

ობიექტის ჰიგიენური სერტიფიკატი განმეორებით გაიცემა, თუ:

⇒ შეიცვალა ჰიგიენური სერტიფიკატით ობიექტისათვის დადგენილი საქმიანობის პროფილი და სიმძლავრე, პროდუქციის ასორტიმენტი და რაოდენობა (მოცულობა);

⇒ განხორციელდა ობიექტის რეკონსტრუქცია (ტექნიკური და ტექნოლოგიური განახლება);

⇒ ობიექტის ჰიგიენური სერტიფიკატის გაუქმების შემდეგ შესრულდა სანიტარიული სამსახურის დაწესებულების მიერ დასახული სანიტარიულ-ტექნიკური, პროფილაქტიკური სანიტარიულ-ჰიგიენური და სანიტარიულ-ეპიდსაწინააღმდეგო ღონისძიებები.

> როგორც უკვე აღვნიშნეთ სანიტარიული კოდექსის 39-ე მუხლი, რომელიც შეეხება ობიექტის ჰიგიენურ სერტიფიკატს (გაცემის წესი, მისი შეჩერება და განახლება) გაუგებარი და სანიტარიული ზედამხედველობის სამსახურის მაღალი თანამდებობის პირებისათვის განუსაზღვრელი, სუბიექტურად გამოსაყენებელი უფლებამოსილების მიმნიჭებელია, რაც საბოლოოდ არასასურველი შედეგის მომტანია სანიტარიულ-ჰიგიენური მდგომარეობის დაცვის სისტემაში.

შენიშვნა: ობიექტის ჰიგიენური სერტიფიკატის გასაცემად კანონით მოსაკრებლის დაწესებამდე დროებით გაიცემა ჰიგიენური დასკვნა, რომლის გასაცემად ოფიციალურად (კანონით) მოსაკრებელი არ არის დაწესებული და სანიტარიული ზედამხედველობის ინსპექციამ იგი უნდა გასცეს უფასოდ. სერტიფიკატის ნაცვლად დასკვნის გაცემა შეთანხმებულია ნებართვის გამცემ ორგანოსთან და მეწარმეებს მასთან დაკავშირებით პრობლემა არ წარმოშობიათ.

სერტიფიკაცია

„პროდუქციისა და მომსახურების სერტიფიკაციის შესახებ“ კანონით რეგულირდება პროდუქციის, მომსახურების და სხვა ობიექტების სავალდებულო და ნებაყოფლობითი სერტიფიკაციის, აგრეთვე მონაწილეთა უფლებების, ვალდებულებებისა და პასუხისმგებლობის სამართლებრივი საფუძვლები.

სერტიფიკაციის მიზნები მდგომარეობს შემდეგში:

- შეუქმნას ფიზიკურ და იურიდიულ პირებს საქართველოს ერთიან სასაქონლო ბაზარზე საქმიანობის, აგეთვე საერთაშორისო ეკონომიკური, სამეცნიერო–ტექნიკური თანამშრომლობისა და საერთაშორისო ვაჭრობაში მონაწილეობის პირობები;
- დაეხმაროს მომხმარებელს პროდუქციის არჩევაში;
- დაიცვას მომხმარებელი პროდუქციის დამამზადებლის არაკეთილსინდისიერებისაგან;
- გააკონტროლოს პროდუქციის უსაფრთხოება ადამიანის სიცოცხლის, ჯანმრთელობის, ქონების და გარემოს დასაცავად;
- დაადასტუროს დამამზადებლის მიერ განცხადებული პროდუქციის ხარისხის მაჩვენებლები.

სერტიფიკაცია შეიძლება იყოს სავალდებულო ან ნებაყოფლობითი

სერტიფიკაციის სისტემა არის ერთობლიობა სერტიფიკაციის მონაწილეებისა, რომლებიც თავის სისტემაში დადგენილი წესებით ახორციელებს სერტიფიკაციას „პროდუქციისა და მომსახურების სერტიფიკაციის შესახებ“ კანონის შესაბამისად.

- ✓ დადგენილ მოთხოვნებთან სერტიფიცირებული პროდუქციის შესაბამისობას ადასტურებს შესაბამისობის სერტიფიკატი (შემდგომ-სერტიფიკატი) – დოკუმენტი, რომელიც გაიცემა სერტიფიკაციის წესებით.
- ✓ დადგენილ მოთხოვნებთან ნიშანდებული პროდუქციის შესაბამისობას ადასტურებს შესაბამისობის ნიშანი.

სავალდებულო სერტიფიკაცია

სავალდებულო სერტიფიკაციას დაქვემდებარებული პროდუქციის ნუსხას თავიანთი კომპეტენციის ფარგლებში განსაზღვრავენ საქსტანდარტი, საქართველოს აღმასრულებელი ხელისუფლების ორგანოები და საქართველოს ენერგეტიკის მარეგულირებელი ეროვნული კომისია, რომელთაც საქართველოს კანონმდებლობით ეკისრებათ სავალდებულო სერტიფიკაციის სამუშაოთა ორგანიზება და ჩატარება.

სავალდებულო სერტიფიკაციის ორგანიზება და სამუშაოთა ჩატარება ეკისრება საქსტანდარტს და ცალკეული პროდუქციის მიმართ შეიძლება დაეკისროს აღმასრულებელი ხელისუფლების სხვა სახელმწიფო ორგანოებსა და იურიდიულ პირებს საკუთრების ფორმის განურჩევლად.

განმცხადებელს უფლება აქვს სავალდებულო სერტიფიკაციის ორგანოსაგან მოითხოვოს და მიიღოს აუცილებელი ინფორმაცია პროდუქციის სერტიფიკაციის წესების შესახებ.

შესაბამისობის სერტიფიკატის გარეშე აკრძალულია სავალდებულო სერტიფიკაციას დაქვემდებარებული პროდუქციის რეკლამირება.

სავალდებულო სერტიფიკაციის სამუშაოებში მინაწილეობენ:

- საქსტანდარტი;
- საქართველოს აღმასრულებელი ხელისუფლების ორგანოები;
- სერტიფიკაციის ორგანოები;
- საგამოცდო ლაბორატორიები;
- იურიდიული პირები.

სასერტიფიკაციო სისტემაში მონაწილეობა შეუძლიათ:

- საკუთრების ნებისმიერი ფორმის რეგისტრირებულ არაკომერციულ აკრედიტირებულ გაერთიანებებს, კავშირებსა და ორგანიზაციებს.

საქსტანდარტსა და აღმასრულებელი ხელისუფლების ორგანოებს სავალდებულო სერტიფიკაციის სამუშაოთა ორგანიზების მიზნით გააჩნიათ შემდეგი უფლება მოვალეობანი:

სერტიფიკაციის ორგანოს ვალდებულებები:

- ახდენს სერტიფიკაციას და გასცემს სერტიფიკატებს შესაბამისობის ნიშნის გამოსაყენებლად;
- შეაჩერებს ან აუქმებს თავისი გაცემული სერტიფიკატის მოქმედებას;
- წარუდგენს განმცხადებელს (მისი მოთხოვნით) საჭირო ინფორმაციას თავისი კომპეტენციის ფარგლებში.

სავალდებულო სერტიფიკაციას დაქვემდებარებული პროდუქციის დამამზადებელი ვალდებულია:

- პროდუქციის რეალიზაცია მოახდინოს უფლებამოსილი ორგანოს მიერ გაცემული ან აღიარებული შესაბამისობის სერტიფიკატის საფუძველზე;
- უზრუნველყოს ამ პროდუქციის შესაბამისობა ნორმატიულ დოკუმენტებთან.
- პროდუქციის თანმხლებ ტექნიკურ დოკუმენტებში შეიტანოს სერტიფიკაციის და იმ ნორმატიული დოკუმენტაციის ცნობები, რომელთაც უნდა შეესაბამებოდეს პროდუქცია და უზრუნველყოს მომხმარებლისათვის ამ ინფორმაციის მიწოდება;
- შეაჩეროს ან შეწყვიტოს პროდუქციის რეალიზაცია, თუ პროდუქცია არ პასუხობს შესაბამისობის სერტიფიკატის მოთხოვნებს, სერტიფიკატის მოქმედების ვადა გასულია, ან შეჩერებულია მოქმედება;
- დაეხმაროს თავიანთი მოვალეობის შეუფერხებელ შესრულებაში იმ ორგანოს თანამდებობის პირებს, რომლებიც ახორციელებენ სავალდებულო სერტიფიკაციას და სერტიფიცირებულო პროდუქციის კონტროლს.
- დამამზადებელმა დაუყოვნებლივ უნდა აცნობოს სერტიფიკაციის ორგანოს სერტიფიცირებული პროდუქციის ტექნიკურ დოკუმენტაციაში ან წარმოების ტექნოლოგიურ პროცესში შეტანილი ცვლილებები.

იმპორტული პროდუქციის შემოტანის პირობები:

- მისაწოდებელი პროდუქციის კონტრაქტის პირობებში გათვალისწინებული უნდა იქნეს პროდუქციის შესაბამისობის დამადასტურებელი სერტიფიკატის შესაბამისობის ნიშნის არსებობა.
- პროდუქციის შემოტანის დროს ნებართვის მისაღებად აუცილებელია საბაჟო დეკლარაციასთან ერთად სერტიფიკატი ან აღიარების მოწმობა, რომელიც წარედგინება საბაჟო ორგანოს;
- სავალდებულო სერტიფიკატს დაქვემდებარებული პროდუქციის საქართველოს ტერიტორიაზე შემოტანის წესს ადგენს საბაჟო დეპარტამენტი და საქსტანდარტი.

საგამოცდო ლაბორატორიასა (ცენტრში) და სერტიფიკაციის ორგანოში სავალდებულო სერტიფიკაციის წესების დაცვას სახელმწიფო კონტროლს და ზედამხედველობას უწევენ საქსტანდარტი და აღმასრულებელი ხელისუფლების სპეციალურად უფლებამოსილი სხვა სახელმწიფო ორგანოები თავიანთი კომპეტენციის ფარგლებში.

აკრედიტირებული სერტიფიკაციის ორგანოები აკონტროლებენ და ზედამხედველობას უწევენ თავიანთ სერტიფიცირებულ პროდუქციას.

პროდუქციის სერტიფიკატთან შეუსაბამობისას სანქციას უფარდებს საქსტანდარტი და სპეციალურად უფლებამოსილი სხვა სახელმწიფო ორგანო.

პროდუქციის სერტიფიკატთან შეუსაბამობისას სერტიფიკაციის შესაბამის ორგანოს შეუძლია შეაჩეროს ან გააუქმოს სერტიფიკატი და შესაბამისობის ნიშნის მოქმედება თუ პროდუქცია საშიშროებას უქმნის ადამიანის (მომხმარებლის) სიცოცხლესა და ჯანმრთელობას, საქსტანდარტს უფლება აქვს სერტიფიკაციის შესაბამის ოგანოებთან ერთად მიიღოს კანონით გათვალისწინებული ზომები.

- ✓ სერტიფიკაციასთან დაკავშირებული სამუშაოს ღირებულებას ანაზღაურებს განმცხადებელი.
- ✓ განმცხადებლის მიერ პროდუქციის სერტიფიკაციისათვის გაწეული ხარჯები შედის პროდუქციის თვითღირებულებაში.

სავალდებულო სერტიფიკაციას დაქვემდებარებული აგროქიმიკატების ნუსხა:

- აზოტის სასუქები, მინერალური ან ქიმიური;
- ფოსფორის სასუქები, მინერალური ან ქიმიური;
- კალიუმის სასუქები, მინერალური ან ქიმიური;
- სასუქები სხვა დაჯგუფებებში ჩაურთველი.

აგროქიმიკატების სახელმწიფო სარეგისტრაციო გამოცდები და რეგისტრაცია

აგროქიმიკატების სარეგისტრაციო სახელმწიფო გამოცდები

სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, აგროქიმიური და ნიადაგის ნაყოფიერების სამსახურის მეშვეობით, ახორციელებს ერთიან სახელმწიფო პოლიტიკას აგროქიმიკატების ეფექტურად გამოყენებისა და უსაფრთხო მოხმარების სფეროში, ასევე სარეგისტრაციო გამოცდის ექსპერტიზის ორგანიზებასა და მათ სახელმწიფო რეგისტრაციას.

აგროქიმიკატების სარეგისტრაციო გამოცდის მიზანს წარმოადგენს:

- სხვადასხვა ნიადაგურ–კლიმატურ პირობებში სასოფლო–სამეურნეო კულტურებისათვის ეფექტიანობის დადგენა;
- მაღალეფექტიანობის უზრუნველყოფისათვის რეკომენდაციების შემუშავება;
- ადამიანის ჯანმთელობისა და გარემოს უსაფრთხოება.

სარეგისტრაციო სამსახური უზრუნველყოფს სარეგისტრაციო გამოცდების ჩატარებას.

სარეგისტრაციო გამოცდებს ატარებს ქვეყნის სამეცნიერო–კვლევითი და სხვა დაწესებულებები. სარეგისტრაციო აგროქიმიკატების გამოყენების გავლენას ადამიანის ჯანმრთელობაზე და გარემო ობიექტზე შეისწავლიან შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის, გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროები თავიანთი კომპეტენციის ფარგლებში.

სარეგისტრაციო ორგანოსა და რეგისტრანტს შორის ფორმდება შრომითი ხელშეკრულება, რომლითაც განისაზღვრება ყველა პირობა, მათ შორის, სარეგისტრაციო გამოცდების ვადა, რომელიც არ უნდა აღემატებოდეს 2–3 სავეგეტაციო პერიოდს.

> აგროქიმიური და ნიადაგის ნაყოფიერების სამსახურის განმარტებით ხელშეკრულება ფორმდება აგრეთვე აგროქიმიკატების რეგისტრაციასთან დაკავშირებულ ხარჯების ანაზღაურებასთან. პრობლემას წარმოადგენს ის ფაქტი, რომ კანონის საფუძველზე სარეგისტრაციო მოსაკრებელი ამ სფეროში არ არის განსაზღვრული. აგრეთვე ხელშეკრულებით გაითვალისწინება აგროქიმიკატების სარეგისტრაციო გამოცდების პროცესში, სამეცნიერო–კვლევითი დაწესებულებების მიერ, მიღებული შედეგების შესახებ ინფორმაციის სისტემური მიწოდების მოვალეობა.

აგროქიმიკატები, რომლებთაც უკვე აქვთ განვლილი გამოცდა და გამოიყენებიან სოფლის მეურნეობაში, ექვემდებარებიან ხელახალ რეგისტრაციას.

საცდელი აგროქიმიკატების პარტიის მიწოდება ხდება რეგისტრანტის მიერ უფასოდ, ხოლო დანარჩენი ხარჯების განაწილება ხდება ხელშეკრულების საფუძველზე.

რეგისტრაციაზე განცხადების შევსებისა და წარდგენის წესი

განაცხადი რეგისტრაციაზე შეუძლია წარადგინოს:
- შემმუშავებელმა;[10]
- დამამზადებელმა;[11]
- ფიზიკურმა პიმა;
- იურიდიულმა პირმა, რომელიც ახორციელებს მის შემოტანას და რეალიზაციას.

<u>განაცხადი რეგისტრაციაზე მოიცავს შემდეგ რეკვიზიტებს:</u>

1. რეგისტრანტის განცხადებას:
– რეგისტრანტი[12] (დასახელება, მისამართი, ტელეფონი, ფაქსი);
– აგროქიმიკატის დამამზადებელი (დასახელება, მისამართი, ტელეფონი, ფაქსი);
– რეგისტრანტის უფლება, იყოს დამამზადებლის წარმომადგენელი;
– განმასხვავებელი დასახელება (სავაჭრო);
– აგროქიმიკატის დანიშნულება;
– სხვა ქვეყნებში რეგისტრაცია (სასოფლო–სამეურნეო კულტურათა ეფექტურობა).

2. აგროქიმიკატის ფიზიკურ–ქიმიური თვისებები:
– ქიმიური ფორმულა;
– მოქმედი ნივთიერება;
– აგრეგატული მდგომარეობა;
– ფერი, სუნი;
– წყალში ხსნადობა;
– ლღობის ტემპერატურა;
– აფეთქებისა და აალების ტემპერატურა;
– ტენი;
– PH;
– კოროზიული თვისებები;
– სტაბილურობა;
– შენახვის პირობები და ვადები;
– სხვა სასუქებთან შერევა;
– ჰიგროსკოპულობა, შებელტვის ხარისხი;
– შეფუთვის ფორმა.

3. აგროქიმიკატის ტოქსიკურ–ჰიგიენური დახასიათება:
– მძიმე მეტალების შემცველობა;
– გამაღიზიანებელი მოქმედება მომუშავე პერსონალის კანზე და ლორწოვან გარსზე;
– მოქმედება შინაურ ცხოველებსა და ფრინველებზე

[10] ფიზიკური ან იურიდიული პირი, რომელიც ქმნის აგროქიმიკატს, შეისწავლის მათ აქტივობას, ტოქსიკოლოგიურ თვისებებს და გარმოზე ზემოქმედებას.
[11] ფიზიკური ან იურიდიული პირი, რომელიც, აწარმოებს აგროქიმიკატს.
[12] ფიზიკური ან იურიდიული პირი, რომელსაც შეაქვს განაცხადი აგროქიმიკატების რეგისტრაციისათვის.

4. მეთოდური და ნორმატიული დოკუმენტაცია:
– აგროქიმიკატებში მოქმედი ნივთიერების განსაზღვრა;
– მძიმე მეტალის შემცველობა ნიადაგში, სასოფლო–სამეურნეო პროდუქტებში;
– სასოფლო–სამეურნეო პროდუქტებში – ნიტრატების ზღვრულად დასაშვები დონე;
– ტრანსპორტირების, შენახვისა და გამოყენების ნორმატივები;
– აგროქიმიკატის გავლენა ნიადაგის ფიზიკურ–ქიმიურ თვისებებზე მიკროფლორაზე;
– აგროქიმიკატის გამოყენების სანიტარიულ–ჰიგიენური წესები, ნორმები;

ინფორმაციის წარდგენა ხდება ქართულ ენაზე. განცხადების მოკლე რეზიუმე საჭიროა წარედგენილ იქნეს 4 ეგზემპლარად.

მონაცემები სარეგისტრაციო აგროქიმიკატებზე მოიცავს:

- აგროქიმიკატის სახელმწიფო სტანდარტის ასლს;

როგორც უკვე აღვნიშნეთ, სფეროში არ არსებობს არც ერთი ეროვნული სტანდარტი.

- ინფორმაციას მისი გამოყენების ეფექტურობის სფეროს შესახებ;
- მარკირებისა და შეფუთვის სახეს;
- იფორმაციას გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობაზე შესაძლო ზიანის მიყენების შესახებ;
- აგროქიმიკატში მოქმედი ნივთიერების რაოდენობისა და სხვა ხარისხობრივი მაჩვენებლების განსაზღვრის მეთოდების შესახებ.

რეგისტრანტმა უნდა წარადგინოს ინფორმაცია სხვა ქვეყნებში სარეგისტრაციო აგროქიმიკატის რეგისტრაციის მონაცემების შესახებ. სარეგისტრაციო ორგანო, სპეციალურ ჟურნალში აფიქსირებს მიღების თარიღს, საბუთების ჩამბარებლის გვარის აღნიშვნითა და ხელმოწერით.

სარეგისტრაციო მასალების ექსპერტიზის წესი და ვადები

სარეგისტრაციო ორგანო იხილავს შემოთავაზებული აგროქიმიკატის გამოცდისა და რეგისტრაციის მიზანშეწონილობას. დადებითად გადაწყვეტის შემთხვევაში, ერთი თვის ვადაში სარეგისტრაციო ორგანო აფორმებს კონტრაქტს რეგისტრანტთან, განსაზღვრავს გამოცდის ვადას და არეალს, სასოფლო–სამეურნეო კულტურასა და გამომცდელ ორგანიზაციას, რომელთანაც აფორმებს ხელშეკრულებას. ინფორმაციის არასრულყოფილად წარდგენის შემთხვევაში სარეგისტრაციო ორგანო აცნობებს ამის შესახებ რეგისტრანტს. ეს უკანასკნელი კი ვალდებულია წარადგინოს დამატებითი მასალები. სამეცნიერო–კვლევითი ან სხვა ორგანიზაციების მიერ ხელშეკულებით გათვალისწინებული გამოცდის ვადების დაუსაბუთებლად დარღვევისა და უხარისხო სამუშაოების შესრულების შემთხვევაში სარეგისტრაციო ორგანო წყვეტს საკითხს ეკონომიკური სანქციების გატარებაზე (რაც ხელშეკრულებაში გაითვალისწინება) და აგრეთვე აყენებს საკითხს ამ ორგანიზაციის საგამოცდო–სარეგისტრაციო ქსელიდან ამოღების თაობაზე.

იმ შემთხვევაში თუ სარეგისტრაციო ორგანო გადაწყვეტს, რომ აგროქიმიკატს არ სჭირდება სარეგისტრაციო გამოცდის ჩატარება, მაშინ იგი პირდაპირ შეიტანება საქართველოში გამოსაყენებლად დასაშვებ კატალოგში. ამის საფუძველს წარმოადგენს ფირმის საინფორმაციო დოკუმენტებისა და სხვა ოფიციალური მონაცემების ექსპერტიზაზე დამყარებული სარეგისტრაციო ორგანოს დეტალური დასაბუთება, რომლის მთავარი კრიტერიუმებია:

– ყველა პარამეტრზე აგროქიმიკატის სრულყოფილი და სარწმუნო დოსიე;
– ანალოგიური აგროქიმიკატის წინა წლებში ქვეყანაში გამოყენების პრაქტიკა;
– საქართველოს მსგავსი ნიადაგურ–კლიმატური პირობებისა და სასოფლო–სამეურნეო კულტურების მქონე სხვა ქვეყნებში აგროქიმიკატების გამოცდისა და რეგისტრაციის მასალები.

აგროქიმიკატების სარეგისტრაციო სახელმწიფო გამოცდის შედეგების მიღებისა და რეგისტრაციის წესი

შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის და გარემოს დაცვის და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროები ადგენენ თავიანთ კომპეტენციის სფეროში აგროქიმიკატების გამოცდის შედეგებს სარეგისტრაციო ორგანოში.

აგროქიმიკატის რეგისტრაციაში გატარების შესახებ გადაწყვეტილების მიღება ხდება სამეცნიერო–საკონსულტაციო საბჭოს მიერ შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის და გარემოს დაცვის და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროებთან ერთად. ამის შემდეგ რეგისტრირებულ აგროქიმიკატს ენიჭება სარეგისტრაციო ნომერი, ხოლო რეგისტრანტს გადაეცემა სარეგისტრაციო მოწმობა.

აგროქიმიკატების სახელმწიფო კატალოგი (სია) ქვეყნდება 5 წელიწადში ერთხელ, ხოლო დამატებითი სიები – საჭიროების შემთხვევაში. კატალოგში (სიაში) მითითებულია: დასახელება, ქიმიური ფორმულა, საკვები ნივთიერების %–ული შემცველობა, ტენი და მოკლე დახასიათება. არარეგისტრირებული აგროქიმიკატის შემოტანა ნებადართულია მხოლოდ სამეცნიერო–კვლევითი მიზნებისათვის.

რეგისტრაცია ვრცელდება საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე.

შეზღუდვები აგროქიმიკატების შემოტანა–გამოყენებაზე

იკრძალება არარეგისტრირებული აგროქიმიკატის რეკლამა, არარეგისტრირებული აგროქიმიკატის გამომყენებლის პრეტენზიები არ მიიღება.

აგროქიმიკატის გამომცდელი შეიმუშავებს რეკომენდაციებს, რომელთაც განიხილავს აგროქიმიური და ნიადაგის ნაყოფიერების სამსახური, ამტკიცებს მას და გამოსცემს საჭირო ტირაჟით, რომელიც აგროქიმიკატის რეალიზაციისას გადაეცემა მიწათმოსარგებლეს.

სარეგისტრაციო გამოცდებისათვის საჭირო აგროქიმიკატების ნიმუშების შემოტანის წესი

"საქართველოში სახელმწიფო სარეგისტრაციო გამოცდებისათვის საჭირო აგროქიმიკატების ნიმუშების, ეტალონური პრეპარატების, ანალიტიკური სტანდარტების შემოტანის წესით" აგროქიმიკატების სარეგისტრაციო გამოცდების ორგანიზების დროს უნდა იხელმძღვანელონ სარეგისტრაციო ორგანოებმა:

- **ვეტერინარიის დეპარტამენტმა;**
- **აგროქიმიური და ნიადაგის ნაყოფიერების სამსახურმა.**

ზემოაღნიშნული შემოტანის წესი არეგულირებს უცხოური ფირმების მიერ სახელმწიფო სარეგისტრაციო გამოცდების ჩასატარებლად გადმოცემული აგროქიმიკატების ნიმუშების, ეტალონური პრეპარატების, ანალიტიკური სტანდარტების საქართველოში შემოტანის პირობებს.

გამოსაცდელ ნიმუშებს წარმოადგენს უცხოური ფირმების მიერ უსასყიდლოდ შემოთავაზებული აგროქიმიკატები, რომლებმაც უნდა გაიარონ საქართველოს ტერიტორიაზე სარეგისტრაციო გამოცდები.

საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო წარმოადგენს მაკოორდინირებელ ორგანოს გამოსაცდელ ნიმუშებთან შემდეგი ოპერაციების ჩატარებისას:

- შემოტანა;
- მიღება;
- დასაწყობება;
- ტრანსპორტირება;
- განაწილება;
- სარეგისტრაციო გამოცდების ჩატარება.

სამინისტრო სარეგისტრაციო ორგანოს (აგროქიმიური და ნიადაგის ნაყოფიერების სამსახური) მეშვეობით ახორციელებს თავის ფუნქციას.

გამოსაცდელი ნიმუშები უნდა პასუხობდნენ გარემოსა და ადამიანის უსაფრთხოების დაცვის საერთაშორისო მოთხოვნებს.

გამოსაცდელი აგროქიმიკატების ნიმუშების შემოტანის, მიღების სარეგისტრაციო გამოცდების ადგილამდე გადაზიდვის თავისებურებანი

გამოსაცდელი ნიმუშების შემოტანისას საქართველოს საბაჟო ტერიტორიაზე კონტროლის განხორციელების მიზნით აგროქიმიური და ნიადაგის ნაყოფიერების სამსახურს ევალება შემოიტანოს, მიიღოს, აწარმოოს დოკუმენტაციის გაფორმება და მიიტანოს ნიმუშები გამოცდების ადგილებამდე.

- ნიმუშების შემოსატანად ძირითად დოკუმენტს წარმოადგენს სარეგისტრაციო ორგანოების ნებართვის წერილი.

სამეცნიერო-კვლევით დაწესებულებებსა და სხვა ორგანიზაციებს **ეკრძალებათ** სარეგისტრაციო ორგანოსთან შეუთანხმებლად:

- საზღვარგარეთიდან აგროქიმიკატების ნიმუშების შემოტანა;
- მათი გადაადგილება საქართველოს ტერიტორიაზე;
- სარეგისტრაციო გამოცდების ჩატარება.

კონტროლის გაძლიერების მიზნით საქართველოში შემოსატანი ნიმუშების ჩამონათვალი (აგროქიმიკატების რაოდენობის მითითებით) აისახება სარეგისტრაციო გამოცდების გეგმაში.

სარეგისტრაციო გამოცდების ჩატარებისთვის რეგისტრანტი ვალდებულია წარმოადგინოს:

- ნიმუშების (პარტიის) განსაზღვრული რაოდენობა;
- მოქმედ ნივთიერებათა ანალიტიკური სტანდარტები;
- ტექნიკური პროდუქტი.

ნიმუშების რაოდენობა განისაზღვრება სარეგისტრაციო ორგანოს მიერ, გამოცდების პროგრამის შესაბამისად.

- გამოცდების ადგილამდე ნიმუშების გადატანა ხორციელდება აგროქიმიური და ნიადაგის ნაყოფიერების სამსახურის მიერ რეგისტრანტის ხარჯზე და დაწესებულ ვადებში. ავტოტრანსპორტი აღჭურვილი უნდა იყოს დეზაქტივაციისა და ხანძარსაწინააღმდეგო საშუალებით.

გამოსაცდელი ნიმუშების (პარტიის) გადაადგილება-მიღებაზე კონტროლის განსახორციელებლად აგროქიმიური და ნიადაგის დაცვის სამსახურს ევალება:

- შემოსული ნიმუშების პარტიების შემოტანა საკუთარი ან დაგირავებული საწყობის ტერიტორიაზე შესაბამის სანიტარიულ და ეკოლოგიურ მოთხოვნათა გათვალისწინებით;
- მკაცრი აღრიცხვით ინვენტარიზაციის ყოველწლიური წარმოება.

პრობლემები და რეკომენდაციები

მოქმედი ნორმატიული ბაზისა და რეალური სიტუაციის ანალიზის შედეგად აგროქიმიკატების სფეროში და მისი სახელმწიფო რეგულირების სისტემაში გამოვლინდა შემდეგი ძირითადი პრობლემები:

ნორმატიული ხასიათის პრობლემები:

1. აგროქიმიკატების სფეროში ერთ-ერთ მნიშვნელოვან პრობლემას წარმოადგენს კანონით განსაზღვრული სალიცენზიო სახე, რომლის შესაბამისად ლიცენზია გაიცემა ერთდროულად აგროქიმიკატების წარმოებაზე და ვაჭრობაზე, ხოლო ცალკე სალიცენზიო სახედ წარმოება ან ვაჭრობა არაა განსაზღვრული, მაშინ როდესაც „სალიცენზიო და სანებართვო მოსაკრებლების შესახებ" კანონით მოსაკრებელი განსაზღვრულია ცალკე წარმოებაზე და ცალკე

ვაჭრობაზე. აღნიშნულიდან გამომდინარე, სფეროზე მოსაკრებელი არ არსებობს.

პრობლემის მოგვარების მიზნით რეკომენდებულია „აგროქიმიკატების წარმოების, აგროქიმიკატებით ვაჭრობის და ნიადაგის განსაზღვრის სფეროში ლაბორატორიული საქმიანობის ლიცენზიის და აგროქიმიკატების ექსპორტისა და იმპორტის ნებართვის გაცემის შესახებ" კანონში განხორციელდეს ცვლილება და შედეგად სალიცენზიო სახე გახდეს აგროქიმიკატების წარმოება ან ვაჭრობა.

2. როგორც ზემოთ აღინიშნა სალიცენზიო სახეს წარმოადგენს აგროქიმიკატების წარმოება და ვაჭრობა. თუმცა, კანონით პირობები თითოეულისათვის ცალ–ცალკე მუხლებითაა განსაზღვრული. რაც იმას ნიშნავს, რომ სალიცენზიო სახესთვის კანონით პირობები არ არსებობს. პრობლემის გადასაჭრელად ზემოთ ხსენებული საკანონმდებლო ცვლილებების რეკომენდაცია ამ შემთხვევაშიც მართებულია.

3. „აგროქიმიკატების წარმოების, აგროქიმიკატებით ვაჭრობის და ნიადაგის განსაზღვრის სფეროში ლაბორატორიული საქმიანობის ლიცენზიის და აგროქიმიკატების ექსპორტისა და იმპორტის ნებართვის გაცემის შესახებ" კანონის შესაბამისად სალიცენზიო სახეს წარმოადგენს: აგროქიმიური და ნიადაგის დაცვის და აგროქიმიკატების ხარისხის განსაზღვრის სფეროში ლაბორატორიული საქმიანობა. მსგავსი ლაბორატორიები ექვემდებარება, საქსტანდარტის მიერ აკრედიტაციას, ხოლო აკრედიაციის დამადასტურებელი მოწმობის წარდგენა წარმოადგენს სალიცენზიო პირობას.

ჩვენის აზრით არალოგიკურია აკრედიტირებული ლაბორატორის ლიცენზირება. მართებული იქნება „აგროქიმიკატების წარმოების, აგროქიმიკატებით ვაჭრობის და ნიადაგის განსაზღვრის სფეროში ლაბორატორიული საქმიანობის ლიცენზიის და აგროქიმიკატების ექსპორტისა და იმპორტის ნებართვის გაცემის შესახებ" კანონში განხორციელდეს ცვლილება, რომლის საფუძველზე აღნიშნული სფერო აღარ დაექვემდებარება ლიცენზირებას.

4. ზემოთ ხსენებულ სალიცენზიო სფეროსთან მიმართებაში არსებობს სალიცენზიო პირობებთან დაკავშირებული პრობლემები, კერძოდ: ჩამონათვალი იმ სალიცენზიო ლაბორატორიული საქმიანობისა (ცალ-ცალკე სამუშაოთა სახეების მიხედვით), რომლის ლიცენზიის მიღებაზეც იგი აკეთებს განცხადებას; კანონით სალიცენზიო სახე განსაზღვრულია ნიადაგის და აგროქიმიური გამოკვლევისა და აგროქიმიკატების ხარისხის განსაზღვრისათვის ქიმიური ლაბორატორიის საქმიანობა და არა ცალ–ცალკე სამუშაოთა სახეების მიხედვით ლაბორატორიული საქმიანობა. აგროქიმიური და ნიადაგის ნაყოფიერების სამსახურის განმარტებით სხვადასხვა სახის აგროქიმიკატის გამოკვლევას, ნიადაგში სხვადასხვა ნივთიერებების განსაზღვრას ერთმანეთისგან განსხვავებული ლაბორატორიები, ტექნოლოგია და მეთოდები სჭირდება, შესაბამისად ერთ ლაბორატორიას შეუძლია განსაზღვროს რამდენიმე კონკრეტული ნივთიერება, მაგრამ არა ყველა, ანუ სამსახურის განმარტებით

აუცილებელია ლიცენზია გაიცეს, ამ სფეროში, არა ზოგადად ლაბორატორიულ საქმიანობაზე, არამედ კონკრეტულად ცალ–ცალკე სამუშაოთა საქმიანობის მიხედვით.

პრობლემის გადაჭრის მიზნით შესაძლებელია ცვლილებების განხორციელება და ლაბორატორიული საქმიანობების დეტალურად, სახეების მიხედვით გაწერა, ან აღნიშნული პირობის მოთხოვნის შესრულება მოხდეს მაძიებლის მიერ საქმიანობის სახეების შესახებ ინფორმაციის მიწოდების ფორმით, ხოლო ლიცენზია გაიცეს დღეს არსებული სახის შესაბამისად.

5. „აგროქიმიკატების წარმოების, აგროქიმიკატებით ვაჭრობის და ნიადაგის განსაზღვრის სფეროში ლაბორატორიული საქმიანობის ლიცენზიის და აგროქიმიკატების ექსპორტისა და იმპორტის ნებართვის გაცემის შესახებ" კანონით ნებართვა გაიცემა აგროქიმიკატების ექსპორტზე ან/და იმპორტზე, ხოლო „სალიცენზიო სანებართვო მოსაკრებლების შესახებ" კანონით მოსაკრებელი განსაზღვრულია მხოლოდ ექსპორტზე და იმპორტზე ერთდროულად, ხოლო ცალკე ექსპორტზე ან იმპორტზე არა. აღნიშნულის აღმოფხვრის მიზნით საჭიროა დამატება შევიდეს „სალიცენზიო სანებართვო მოსაკრებლების შესახებ" კანონით და განისაზღვროს ზემოთ ხსენებულ სახეებზე მოსაკრებელი.

6. „სამეწარმეო საქმიანობის ლიცენზიისა და ნებართვის გაცემის საფუძვლების შესახებ" კანონის მიღებამდე აგროქიმიკატების სფეროში რეგისტრაცია აძლევდა მეწარმეს აგროქიმიკატების წარმოების, შემოტანის, შენახვის, რეალიზაციის, გამოყენებისა და რეკლამის უფლებას. აღნიშნული კანონის ამოქმედების შემდეგ რეგისტრაციის დებულებაში ცვლილებები არ შეტანილა. ამრიგად, ლიცენზია/ნებართვა და რეგისტრაცია სამართლებრივად ერთი და იგივე უფლებას იძლევა, თუ არ დავამატებთ, რომ რეგისტრაცია დამატებით შენახვისა და რეკლამის უფლებას ანიჭებს. ვინაიდან საქართველოს კანონი „სამეწარმეო საქმიანობის ლიცენზიისა და ნებართვის გაცემის საფუძვლების შესახებ" წარმოადგენს ძირითად საკანონმდებლო აქტს ამ სფეროში, ცვლილებები მასთან შესაბამისობაში მოსაყვანად უნდა განხორციელდეს. საკანონმდებლო ცვლილებებით მკაცრად უნდა გაიმიჯნოს რეგისტრაციისა და ლიცენზია/ნებართვის დანიშნულება, წინააღმდეგ შემთხვევაში იქმნება სამართლებრივი გაურკვევლობა.
7. „პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების შესახებ" კანონში საჭიროა განხორციელდეს ცვლილებები და დამატებები. მაგალითად, ამ კანონის საფუძველზე სახელმწიფო რეგისტრაცია პირს აძლევს უფლებას განახორციელოს აგროქიმიკატების წარმოება, რეალიზაცია და სხვა. წარმოებისა და რეალიცაზიის უფლების მინიჭება ხდება „აგროქიმიკატების წარმოების, აგროქიმიკატებით ვაჭრობის და ნიადაგის განსაზღვრის სფეროში ლაბორატორიული საქმიანობის ლიცენზიის და აგროქიმიკატების ექსპორტისა და იმპორტის ნებართვის გაცემის შესახებ" კანონით.

გაურკვევლობის თავიდან აცილების მიზნით აუცილებელია „პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების შესახებ" კანონში განხორციელდეს ცვლილებები და დამატებები, აღნიშნულ საკითხთან

მიმართებაში.

8. ფიზიკური და იურიდიული პირები ვალდებულნი არიან აგროქიმიკატების ეფექტური გამოყენებისა და უსაფრთხო მოხმარების სფეროში დაიცვან კანონით განსაზღვრული მოთხოვნები, წარუდგინონ მაკონტროლებელ ორგანოებს საჭირო ინფორმაცია და დოკუმენტაცია, შეწყვიტონ აგროქიმიკატების რეალიზაცია, ტრანსპორტირება, შენახვა და მოახდინონ მათი უტილიზაცია თუ შეუძლებელი ხდება მათი უსაფრთხო გამოყენება. თავის მხრივ აგროქიმიკატების გამოყენების და უსაფრთხო მოხმარებაზე სახელმწიფო კონტროლს და ზედამხედველობას ახორციელებას სოფლის მეურნეობის სამინისტროს აგროქიმიური და ნიადაგის ნაყოფიერების სამსახური. თუმცა საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს 2004 წლის 6 მაისის მონაცემებით სოფლის მეურნეობის სამინისტროს აგროქიმიური და ნიადაგის ნაყოფიერების სამსახური არ არის რეგისტრირებული მაკონტროლებელ ორგანოდ.

პრაქტიკული ხასიათის პრობლემები:

1. ჩვენი აზრით თუ გავითვალისწინებთ ქვეყანაში აგროქიმიკატებით ვაჭრობის ფორმას, ვაჭრობის სალიცენზიო სახედ არსებობა, სფეროში წარმოშობს პრობლემებს. პრობლემა კი სავარაუდოდ დაკავშირებული იქნება სამეწარმეო საქმიანობის განვითარების ხელშეშლა რაც თავისთავად გამოიწვევს ლიცენზიის აღების დაბალ მაჩვენებელს.

   პრობლემის მოგვარების მიზნით რეკომენდებულია ვაჭრობის როგორც სალიცენზიო სახედ გაუქმება.

2. კანონით სალიცენზიო/სანებართვო მოსაკრებლები დიდი ოდენობითაა განსაზღვრული, და შესაბამისად რთულია მეწარმის მხრიდან მისი გადახდა.

   საჭიროა მოსაკრებლების ოდენობის მინიმუმამდე დაყვანა.

3. აგროქიმიკატების სფეროში გაცემულია 1 ნებართვა – კომპლექსური სასუქების შემოტანაზე.

   ᲡᲤᲔᲠᲝᲨᲘ ᲐᲠᲪ ᲔᲠᲗᲘ ᲚᲘᲪᲔᲜᲖᲘᲐ ᲒᲐᲪᲔᲛᲣᲚᲘ ᲐᲠ ᲐᲠᲘᲡ.

   სტატისტიკური მონაცემების საფუძველზე თამამად შეიძლება ითქვას, რომ აგროქიმიკატების სფეროში არსებული ადმინისტრაციული ბარიერები არაეფექტურია.

ᲠᲔᲖᲘᲣᲛᲔ

წინამდებარე მოხსენებაში (მიმოხილვაში) განხილული საკითხები ლიცენზიისა და ნებართვის სფეროს მოწესრიგების ერთგვარ მცდელობას წარმოადგენდა. ბუნებრივია, რომ იგი ვერ იქნებოდა ამომწურავი და სრულყოფილი შესაბამისი

დარგების სპეციფიკიდან, სახელმწიფო მართვის აპარატში დღეისათვის არსებული მდგომარეობიდან, საკანონმდებლო რეგულირების მექანიზმების მონიტორინგის გაუმართავი და დაუხვეწავი სისტემიდან გამომდინარე. თუმცა ამ სფეროში მომუშავე ექსპერტებს, მეწარმეებს, სახელმწიფო ორგანოების წარმომადგენლებს შეუქმნის გარკვეულ წარმოდგენას არსებული პრობლემატიკის შესახებ, რამაც რთული სიტუაციიდან მართებული გამოსავლის სწორი ხედვა უნდა ჩამოუყალიბოს ყველა დაინტერესებულ პირს. ბუნებრივია, ის სირთულეები, რომლებიც დღესაც მრავლადაა ლიცენზიისა და ნებართვის სისტემაში, საჭიროებს გადაუდებელ მოწესრიგებას, როგორც საკანონმდებლო ცვლილებების, ასევე კანონის მოთხოვნათა განუხრელი აღსრულების დონეებზე. ეს კი, ჩვენი მხრიდან შემდგომი კვლევების, მონიტორინგის, სათანადო რეკომენდაციების შემუშავებისა და მათი აქტიური მხარდაჭერის საგანი უნდა გახდეს.

დ ა ნ ა რ თ ი

საქართველოში 2001-2006 წლებში გამოსაყენებლად ნებადართული აგროქიმიკატების კატალოგი (სია)

მინერალური სასუქები

სასუქის დასახელება	ქიმიური ფორმულა	საკვები ელემენტე-ბის შემცვე ლობა %	ტენი %	ძირითადი ფიზიკური თვისებები
1	2	3	4	5
აზოტიანი 1. უწყლო ამიაკი	NH_3	82,3	-	უფერო სითხე, დუღილის ტემპერატურა 34^0 ,მაღალი ტემპ-ის პირობებში გადადის გაზისებრ მდგომარეობაში. ღია ჭურჭელში შენახვისას სწრაფად ორთქლდება.
2. ამიაკური წყალი, (წყლიანი ამიაკი)	NH_4OH	20,5	-	უფერო ან მოყვითალო ფერის ხსნარი, ხასიათდება ნიშადურის სპირტის სუნით. მისი შენახვა და გადატანა აუცილებელია დახურული ტარით, რომლებიც გაანგარიშებულია 1,5-2,9 ატმოსფერულ წნევაზე
3. ამონიუმის გვარჯილა,(აზოტმ-ჟავა, ამონიუმი, ამონიუმის ნიტრატი)	NH_4NO_3	34,5	0,5	თეთრი, ოდნავ მოყვითალო ფერის ცვილისმაგვარი მარილია. ძლიერ ჰიგროსკოპულია, ჰაერზე ნესტიანდება და იბელტება, ხასიათდება ნეიტრალური ან სუსტი მჟავე რეაქციით, გრანულირებული ამონიუმის გვარჯილა უკეთესი ფიზიკური თვისებებით ხასიათდება, ვიდრე კრისტრალური, ინარჩუნებს სიფხვიერეს და გაფანტვის კარგ უნარს
4. სულფატომონი-უმი, (ამონიუმის სულფატი, გოგოგირდმჟავა ამონიუმი	$(NH_4)_2SO_4$	20,5-21,5	0,3	თეთრი ფერის მარილი, ორგანული მინარევები აძლევენ ნაცრისფერ, ზოგჯერ მოლურჯო და მოწითალო შეფერვას, ფიზიოლოგიურად მჟავე სასუქია. წყალში კარგად იხსნება, მშრალ მდგ—ბაში ხასიათდება კარგი ფიზიკური თვისებებით, ნაკლებად იბელტება, კარგად იფანტება, ნაკლებად ჰიგროსკოპულია
5. კალციუმის გვარჯილა	$Ca(NO_3)_2$	15,5-17,0	0,6	თეთრი კრისტალური მარილი. ხასიაფთდება მაღალი ჰიგროსკოპიულობით
6. შარდოვანა (კარბამიდი)	$CO(NH_2)$	46	0,25	თეთრი ფერის კრისტალური მარილი, წყალში კარგად იხსნება, ნაკლებ ჰიგროსკოპულია, პრაქტიკულად არ იბელტება, ინარჩუნებს კარგი გაფანტვის უნარს, გრანულების დამარცვლის დროს ტემპერატურის მოქმედებით შარდოვანაში წარმოიქმნება ბიურეტი, კრისტალურ შარდოვანაში ბიურეტის შემცველობა არ უნდა აღემატებოდეს 0,2-0,8%. ბიოლოგიურად მჟავე სასუქია

7. ქლორამონი-უმი	NH_4CL	26	1,0	თეთრი ან მოყვითალო ფერის მარილი, წყალში ხსნადია, ხასიათდება კარგი ფიზიკური თვისებებით, არ იბელტება. ხასიათდება დამაკამაყოფილებელი გაფანტვის უნარით, ფიზიოლოგიურად მჟავე სასუქია, შეიცავს დიდი რაოდენობის ქლორს (66,6%), რომელიც უარყოფითად მოქმედებს ქლორისადმი მგრძნობიარე კულტურებზე – კარტოფილი, თამბაქო, ყურძენი
ფოსფორიანი 1. სუპერფოსფატი ფხვნილისებრი	$Ca(H_2 PO_4)_2$ H_2O +2$CaSO_4$	17,7-19	5,0	მუქი მონასიფრო (ფოსფორიტიდან მიღებული) ან ღია მონაციფრო (აპატიტიდან მიღებული) მარილი, ხასითდება ფოსფორმჟავის სუნით. ნორმალურ პირობებში შენახვისას ან სრულებით არ იბელტება ანდა განიცდის ოდნავ შებელტვას. ნოტიო არეში ძლიერ იკვრება და იბელტება
გრანულირებული სუპერფოსფატი	$Ca(H_2 PO_4)_2$ H_2O +2$CaSO_4$	18-19,5	3,0	
2. ორმაგი სუპერფოსფატი	$Ca(H_2 PO_4)_2$ H_2O	43-45	3,0	
3. სამმაგი სუპერფოსფატი	$Ca(H_2 PO_4)_2$ H_2O	46	5,0	
4. პრეციპიტატი	$CaH PO_4$ $2H_2O$	25-35	5,0	მოთეთრო მონაცისფრო ფხვნილი, ხასიათდება კარგი ფიზიკური თვისებებით და გაფანტვის უნარით, არ იბელტება
5. თომასის წიდა	$Ca_4 P_2 O_9$	12-22	3	მორუხო ფერის ფხვნილი. ხასიათდება კარგი ფიზიკური თვისებებით, ნაკლებად ჰიგროსკოპულია. ის, გარდა ფოსფორისა, შეიცავს Mg,Mn,Fe,S. ასევე დიდი რაოდენობით კირს
6.ვივიანიტი	$Fe_3(P O_4)_2$ $8H_2)$	28-29	5	თეთრი მორუხო ფხვნილია, ჰაერზე იღებს ლურჯ შეფერვას
7.ფოსფორიტის ფქვილი	$Ca_3(PO_4).CaCO_3$ $3Ca_3(PO_4).CaF_2$	19-30	1,5	რუხი ან ოდნავ მოყვითალო, ზოგჯერ მუქი ფერის მარილი. წყალში ძნელად იხსნება, შეიცავს რკინის და ალუმინის მინარევებს
კალიუმიანი 1. კალიუმ-ქლორიდი (ქლორკალიუმი)	KCL	52,4-60,0	1,0	თეთრი წვრილ კრისტალური მარილი,ხასიათდება ჰიგროსკრპიულობით, ძლიერი შებელტვით, ფიზიოლოგიურად მჟავე სასუქია. სასუქში მინარევების სახით არის ნარინჯისფერი ან წითელი კრისტალები
2. 40%-იანი კალიუმის მარილი	KCL+NaCL	30-40	2,0	თეთრი, მოწითალო, მოვარდისფრო მარილი. სუსტად ჰიგროსკოპულია, საშუალოდ იბელტება, ხასიათდება დამაკამაყოფილებელი გაფანტვის უნარით, ფიზიოლოგიურად მჟავე გაფანტვის უნარით, ფიზიოლოგიურად მჟავე სასუქია.

				სასუქში გარდა კალიუმისა შედის ნატრიუმიც (2 წილ კალიუმზე 1 წილი ნატრიუმი)
3. კალიუმის სულფატი (გოგირდმჟავა კადიუმი)	K_2SO_4	45-50	2,5	რუხი წვრილკრისტალური მარილი, არაჰიგროსკოპულია, არ იბელტება, ხასიათდება კარგი გაფანტვის უნარით. ფიზიოლოგიურად მჟავე სასუქია. გამოიყენება ქლორისადმი მგრძნობიარე კულტურების გასანოყიერებლად
4. კალიუმის გვარჯილა	KNO_3	K_2O-44 N –13	0,08	მოყვითალო რუხი ფერის კრისტალური მარილი. სუსტად იბელტება, კალიუმთან ერთად შეიცავს აზოტს
5. კალიუმმაგნე-ზია	K_2SO_4 $2MgSO_4$	26-28	2,5	კრისტალური მოთეთრო ფერის მარილი. კარგი ფიზიკური თვისებებით ხასიათდება, ნაკლებჰიგროსკოპულია
6.კალიუმ-მაგნიუმის კონცენტრატი		18+1	5	წარმოება უშვებს როგორც გრანულირებცულს, ისე არაგრანულირებულს. ცეცხლ და ფეთქებად საშიშია. დაცული უნდა იქნეს შენახვის წესები
7. ნაცარი	შეიცავს როგორც K_2CO_3 ისე CaO	12-13 6,3-7		მორუხო ფერის ფხვნილია, ხასიათდება კარგი გაფანტვით

მიკროსასუქები

სასუქის დასახელება	საკვები ელემენტის შემცველობა %	ტენი	ძირითადი ფიზიკური თვისებები
ამოფოსი თუთიით	საერთო აზოტი 11-12^{+-1} შესათავაზებელი ფოსფორი 42-50+-1 თუთია 0,70-0,80^{+-}15	1,0	ყვითელი ფერის, ფხვიერი მარილი, დანარჩენი, თვისებები ანალოგიურია ამოფოსის
ნიტროამოფო-სკა ბორით	საერთო აზოტი 13-18 საერთო ფოსფორი 17-20 კალიუმი 17-20, ბორი 0,18^{-+}0,04	1,0	ცისფერი ფერის, ფხვიერი, დანარჩენი თვისებები ანალოგიურია ნიტროამოფოსკასი
გრანულირე-ბული ორმაგი სუპერფოსფატ ი ბორით ან მოლიბდენით	შესათვისებელი ფოსფორი 42-43 ბორი 0,40^{+-}0,05, მოლიბდენი 0,20^{+-}0,03	4,0	ბორით დამატებული ცისფერი მოლიბდენით დამატებული ვარდისფერი. დანარჩენი თვისებები ანალოგიურია ორმაგი სუპერფოსფატის
აზოფოსკა ბორით	აზოტი – 16, ფოსფორი – 16, კალიუმი – 16, ბორი - 0,16^{+-}0,04	0,7	ღია ნაცრისფერი ან ღია ყავისფერი, ამოფოსკას ანალოგიური თვისებებით
მანგანუმის შლამი	მანგანუმი – 9-15	4	შავი ფერის, ფხვიერი
სპილენძის შემცველი ფხვნილი	სპილენძი 5-6	2	მოლურჯო ფერის ფხვნილი
სპილენძის სულფატი (შაბიამანი)	სპილენძი 25	3	ლურჯი ფერის უსუნო, კრისტალური ფხვნილი. წყალში ხსნადი

შენიშვნა: მიკროსასუქებად გამოიყენება ასევე ქიმიური მარილები, ბორის შემცველი: ბორის მჟავა – 17,0%; ბორაკი – 11,2%; თუთიის შემცველი: თუთიის სულფატი 21,5-22,5%; მოლიბდენის – მოლიბდენმჟავა-ამონიუმი 52%; კობალტის – კობალტის სულფატი –22,8%; თუთიის – თუთიის ქლორიდი – 48%.

რთული- კომპლექსური სასუქები

N	სასუქის დასახელება	საკვებ ელემენტთა პროცენტული შემცველობა			ტენი	ძირითადი ფიზიკური თვისებები
		N	P	K		
1	აზოფოსკა	16	16	16	0,7	თეთრი ან მონაცისფრო მარილი, არაჰიგროსკო-პულია, შენახვის ნორმალურ პირობებში არ იბელტება. ხასიათდება კარგი გაფანტვის უნარით
2	დიამოფოსკა	9-10	25-26	25-26	1,3	
3	ნიტროამოფოსკა	13-16	17-20	17-20	1,0	
4	ნიტროფოსკა	11	10	11	1,5	
5.	ამოფოსი	10-12	42-50	-	1,0	
6.	ამოფოსფატი	4-8	38-46	0	1,0	
7	ნიტროამოფოსი	23	23	-	1,3	
8	ნიტროდიამოფოსი	23	30	-	1,3	
9	ნიტროფოსი	-	22-23	17-22	-	
10	კალიუმის ჰოლიფოსფატი	-	60,13	39,8	1,0	არ შეიცავს ქლორს, შეიცავს წყალხსნად მარილებს, არ იბელტება, ხასიათდება კარგი გაფანტვით, თეთრი მონაცისფრო ფერისაა
11	კარბოამოფოსკა	19,8	19,8	19,8		გრანულირებული მონაცისფრო თეთრი მარილი, კარგი ფიზიკური თვისებებით და უნარით ხასიათდბა არაჰიგროსკოპულია

ორგანული სასუქები

სასუქის დასახელება	მოკლე დახასიათება
1. მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვის ნაკელი	საშუალოდ შეიცავს: N-0,5%, P-0,25%, K-0,6%. გამოიყენება 10-20 ტონა ჰექტარზე ნიადაგში ჰუმუსის ბალანსის მიხედვით.
2. ფრინველის ნაკელი	საშუალოდ შეიცავს: N-1,63%, P-1,54%, K-0,85%. გამოიყენება საშუალოდ ჰექტარზე 3-6 ტონა ნიადაგში ჰუმუსის დეფიციტის მიხედვით
3. ტორფი და მისგან დამზადებული სასუქები: ა) ტორფონაკელიანი კომპოსტი; ბ) ტორფოდოლომიტიანი სასუქი; გ) ტორფოკირიანი სასუქი; დ) ტორფომინერალური სასუქი	არასრულად გახრწნილი ჭაობის მცენარეული მასა. იგი შესდგება არაჰუმიცირებული მცენარეული ნაშთების, ნეშომპალისა და მინერალური ჩანართებისაგან. ტორფი სუფთა სახით გამოიყენება ნიადაგების გაუმჯობესების და ნაყოფიერების ამაღლების უზრუნველსაყოფად, განსაკუთრებით კოლხეთის დაბლობის დაჭაობებულ ნიადაგებზე, ჰექტარზე 100-200 ტონის რაოდენობით. ტორფისაგან დამზადებული სასუქები გამოიყენება ნიადაგში საკვები ელემენტების შემცველობის, არის რეაქციის და სხვა აგროქიმიური მაჩვენებლების გათვალისწინებით, რაც ასევე ნიადაგების გამოკვლევებს და მის საფუძველზე შედგენილი სასუქების გამოყენების რეკომენდაციებს უნდა დაეყრდნოს.

მელიორანტები და აგრომადნეულები

N	დასახელება	ტენიანობა ბუნებრივ პირობებში	შედგენილობა %-ით მშრალ ნივთიერებაზე გადაანგარიშებით	ძირითადი ფიზიკური თვისებები
1	2	3	4	5
1.	კირქვა	10-მდე	CaO+MgO 52-50	თეთრი ფერის, ნაცრისფერი ან მუქი ნაცრისფერი მელიორანტია. გამოყენებამდე საჭიროა დაფქვა, ნაწილაკების სიმსხო უნდა მერყეობდეს 0,17-1,65 მმ ფარგლებში
2.	ტკილი (მერგელი)	10-მდე	CaO+MgO 14-17	თიხანარევი კირი. გარდა კალციუმისა შეიცავს მაგნიუმს, კალიუმს, გოგირდს. სხვადასხვა ფერისა: ლურჯი, ნაცრისფერი მოწითალო, ბუნებრივ პირობებში რბლი ქანია. არ საჭიროებს დაფქვას
3.	ცარცი	10-მდე	CaO+MgO,56-მდე	თეთრი ფერისაა, ადვილად იფქვება
4.	დოლომიტის ფქვილი	10-მდე	CaO+MgO,52-მდე	ძლიერ წააგავს კირქვას, მაგრამ უფრო მაგარია. გამოყენების წინ აუცილებელია დაფქვა. ნაწილაკების სიმსხო უნდა მერყეობდეს. 0,17-1,65 მმ
5.	დეფეკაციური ტალახი (შაქრის ჭარხლის გადამუშავების ანარჩენი)	25-30	$CaSO_4$, $2H_2O$ 71-73	გამშრალი ფხვიერი მასა. შეიცავს ორგანულ ნივთიერებას 10-15%, აზოტს, 0,2-0,7%, ფოსფორს 0,2-0,9%, კალციუმს 0,3-1,0
6.	თიხა-თაბაშირი	8-10	$CaSO_4$, $2H_2O$ 71-73	თეთრი ან ნაცრისფერი ფხვნილია, ხასიათდება კარგი გაფანტვის უნარით
7.	ფოსფორთაბაშირი	4	$CaSO_4$- 70-75 P_2O_5-2-3	ნაცრისფერი ან თეთრი ფერის ფოსფორიანი სასუქების წარმოების ანარჩენი
8.	სერპენტინიტი	3	MgO-35,6	მოთეთრო-მონაცისფრო ფერის, კრისტალური მასა, ხასიათდება კარგი გაფანტვის უნარით
9	გლაუკონიტიანი კირქვა	4	CaO – 31,0 P_2O_5-3,1 MgO – 3,5 K_2+Na_2O-2,3	მომწვანო-ნაცრისფერი კრისტალური მასა, გამოყენების წინ უნდა დაიფქვას. ხასიათდება კარგი გაფანტის უნარით
10	ცეოლიტი	5	CaO 4,4– 7,9 MgO 0,5-1,8 $Al_2O_3$12-14 $Fe_2O_3$1-4 K_2O 0,4-1,2	მუქი ფერის კრისტალური მასა, ხასიათდება კარგი ფიზიკური თვისებებით და გაფანტვის უნარით